

ΕΞ

μηνιαίο βήμα ανάλυσης, κριτικής και διαλόγου

ΥΠΑΡΧΗΣ

Μάιος 2002 ■ Τεύχος 340 ■ Τιμή: £3.00

Παλαιστίνη Θέατρο Φρίκης

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΕΚΛΟΓΕΣ:

Τέσσερις παρεμβάσεις

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ:

Μια αυθεντική εξέγερση
αποκαθιστά τη δημοκρατία

Το σύνδρομο του ουραγού
στην Αριστερά

Η ανισότητα των φύλων
σε αριθμούς

ZIONISM = NAZISM

Πίνακας ανακοινώσεων Εξ υπαρχής

- Το Εξ Υπαρχής κερνά ποτάκια και μικρά μεζεδάκια για τα τρίτα του γενέθλια. Τρίτη 14 Μαΐου, στις 20.30 μ.μ. και για όσο κρατήσει η παρέα. Πού; Στο γραφείο του βέβαια, στο Καϊμακλί, Αρχ. Μακαρίου Γ' 127.
- Η μεγάλη μνηιάτικη συντακτική συνέλευση του περιοδικού θα γίνει την Τρίτη 14 Μαΐου στις 7.00 μ.μ.
- Όσοι θέλουν να γίνουν μέλη του περιοδικού, είτε για να το ενισχύσουν, είτε για να συμμετέχουν ενεργά στη ζωή του -όσο και όποτε θέλουν- μπορούν να το κάνουν καταβάλλοντας 100 λίρες το χρόνο. Είναι μια ιδέα του Σοφοκλή Σοφοκλέους, ο οποίος ηγείται της συγκε-

- κριμένης προσπάθειας.
- Μπορείτε να επικοινωνείτε με τον Κωστή Ακνιώτη στο τηλέφωνο 99-517413 μετά τις 2.00 το απόγευμα τις καθημερινές και όλες τις ώρες τα Σαββατοκύριακα.
- Το γραφείο του Εξ υπαρχής είναι ανοικτό από Δευτέρα ως Παρασκευή από τις 18.00 το απόγευμα μέχρι τις 19.00 ή και πιο αργά ανάλογα με τα κέφια μας.
- Όσοι ενδιαφέρονται να συμμετέχουν σε μικρές ομάδες εργασίας για το περιοδικό, οικολογία, πολιτιστικά, έκδοσης κ.λπ. είναι ευπρόσδεκτοι.

Εξ υπαρχής ■ Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο:.....

Διεύθυνση:

Πόλη: Τ.Τ.:

Επαρχία:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Οικίας:

Τηλ. Οικίας: Φαξ Εργασίας:

Επάγγελμα:

Τιμή συνδρομής: εσωτερικού επίσημα £25.00. Υπόλοιπες χώρες Ευρώπης £30.00. ΗΠΑ £32.00. Αυστραλία £41.00.

Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ

Οι συνδρομητές μπορούν να αποπληρώνουν τις συνδρομές τους μέσω οποιασδήποτε τράπεζας στον αριθμό λογαριασμού 100404000752-6, Συνεργατικό Ταμειευτήριο Καταστηματαρχών

γραφτείτε συνδρομητές

Η Πρωτομαγιά είναι των εργατών ενώ για χώρες όπως τη δική μας είναι και των λουλουδιών. Για πολλούς είναι μια αργία με ασαφείς έως και άγνωστες ρίζες, για άλλους είναι αιματοβαμμένη όπως εκείνη η Πρωτομαγιά του Σικάγο.

Κοντά σ' αυτά τα μεγάλα, το *Εξ υπαρχής* δηλώνει σεμνά περήφανο τα τρίτα του γενέθλια.

Τρία χρόνια αρχίζουν να κάνουν μια μικρή ιστορία, κόπου αλλά και χαράς, με κείμενα ανάλυσης και κριτικής, εισηγήσεων και προτάσεων, στάσης έναντι των πραγμάτων και ερωτήσεων, αρκετά από τα οποία βρήκαν τη θέση τους μόνο εδώ!

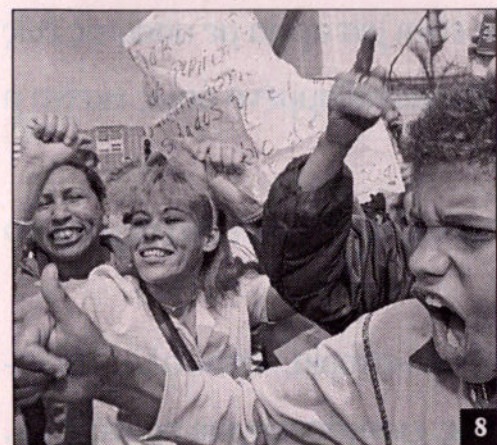
Έξω από την κακομοιριά του κυπριακού χωριού έξω από τη μιζέρια του επαρχιώτικου εθνικισμού, στο δρόμο του καινούργιου και της πεποίθησης ότι μια άλλη Κύπρος, όπως κι ένας άλλος κόσμος είναι εφικτοί.

Σημαίνει ακόμα αυτή η μικρή ιστορία, συναντήσεις και συζητήσεις πάνω σε θέματα σημαντικά για τον τόπο και για τον κόσμο.

Και σημαίνει παράλληλα τρία χρόνια ζωής, στον κάθε συνεργάτη και συνεργάτιδα όπως και στον κάθε αναγνώστη και αναγνώστρια. Ρόλοι που τακτικά συμπίπτουν και εναλλάσσονται, όπως συμβαίνει στις δημοκρατίες των μικρών χωρών των μικρών χωρών.

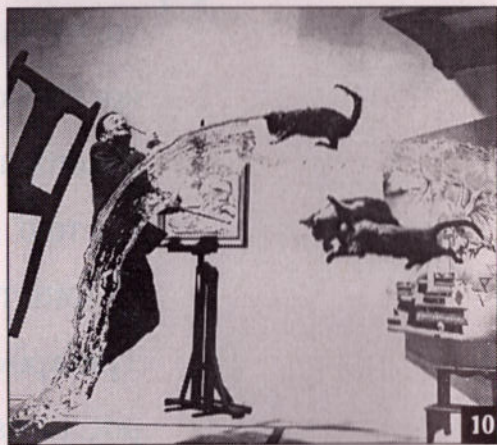
Χρόνια μας πολλά...

ΚΑ

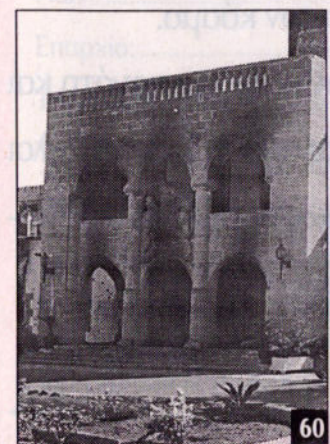
• Βενεζουέλα:
Μια αυθεντική εξέγερση
ανατρέπει το 1ο
νεοφιλελεύθερο
πραξικόπημα

• Διάλογος
προεδρικές:
4 παρεμβάσεις

• Παλαιστίνη:
Θέατρο Φρίκης

• Για την ισότητα
των φύλων

• Θκιανέματα 14
Η άλλη πλευρά
της διαλεκτικής

• Το σύνδρομο του
ουραγού και
τα καθήκοντα της
Αριστεράς σήμερα

Περιοδικό "εξ υπαρχής"
Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
κριτικής και διαλόγου

Μάιος 2002-Τεύχος 34ο
Διεύθυνση:
Αρχ. Μακαρίου Γ' 127,
Καϊμακλί, Λευκωσία 1021
Τηλ. 22346061 - 22346160

E-mail:
yparhis@spidernet.com.cy

Υπεύθυνος για τον Νόμο:
Δώρος Κακουλλής

Εκδίδεται από
την Επικοινωνία Πολιτών
Γέφυρα Λτδ

Για την σύνταξη
του τεύχους
εργάστηκαν οι:
Σοφοκλής Σοφοκλέους
Ανθούλλα Παπαδοπούλου
Ιωσήφ Παγιάτας
Λούης Ηγουμενίδης
Σταύρος Τομπάζος
Κωστής Αχνιώτης
Ζήνωνας Ποφαιδής
Χριστίνα Καρατζιά

Για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

Οι συνδρομητές μπορούν να
αποπληρώνουν τις συνδρομές τους
μέσω οποιασδήποτε τράπεζας
στον αριθμό λογαριασμού
100404000752-6, Συνεργατικό
Ταμειούχο Καταστηματαρχών

Εκτύπωση:
Τυπογραφεία ΕΡΜΗΣ
τηλ. 22482361

- 4 ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ
- 8 Βενεζουέλα: Όταν μια αυθεντική λαϊκή εξέγερση
συντρίβει το πρώτο νεοφιλελεύθερο πραξικόπημα
του Γιώργου Μητραλιά
- 11 ΟΠΕΚ: Παρέμβαση για τις Προεδρικές Εκλογές
- 16 Η χρυσή ευκαιρία του ΚΙΣΟΣ
του Πέτρου Ζαρούνα
- 19 Η πρόοδος στις συνομιλίες για κάποιους λειτουργεί
αντίστροφα. Κυπριακό και Προεδρικές
του Λούη Ηγουμενίδη
- 22 Κλικ Αριστερά. Τα κόμματα της Αριστεράς να συναντήσουν επιτέλους την κοινωνία
του Κωστή Αχνιώτη
- 24 «Τον εκπαιδευτικό και τα μάτια σας»
της Χριστίνας Καρατζιά
- 26 ΘΕΑΤΡΟ ΦΡΙΚΗΣ
- 28 Μέση Ανατολή: Η ιστορία επαναλαμβάνεται
του Μάριου Καρογιάν
- 31 Η «τελική λύση» του Αδόλφου Σιάρν
του Χρήστου Βλάχου
- 35 Αντηρησίες συνείδησης 'tefuseniks'
του Asaf Oron
- 39 Δίλωση Βετεράνων του Βιετνάμ στους στρατιώτες του Ισραήλ
"Το Ισραήλ διαπράττει έγκλημα πολέμου"
- 41 Οι Γυναίκες που ζουν υπό τον Ισλαμικό Νόμο
- 43 Διαδήλωση στη Ραμάλα
- 44 Η δικονομική οργάνωση γυναικών "Hands Across the Divide"
καταδικάζει τη βία της κυβέρνησης του Ισραήλ
- 45 Κύπριοι πρόσφυγες και Παλαιστίνιοι "λαθρομετανάστες"
- 46 Το συνέδριο της Κομμουνιστικής Επανάστασης, ιδρυτικό γεγονός
για όλη την ευρωπαϊκή αντικαπιταλιστική Αριστερά!
του Γιώργου Μητραλιά
- 49 ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ
- 50 Ισότητα των φύλων και κοινωνική ανάπτυξη
του Σταύρου Τομπάζου
- 54 Το Σύνδρομο του Ουραγού και τα Καθήκοντα της Αριστεράς Σήμερα -
Η Εκδίκαση της Ιστορίας και Ταξικής Συνείδησης
του Νίκου Τριμκλιωνίτη
- 59 ΠΟΙΗΜΑΤΑ
του Μιχάλη Χατζηπιερή
- 60 ΘΚΙΑΝΕΜΑΤΑ 14
του Σάββα Μενοίκου
- 62 ΚΑΦΕΝΕΙΟ: Το γήρας ουκ έρχεται μόνον
- 64 Ζούμε και χωρίς ορθογραφία Φωτογραφίες του Αρτέμιη Πούλλου

Ήρωες εκ του μη όντως...

Προς άρση κάθε παρεξηγήσεως, δηλώνω από την αρχή ότι όχι μόνο δεν επικροτώ, αλλά αντίθετα καταδικάζω τον τρόπο αντιμετώπισης από την ισραηλινή κυβέρνηση των ξένων αντιπροσωπειών που επισκέπτονται αυτό το διάστημα το Ισραήλ για να διαμαρτυρηθούν για την εισβολή και τις σφαγές που ο στρατός της χώρας αυτής πραγματοποιεί στα αυτόνομα παλαιστινιακά εδάφη. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι συμφωνώ και επικροτώ τους χειρισμούς, πριν και μετά, της αντιπροσωπείας της κυπριακής Βουλής που επισκέφθηκε πρόσφατα το Ισραήλ και εξεδιόχθη κακίην κακώς.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Σε διαδήλωση του ΚΙΣΟΣ για καταδίκη της εισβολής του ισραηλινού στρατού στα παλαιστινιακά εδάφη (μια από τις λίγες και -δυστυχώς- φτωχές διαδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Κύπρο, και που αποτελεί άλλο

θέμα) ο επίτιμος πρόεδρος του κινήματος, Βάσος Λυσσαρίδης, δήλωσε με στόμφο ότι θα ένιωθε περήφανος αν βρισκόταν έγκλειστος στο ίδιο σπíti με τον Γιάσερ Αράφατ. Όταν ξανασκέφτηκε αυτό που είπε, φαίνεται πως του άρεσε, και στην επόμενη συνεδρία της Βουλής έριξε την ιδέα για μετάβαση κυπριακής διακοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας στο Ισραήλ, απ' όπου θα μετέβαινε στη Ραμάλα για να συναντήσει τον Αράφατ. Προσφέρθηκε μάλιστα να ηγηθεί ο ίδιος της αποστολής, εκτός, όπως πρόσθεσε, αν συνέπιπτε με άλλη ειλημμένη υποχρέωσή του.

Αντί λοιπόν ο κ. Λυσσαρίδης, που ήξερε πότε είχε ειλημμένες υποχρεώσεις, να προτείνει ο ίδιος το πότε θα πραγματοποιόταν η αποστολή, όμως παραδόξως αυτή καθορίστηκε να γίνει σε ημερομηνία που ο κ. Λυσσαρίδης θα έλειπε στην Αγγλία, για να παραστεί σε εορτασμούς των εθνικών επετείων που οργάνωσε η εκεί κυπριακή παροικία. Και ο πλέον άσχετος βέβαια αντιλαμβάνεται ότι αυτό ήταν πολύ πιο σημαντικό από το μεταβεί κάποιος στη Ραμάλα και να συναντήσει τον Γιάσερ Αράφατ.

Έστω και χωρίς τον κ. Λυσσαρίδη, επταμελής αντιπροσωπεία, συνοδευόμενη από δημοσιογράφους και τηλεοπτικά συνεργεία, αναχωρεί για το Ισραήλ. Όταν δηλώνουν το σκοπό της επίσκεψής τους, οι ισραηλινές Αρχές τους απαγορεύουν την έξοδο από το αεροδρόμιο του Τελ Αβίβ. Όπως παραδόξως πάλι, ο κ. Μασάκης, που μετείχε της αποστολής, δεν κάνει καμιά από-

πειρα να αποδράσει, αλλά παραμένει μαζί με τους υπόλοιπους στην αίθουσα του αεροδρομίου, μέχρι την ώρα που οι ισραηλινές Αρχές τους επιβιβάζουν σε αεροπλάνο για επιστροφή στην Κύπρο.

Φθάνοντας στην Κύπρο οι βουλευτές καταγγέλλουν την -όντως- απαράδεκτη στάση των Ισραηλινών. Αντί να περιοριστούν όμως ως εδώ και να ενεργήσουν πολιτικά, με μία και μοναδική εξαίρεση, παίρνουν σβάρνα τα κανάλια, αυτοπαρουσιαζόμενοι ως ήρωες. Όποιος τους άκουε σχημάτιζε την εντύπωση ότι η αίθουσα του αεροδρομίου όπου κρατήθηκαν ήταν τα μπουντρούμια των φυλακών όπου κρατούνται οι Παλαιστίνιοι μαχητές. Και ενώ ο κ. Μασάκης έδινε συχαρητήρια σε όποιους δημοσιογράφους δεν έδειξαν στις Αρχές του αεροδρομίου του Τελ Αβίβ την άδεια εισόδου που τους προμήθευσε η εδώ ισραηλινή πρεσβεία, παρέλειψε επι-

μελώς να πράξει το ίδιο σε όσους, ως ελάχιστη ένδειξη αντίθεσης, αρνήθηκαν να δεχτούν το φαγητό που τους πρόσφεραν οι Ισραηλινοί, αφού, τόσο ο ίδιος όσο και οι υπόλοιποι, εκφράζοντας την υποστήριξη τους προς τον παλαιστινιακό λαό, το έφαγαν όλο, ακόμα και το γλυκό!

Δυο-τρεις μέρες μετά, επιστρέφει στην Κύπρο και ο μεγάλος απών, ο Βάσος Λυσσαρίδης. Εμφανίζεται κι αυτός στα κανάλια επι-

κρίνοντας τη στάση των ισραηλινών Αρχών απέναντι στην κυπριακή αποστολή, χωρίς όμως να νιώσει την ανάγκη να εξηγήσει γιατί επέλεξε να μεταβεί στην Αγγλία και όχι στο Ισραήλ.

Έτσι, για κάποιες μέρες, επίκεντρο του ενδιαφέροντος στην Κύπρο δεν είναι το τι συμβαίνει στα αυτόνομα παλαιστινιακά εδάφη, αλλά το τι δεινά πέρασε η κυπριακή αντιπροσωπεία. Περνούν απαράτηρες ειδήσεις που αναφέρουν ότι Ευρωπαίοι βουλευτές, συμπεριλαμβανομένων και Ελλήνων, που βρίσκονταν στα Ιεροσόλυμα διαδηλώνοντας ενάντια στην εισβολή, όταν τους απαγορεύθηκε η μετάβαση στη Ραμάλα, κατάφεραν να πάνε, διασχίζοντας βουνά και μονοπάτια. Ήρωες δεν ήταν αυτές τις μέρες οι Παλαιστίνιοι, αλλά οι Κύπριοι βουλευτές!

Ε, πώς να το κάνουμε. Είμαστε όχι μόνο ο ομφαλός της Γης, αλλά και οι μόνιμοι που αξίζει κανείς να ασχολείται μαζί τους...

ΧρηΧρι

ΕΘΝΙΚΕΣ ΘΥΜΗΣΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Στα έτη της χαρούμενης, ανέμελης, νεανικής, σχολικής ηλικίας αυτές τις μέρες του Μάρτη και του Απρίλη γιορτάζαμε τις διπλές Εθνικές Επετείους της 25ης του Μάρτη και της 1ης του Απρίλη. Το ίδιο κάνουν και τα παιδιά μας σήμερα λες και δεν μεσολάβησαν τόσα χρόνια κι όλα έχουν μείνει στάσιμα.

Οι δύο μεγάλες Εθνικές Εορτές, η μια του Απανταχού Ελληνισμού κι η άλλη του Κυπριακού Ελληνισμού με μνύματα πρώτ' απ' όλα επαναστατικά, που βγαίνουν από τα βόθρα της πολεμικής ψυχής και του αυθεντικού πνεύματος των ανθρώπων, διόλου αμελητέα και καθ' όλα ζηλευτά. Με τα βασικά συναισθήματα να είναι εκείνα της ανθρωπιάς και της αυτοθυσίας που μας ξενίζουν σήμερα, αλλά που παραμένουν ηρωικά φαινόμενα και προσφέρονται για προβληματισμό κι όχι για μίμηση.

Όλοι καθόμαστε φρόνιμα και η παράσταση αρχινά. Προηγούνται οι γεμάτες στόμφο και εμπρός - παιδιά - στη μάχη ομιλίες με τις απαραίτητες αναφορές στους τουφεκισμούς, στις άνανδρες συλλήψεις των ηρώων, στις άνισες μάχες στα βουνά και τα λαγκάδια, στα σουβλίσιμα ανθρώπων και στους βιασμούς. Αναρίθμητες οι αναφορές στη μαρτυρική Κύπρο και στη βασανισμένη μας ζωή στο σκλαβωμένο αυτό νησί. Πάνω που θίγουμε αυτό το ευαίσθητο σημείο να σου κτυπά κι ένα κινητό τηλέφωνο. Οι ηρωικοί συνειρμοί σκέψης, τα κτυποκάρδια και οι αλήθειες που αντηχούν από τα μεγάφωνα, που δεν είναι όμως οι αλήθειες της καθημερινότητας, διακόπτονται βίαια.

Η συγκέντρωση του ακροατηρίου διαταράσσεται και είναι πια φανερό ότι τα παιδιά δεν έδιναν και πολλή σημασία. Τα παιδιά ακούνε μ' αυτιά κλειστά και βλέπουνε με μάτια αλλήθωρα και τα πολλά τα λόγια τα μεγάλα γλιστράνε της προσοχής τους, το μυαλό τους παραμένει ανέπαφο. Η όλη προσπάθεια για έμπνευση αγωνιστικότητας τ' αφήνει αδιάφορα. Άραγε νάνε διότι εμείς που ξεστομίζουμε τα λόγια τα μεγάλα δεν τους πείθουμε για τη δική μας αγωνιστικότητα, άραγε να 'ναι κι η στεγνή κι ανούσια παρουσίαση.

Οι ατέλειωτες και στεγνές αναφορές στις ηρωικές πράξεις δεν πλάθουν νέους ήρωες, αλλά θλιμμένους ακροατές, παθητικούς δέκτες περασμένων μεγαλειών που κλαίνε για τον τωρινό χαμό του ηρωισμού, παρά για τους χαμένους ήρωες.

Όταν τελειώσει το αράδιασμα, που «αναζωογονεί» το εθνικό μας φρόνιμα, φτάνουμε στα συμπαθητικά, μαθητές και μαθήτριες δημιουργούν γιορταστική ατμόσφαιρα με τη δική τους συνεισφορά.

Έχω την κρυφή ελπίδα ότι τα κομμάτια μουσικής και λογοτεχνίας, που αποστήθισαν για το πρόγραμμα τους, περισσότερο θα εμπνεύσουν την αγωνιστική και την αισθητική όψη του πνεύματος τους και στα μελλοντικά τα χρόνια, τα δικά τους παιδιά θα εξερευνήσουν άλλους ουσιαστικούς τρόπους θύμησης, κατορθώνοντας να ξεπεράσουν τη θλίψη που εμείς τους μεταδώσαμε μέσα από τις δικές μας ελλείψεις κι ανασφάλειες.

Μαρίνα Περίδη Χατζηγκαού

ακτιμόνες των τσιφλικιών που ξεπερνάνε τα 5.000 εκτάρια) καθώς και η εκπαραθύρωση των πάμπλουτων διευθυντικών στελεχών της εθνικής εταιρίας πετρελαίου. Στη χώρα με τους σπάνιους πλούτο παραγωγικούς πόρους, όπου όμως το 80% των 23 εκατομμυρίων κατοίκων ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, η ριζοσπαστικοποίηση της «Τσαβικής Επανάστασης» ισοδυναμούσε με κίρνηξη πολέμου τόσο για τη ντόπια ολιγαρχία όσο και για τον αμερικανό προστάτη της. Βοηθούντων αποφασιστικά των βενεζουελανών ΜΜΕ (από τα 8 τηλεοπτικά κανάλια της χώρας μόνο το ένα, το κρατικό, έδινε μια κάπως ισορροπημένη πληροφόρηση), αλλά και της εντελώς διεφθαρμένης CTV (της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών), που συνδέεται οργανικά με το παλιό δικομματικό καθεστώς, το πραξικόπημα προετοιμάστηκε μεθοδικά και εκδηλώθηκε τελικά με τη σύμπραξη αρκετών επίορκων στρατηγών.

ΤΑ ΚΡΙΣΙΜΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΥΓΚΟ ΤΣΑΒΕΣ

Όπως η νεαρή κουβανική επανάσταση αμέσως μετά την (αποτυχημένη) εισβολή στον Κόλπο των Χοίρων, έτσι τώρα και ο Ούγκο Τσάβες και οι υποστηρικτές του βρίσκονται αντιμέτωποι με το ίδιο κρίσιμο δίλημμα. Πώς να απαντήσουν στην ποιοτική κλιμάκωση της ιμπεριαλιστικής και αντιδραστικής επίθεσης; Συμβιβασόμενοι με τον αντίπαλο, ή μήπως ριζοσπαστικοποιώντας ακόμα περισσότερο την «μπολιβάρικη επανάστασή» τους; Με την άμυνα ή μήπως με την επίθεση; Με τη διπλωματία, ή μήπως με την κινητοποίηση των εργαζόμενων και καταπιεσμένων μαζών, δηλαδή όλων εκείνων των τεράστιων κοινωνικών δυνάμεων που, με μοναδικό τους όπλο το ταξικό τους ένστικτο και την αυταπάτη τους, απέτρεψαν τη νεοφιλελεύθερη δικτατορία; Δεν θα χρειαστεί να περάσουν πολλές βδομάδες για να υπάρ-

ξει μια πρώτη απάντηση σ' αυτά τα καιρία ερωτήματα. Ό,τι είναι να γίνει πρέπει να γίνει γρήγορα, πριν ανασυνταχθεί και ξαναπεράσει στην επίθεση ο αποφασισμένος βάρβαρος ταξικός εχθρός. Ωστόσο, ένα πράγμα είναι ήδη γεγονός: η ανατροπή των πραξικοπηματιών και μάλιστα, η ανατροπή τους από μια πραγματικά αυθεντική λαϊκή εξέγερση, συνιστά μια εξέλιξη που ξεπερνάει τα όρια της Βενεζουέλας και το μέλλον του Ούγκο Τσάβες. Αποτελεί ένα ιστορικό γεγονός λατινοαμερικάνικων διαστάσεων, που προσφέρει οξυγόνο στην ασφυκτούσα (από τα κάθε λογής ιμπεριαλιστικά εμπάρκο) Κούβα. Που έρχεται να προστεθεί στους διαρκώς κλιμακούμενους αγώνες των ριζοσπαστικών κινημάτων της Αργεντινής, της Βραζιλίας, του Ισημερινού, της Κολομβίας, της Βολιβίας, της Ουρουγουάης αλλά και της Κεντρικής Αμερικής. Που υπόσχεται να συμβάλει στη δημιουργία -ίσως πριν από το τέλος του χρόνου- μιας μεγάλης λατινοαμερικάνικης ζώνης αντιιμπεριαλιστικής αντίστασης που θα μπορούσε να περιλαμβάνει δίπλα στην εξεγερμένη Αργεντινή, τη Βραζιλία της (πιθανής) κυβέρνησης του Κόμματος των Εργατών (ΡΤ) και της Ουρουγουάης του αριστερού Frente Amplio (Πλατύ Μέτωπο). Κυρίως, όμως, αποτελεί ηγνή έμπνευση και ενθάρρυνση για τα εκατομμύρια των μαχόμενων καταπιεσμένων σε όλο τον πλανήτη, για τη δυναμική των ανερχόμενων ιθαγενών κινημάτων, αλλά και για το ίδιο το απανταχού γης κίνημα ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση. Όπως και να το κάνουμε, μια τόσο επώδυνη εξέλιξη για τον αλαζόνα αμερικάνικο ιμπεριαλισμό και μάλιστα όχι πολύ μακριά από το Μαϊάμι, θα έχει πολλές και σημαντικές συνέπειες. Στο χέρι μας να τις αξιοποιήσουμε.

Ό,τι είναι να γίνει πρέπει να γίνει γρήγορα, πριν ανασυνταχθεί και ξαναπεράσει στην επίθεση ο αποφασισμένος βάρβαρος ταξικός εχθρός.

ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΑΣ

ΟΠΕΚ: Παρέμβαση για τις Προεδρικές Εκλογές

Οι προεδρικές εκλογές του 2003 είναι για την πατρίδα μας κορυφαίο γεγονός από κάθε άποψη. Είναι σταθμός για το πώς θα πορευτεί η πατρίδα μας στα μείζονα ζητήματα. Ένας συνδυασμός προκλήσεων είναι μπροστά μας: Κυπριακό, ένταξη στην Ε.Ε., Πολιτική και Κοινωνική Μεταρρύθμιση. Ο ΟΠΕΚ (Όμιλος Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας), θέλοντας να βοηθήσει στο διάλογο γύρω από το «στοίχημα 2003», οργάνωσε στις 11/4/2002 την πρώτη συνάντηση της «Ανοικτής Επιτροπής» του ΟΠΕΚ, με κύριο θέμα συζήτησης «προεδρικές εκλογές». Στη συνάντηση κατατέθηκε γραπτή εισήγηση του Δ.Σ. του ΟΠΕΚ. Ο στόχος είναι ένας: να βοηθήσουμε με επιχειρήματα και θέσεις στον πιο δημιουργικό προβληματισμό της κοινωνίας μας, να συμβάλουμε στα μέτρα του δυνατού στο να αναδειχθούν τα κύρια ζητήματα της συγκυρίας. Ο ΟΠΕΚ δίνει, έτσι, το παρόν του στις προσπάθειες για να αποκτήσει η πατρίδα μας περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης, διεύρυνσης της αυτονομίας των θεσμών και ενδυνάμωσης της Κοινωνίας των Πολιτών μέσα στο νέο – πιο πολύπλοκο και πιο προκλητικό – ευρωπαϊκό περιβάλλον.

Λάρκος Λάρκου

Το πολιτικό σύστημα στην πατρίδα μας παρουσιάζει έντονα σημεία φθοράς. Ολοένα και περισσότεροι πολίτες γυρίζουν την πλάτη τους στην πολιτική και τους πολιτικούς. Εκείνοι που αμφισβητούν, αναπτύσσουν και δικούς τους κώδικες διαφορετικής δράσης. Για ένα μεγάλο μέρος της νεολαίας η πολιτική δεν έχει θέση και οι πολιτικοί είναι αντικείμενο συστηματικής ειρωνείας. Για πολλούς νέους η πολιτική ταυτίζεται με παλιές, ξεπερασμένες, πρακτικές. Υπεύθυνοι γι' αυτά τα φαινόμενα θεωρούνται οι πολιτικοί. Λόγος ξύλινος, στον οποίο κυριαρχούν οι προσωπικές αντιδικίες, κόμματα γερασμένα, με γενικόλογα προγράμματα, που ικανοποιούν όλους, δεν ενοχλούν

κανένα. Η υπερκατανάλωση ρητορείας σκεπάζει τα πραγματικά προβλήματα, τις πραγματικές αντιθέσεις.

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ
Μέσα σε αυτό το ρευστό τοπίο διαμορφώνεται σταδιακά ένας νέος τύπος πολίτη. Είναι αυτός που ολοένα και περισσότερο επηρεάζει τις εξελίξεις. Ο νέος τύπος πολίτη έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Ζητά επιχειρήματα, αρνείται τη δημαγωγία, εκπιάτη γνώση, απορρίπτει τη γενικόλογα.
2. Θεωρεί πως το πελατειακό σύστημα είναι τροχοπέδη για την πρόοδο της κοινωνίας μας. Δεν πιστεύει πως η ποινικοποίηση του ρουσφετιού θα λύσει οτιδήποτε. Γνωρίζει, πως όλα εί-

ναι θέμα πολιτικής βούλησης, θεσμικών αλλαγών για τον περιορισμό του.

3. Απορρίπτει τις αντιλήψεις εκείνες, που θέλουν τα κόμματα να έχουν ως κεντρική επιδίωξη την αρχή «να πάρουμε την εξουσία, τώρα είναι η ώρα για τα δικά μας παιδιά, τα λάφυρα να έρθουν σε εμάς».
4. Ζητά μια διαφορετική συμπεριφορά από τα δημόσια πρόσωπα. Οι πολίτες αυτοί έχουν μια αυξημένη ευαισθησία, απαιτούν ήθος και διαφάνεια. Ο πολιτικός κρίνεται με πιο αυστηρά μέτρα από τον κοινό πολίτη. Κοιτάτε γύρω μας. Ουδείς έχει παταίτηθαι για οτιδήποτε, για κανένα θέμα και για κανένα λόγο. Οι συγκαλύψεις, ο αμοραλισμός, τα παιχνίδια που εξυπηρετούν

οργάνωση της οικονομίας

κατεστημένες διαπλοκές έχουν τον πρώτο λόγο.
5. Έχει αυξημένες απαιτήσεις. Επιδιώκει την ανανέωση, τον εκσυγχρονισμό του κοινωνικού πλαισίου. Ζητά αλλαγές, εκτιμά πως οι συγκρούσεις είναι αναγκαίες. Συγκρούεται με την αδιαφάνεια, τις κατεστημένες πρακτικές, με τα συμφέροντα που δεσπόζουν χάρη στα ελαστικά πθικά κριτήρια, τη μετριότητα και τη διαφθορά. Χρειάζεται πολιτική ανατροπή απέναντι στη στασιμότητα και την παρακμή. Εργαλεία για την πολιτική της ανατροπής είναι τα επιχειρήματα, η τεκμηρίωση, η πολιτική του συγκεκριμένου, η πολιτική και κοινωνική κινητοποίηση.

ΟΙ ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ
Μέσα σε αυτό το πλαίσιο μπορούμε να αναλύσουμε και το ζήτημα «Προεδρικές Εκλογές

2003». Είναι μια πολύ δυνατή ευκαιρία για να αλλάξει η πατρίδα μας τις πολιτικές της προτεραιότητες. Η κυβέρνηση Κληρίδη είναι μια ορχήστρα χωρίς μαέστρο. Αποσπασματικές ρυθμίσεις, πολιτικές κατευθύνσεις, προσωπικές στρατηγικές υπουργών, αδυναμία προσαρμογής στο νέο περιβάλλον. Υποστηρίζουμε την οικοδόμηση ενός εναλλακτικού συνασπισμού εξουσίας, που να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του 2003. Προγράμματα, πρόσωπο, χρόνος είναι οι τρεις ενιαίες και αδιαίρετες προϋποθέσεις για τη σοβαρή διαβούλευση. Οι κατευθύνσεις, οι προτεραιότητες έχουν όνομα, είναι πολύ συγκεκριμένες:

A. Το Κυπριακό και οι συνομιλίες για επίλυσή του.

Η συγκυρία είναι μοναδική, (Κυπριακό, συνομιλίες Ελλάδας-Τουρκίας, ευρωστρατός, ευρωτουρκικές σχέσεις, ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε.). Κατά συνέπεια σε αυτά πρέπει να έχουμε δημιουργικές πρωτοβουλίες, προτάσεις, σχέδια δράσης. Η κλασική διαχείριση του Κυπριακού είναι ξεπερασμένη, είναι περιοριστική για αυτό και πρέπει να αλλάξει. «Κυπριακό» είναι όλα τα πιο πάνω θέματα που το περιβάλλουν, επενεργούν θετικά ή αρνητικά, δημιουργούν κινητικότητα ή ακινησία. Η Κύπρος δεν μπορεί να γυρίσει στους πολιτικούς της άρνησης, της καταγγελίας, της περιχαράκωσης. Χρειαζόμαστε νέα ανάλυση, άρα και πρόσωπα που θα την εκπροσωπούν. Οι πολιτικές των διασυνδέσεων (λ.χ. 6 Μαρτίου 1995, Ελσίνκι) προωθούν περισσότερο τα συμφέροντα της πατρίδας μας, οικοδομούν βήμα με βήμα την ένταξη στην Ε.Ε., με ή χωρίς λύση του Κυπριακού. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο (πολιτική των διασυνδέσεων) μπορούμε να έχουμε πρωτοβουλίες και να δημι-

ουργούμε περισσότερες πιέσεις στην κατοχική δύναμη. Η πολιτική δημαγωγία έφθασε στα ακραία όρια της με τους S300, τη διγλωσσία κομμάτων και κυβέρνηση για το Ελσίνκι και την υπολείτωση του Εθνικού Συμβουλίου.

B. Η πορεία ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε.

Αυτή αποτελεί τη μεγαλύτερη κατάκτηση του λαού μας από την εποχή της Ανεξαρτησίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο πολιτικός, οικονομικός, κοινωνικός και πολιτιστικός προορισμός της Κύπρου, με βάση τον οποίο το νησί αποκτά για πρώτη φορά μια θέση στο πολύπλοκο διεθνές σύστημα, δίπλα και μαζί με τις χώρες που εδραίωναν τους δημοκρατικούς θεσμούς, το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την κοινωνική αλληλεγγύη.
1. Η ευρωπαϊκή προοπτική είναι μια συνειδητή στρατηγική επιλογή, βασικός μοχλός για την επίλυση του Κυπριακού. Η Κύπρος κατάφερε με τις πρωτοβουλίες για τη στρατηγική ένταξης (Μάρτιος 1995, Ελσίνκι 1999) να αξιοποιήσει το θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε. και να ενισχύσει τη διεθνή θέση της και τη θέση της στο τραπέζι των συνομιλιών με τη δυναμική εξωτερική πολιτική του ΠΑΣΟΚ και των ελληνικών κυβερνήσεων, διαμόρφωσε κοινές πολιτικές και συμφέροντα που καθιστούν αδιανόητο τον αποκλεισμό της Κύπρου από τη διαδικασία διεύρυνσης.
2. Στο Ελσίνκι τέθηκαν οι βάσεις για να υπάρξει πραγματική ειρήνη. Η Κύπρος έπαιψε να είναι όμηρος της τουρκικής αδιαλλαξίας. Η τουρκική ελίτ (στρατηγικοί, εθνικιστές, ευρωπαϊστές) καλείται να επιλέξει ποιο δρόμο θα πάρει η χώρα τους τις επόμενες δεκαετίες: είτε θα αλλάξει συμπεριφορές στο Κυπριακό, το Κουρδικό, τον εκδημοκρατισμό, είτε θα περιθωριοποιηθεί από την Ευρώπη.

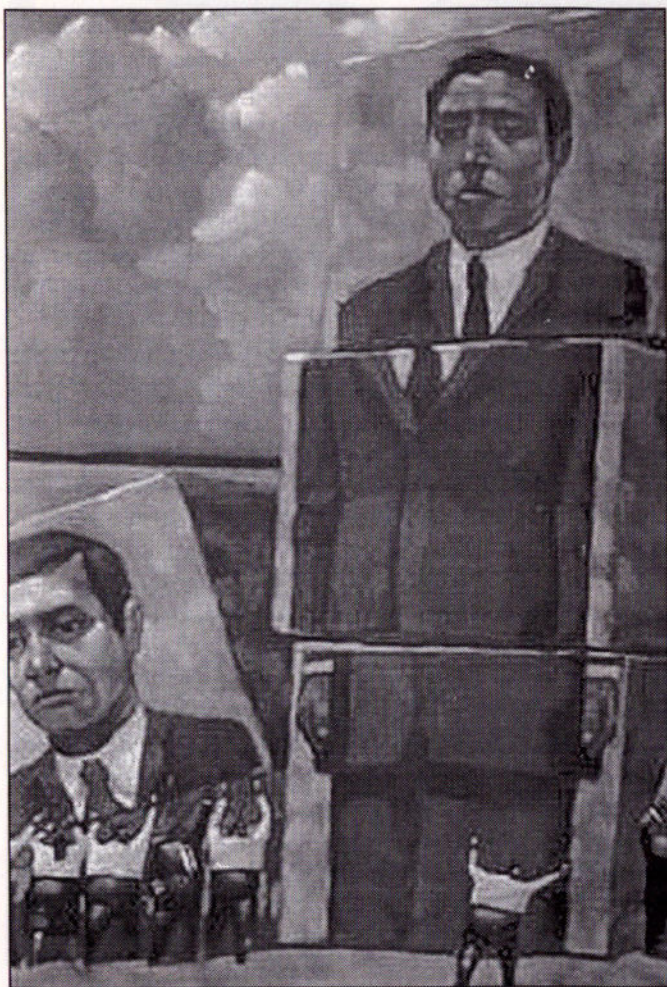
3. Η υπεύθυνη στάση της ελληνοκυπριακής πλευράς στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού εντός του έτους αποτελεί ένα παράγοντα που θα επιμετρηθεί στην τελική απόφαση που θα λάβουν οι «15» για την ένταξη της Κύπρου. Ο σχεδιασμός για να επιτύχει τους μέγιστους στόχους της η Κύπρος το Δεκέμβριο χρειάζεται ορθή αξιολόγηση και του παράγοντα Τουρκία, καθώς και την ανάληψη πρωτοβουλιών που να αποδίδουν χειροπιαστά αποτελέσματα στην τουρκοκυπριακή κοινωνία, χωρίς να αποκτά το κατοχικό καθεστώς οποιοδήποτε πλεονέκτημα για αναγνώριση.
4. Οι Συμφωνίες Υψηλού Επιπέδου '77 - '79 και τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας καθορίζουν το πλαίσιο της λύσης. Τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου είναι ταυτόχρονα οι θεμελιώδεις αξίες πάνω στις οποίες εδράζεται το οικοδόμημα της Ε.Ε.. Η λύση του Κυπριακού δεν μπορεί να υποσκάψει τις θεμελιώδεις αυτές αξίες, με τις οποίες η Κυπριακή Δημοκρατία κι όλα τα ευρωπαϊκά έθνη είναι δεσμευμένα όχι απλώς διακηρυκτικά, αλλά στη βάση αυστηρών κριτηρίων, όπως καθορίζει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Διεθνές Δίκαιο.
5. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, όμως, προσφέρει εκείνο που είναι ακόμη περισσότερο αναγκαίο: τη λειτουργικότητα και τη δυναμική των θεσμών για ενίσχυση των δυνάμεων μεταξύ των δύο κοινοτήτων που επιζητούν τη συνεννόηση. Η Ε.Ε. μπορεί επίσης να εγγυηθεί τα χρονοδιαγράμματα εφαρμογής των ρυθμίσεων για τη λύση, καθώς οι πρόνοιες της διευθέτησης θα ενσωματωθούν στη Συνθήκη Προσχώρησης και θα είναι δεσμευτικές.
6. Η Ε.Ε., πάνω από όλα, δίνει το μήνυμα πως δεν επιζητεί μια λύ-

ση που θα αποτελεί ένα συνταγματικό έκτρωμα, το οποίο θα διαιωνίζει τα διαιρετικά στοιχεία ή θα μετατρέπει την Κύπρο σε συνεχές πεδίο αντιπαράθεσης. Η αποχώρηση του στρατού κατοχής και των εποίκων, καθώς και η συμμετοχή της Κύπρου στο υπό διαμόρφωση ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία μιας συνολικής διευθέτησης. Αν η τουρκική πλευρά δε συνεργαστεί για λύση, η Κυπριακή Δημοκρατία θα καταστεί πλήρες μέλος της Ε.Ε. κι από εκείνη τη θέση θα συνεχίσει να εργάζεται, μαζί με τους μελλοντικούς εταίρους της, ώστε η ένταξη να αποτελεί καταλύπη για τη δίκαιη επίλυση του Κυπριακού και την ειρήνη στην ευρύτερη περιοχή.
7. Η ευρωπαϊκή πορεία της Κύπρου διαμόρφωσε μια νέα ατζέντα για την εσωτερική μεταρρύθμιση στην πατρίδα μας. Οι θεσμοί και η δημοκρατία αποκτούν νέα διάσταση και καθορίζουν διαφορετικές προτεραιότητες, άσχετες με τη συντηρητική πολιτική της τελευταίας δεκαετίας. Η προώθηση των δυνάμεων της αγοράς, η αξιοποίηση των υπηρεσιών του Κυπρίου επιστήμονα και επιχειρηματία, η ενδυνάμωση του δυναμικού και των δεξιοτήτων των εργαζομένων, καθώς και η κατοχύρωση των κοινωνικών ωφελημάτων τους διαμορφώνουν μια νέα σχέση και νοοτροπία στην εργασία. Οι μεταρρυθμίσεις δεν είναι τεχνοκρατική υπόθεση, ούτε μπορούν να αποτιμηθούν με το κλείσιμο των υπό διαπραγμάτευση κεφαλαίων με την Ε.Ε.. Είναι κορυφαίο ζήτημα για τη νέα κυβέρνηση να κινητοποιήσει τις κοινωνικές δυνάμεις των εργαζομένων, να εμπειδώσει την αξιοκρατία, να σχεδιάζει «οριζόντιες πολιτικές» για τη διαρκή εκπαίδευση και τη δυναμική ανάπτυξη. Να απορρίψει τις περιστασιακές πολιτικές με βάση τις πελατειακές σχέσεις και τα συμφέροντα των συντε-

χνιακών ομάδων. Να ανοίξει τα δίκτυα επικοινωνίας με την ενιαία ευρωπαϊκή αγορά και να εφαρμόσει πολιτικές για τις πρωτοποριακές τεχνολογίες. Με τον τρόπο αυτό, οι σχέσεις κράτους και πολίτη θα αποκτήσουν νέο ποιοτικό και αμφίδρομο περιεχόμενο, δημιουργώντας υποχρεώσεις και ευθύνες.
8. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί ωστόσο κι ένα χώρο διαρκούς διαπραγμάτευσης. Η Κύπρος με την ένταξή της στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά θα πρέπει να ανταπεξέλθει σε ανταγωνιστικές πιέσεις και να οικοδομήσει συμμαχίες. Η ετοιμότητα των δυνάμεων της εργασίας και των κοινωνικών φορέων να δράσουν σε ένα νέο πολύπλοκο περιβάλλον απαιτεί έγκαιρες προσαρμογές και συστηματική διαβούλευση με τις πολιτικές δυνάμεις που επιδιώκουν τη δημιουργία μιας ολοένα και περισσότερο κοινωνικής Ευρώπης.

Γ. Το προοδευτικό εκσυγχρονιστικό κίνημα

Τίποτα στην πολιτική δεν είναι αυτονόητο, και κυρίως τίποτα δεν χαρίζεται. Είναι γι' αυτό που μέσα από τις Προεδρικές του 2003 μπορεί να στείλουμε ένα διαφορετικό μήνυμα από ότι συνήθως:
1. Το 2002-4 θα χρειαστεί να πάρουμε αποφάσεις. Άρα ο νέος Πρόεδρος πρέπει να οικοδομήσει γέφυρες συνεννόησης με όλα τα κόμματα, να μπορεί να έχει σοβαρή επικοινωνία με αρκετά τουρκοκυπριακά κόμματα, να αξιοποιεί τους πιο ικανούς, είτε τον ψήφισαν, είτε όχι.
2. Τα ζητήματα του κοινωνικού και πολιτικού μας εκσυγχρονισμού έχουν το 2003 πρώτη θέση στις αξιολογήσεις μας.
♦ Η θέση της χώρας μας στον Ευρωπαϊκό χάρτη.
♦ Η κοινωνίας της πληροφορίας, νέο περιβάλλον στους τομείς της εργασίας.
♦ Ο χώρος της παιδείας αποκτά νέες διαστάσεις. Το δικαίωμα

Ο κ. Παπαδόπουλος στην ομιλία του κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης για την πολιτιστική παιδεία.

Η πολιτισμική παιδεία δεν μπορεί να ακολουθείται μόνο από την τέχνη και τη λογοτεχνία, αλλά να περιλαμβάνει και έννοιες όπως το ήθος και η κοινωνική δικαιοσύνη.

στη γνώση και η προσπάθεια σε πολλά επίπεδα για να αντιμετωπίσουμε τον ψηφιακό αναλφαριθμητισμό.

- ◆ Πολιτική για τον πολιτισμό, στα πλαίσια του ευρωπαϊκού πολυπολιτισμικού χαρακτήρα του.
- ◆ Φιλελευθεροποιήσεις, στην κατεύθυνση που ορίζει η συμμετοχή μας στην Ε.Ε.
- ◆ Συστηματική δράση για ισχυρή, αποκεντρωμένη κοινωνία, με την Τοπική Αυτοδιοίκηση να γίνεται πόλος πραγματικής αποκεντρωμένης πολιτικής.
- ◆ Ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος είναι ολοένα και πιο σημαντικός. Οι αμυντικές συμπεριφορές του δεν λύνουν προβλήματα, χρειάζεται προσαρμογή του στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο.
- ◆ Η ποιότητα ζωής, ένα κράτος με οικολογικές ευαισθησίες είναι θέματα με πιο απαιτητικό χαρακτήρα.
- ◆ Αγωνιζόμαστε για την ισότη-

τα ευκαιριών, να έχουν οι πολίτες τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις δεξιότητες τους. Ταυτόχρονα λέμε ότι στην ισοπεδωτική μεταχείριση, την ηλικιοκρατία και στα συστήματα ανέλιξης που βασίζονται στην ιεραρχία της ακινησίας. Υποστηρίζουμε την πρόοδο με βάση την αξία, τα προσόντα, το ταλέντο. Επιδιώκουμε οι νέοι να έχουν διαφορετικές προοπτικές. Και η Κύπρος να δώσει ευκαιρίες στην πρωτοτυπία, τη φαντασία, την αυτενέργεια.

Δ. Η πολιτιστική πολιτική

Η ανθρωπότητα, οι κοινωνίες των λαών έχουν μπει σε μια νέα εποχή, στην εποχή των ανοικτών συνόρων, της πληροφορίας, της παγκοσμιοποίησης. Η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε, στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, θα είναι πολύ σύντομα ένα γεγονός. Αυτά τα δεδομένα απαιτούν ένα σύγχρονο ιδεολογικό χαρακτήρα λόγο για θεσμούς, αξίες, πολιτισμό. Και ο Πολιτισμός συνδέεται όχι μόνο με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, την καλλιέργεια των τεχνών και των γραμμάτων, τη ψυχαγωγία, αλλά είναι και το πιο κρίσιμο ιδεολογικό μέγεθος που συνδέεται με τα στερεότυπα, τις νοοτροπίες, το βαθμό αυτογνωσίας κάθε κοινωνίας, τον τρόπο που αυτή αντιλαμβάνεται τον εαυτό της, τον τρόπο που δρα και δημιουργεί. Ανάγκη, λοιπόν, για χάραξη μιας σύγχρονης, προοδευτικής πολιτικής που να ανταποκρίνεται στις αγωνίες και τα ενδιαφέροντα των σημερινών κοινωνιών. Η δικές μας προτάσεις-εισηγήσεις στα θέματα Πολιτισμού είναι οι πιο κάτω.

1. Παιδεία

Βάση και αφετηρία για μια σύγχρονη πολιτισμική πολιτική είναι η Παιδεία. Γι αυτό και ο κύριος προσανατολισμός μας πρέπει να κατατείνει στη θωράκιση του ανθρώπινου δυναμικού με την κατάλληλη εκπαίδευση, τέτοια που

να του επιτρέπει να αποκτήσει πλατιά γνώση, ευρεία αντίληψη, κριτικό τρόπο σκέψης, αισθητική άποψη. Η καλλιέργεια της μητρικής γλώσσας, η εκμάθηση μιας ξένης, η απόκτηση εκφραστικής ικανότητας, η γνώση και η χρήση των καινούργιων επικοινωνιακών τεχνολογιών, η αυτογνωσία να είναι στην πρώτη γραμμή.

2. Πολιτισμική παιδεία

Ο σύγχρονος, δυτικός κυρίως, πολιτισμός μέσα στα πλαίσια πολυπολιτισμικού χαρακτήρα που έχει πάρει και στον οποίο καλούμαστε να ζήσουμε, απαιτεί μια νέα δυναμική, μια καινούρια προσέγγιση σε θέματα πολιτισμικής παιδείας. Μιας παιδείας που θα μας βρίσκει έτοιμους να δίνουμε απαντήσεις στα ζητήματα των καιρών, που να μπορεί να μας βγάλει από προκλήσεις και αδιέξοδα από στερεότυπα και νοοτροπίες. Η έλλειψη ανεκτικότητας, η προσέγγιση και η κατανόηση διαφορετικών πολιτισμών είναι μερικά από τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσουμε με την ένταξη μας στην Ε.Ε. Ο πολιτισμός της ειρήνης, της συνύπαρξης, της συμφιλίωσης, ο πολιτισμός της ανοχής, του σεβασμού της ιδιαιτερότητας, του μη αποκλεισμού, η κοινωνική συνοχή. Και η πολιτισμική παιδεία δεν μπορεί να ακολουθείται μόνο από την τέχνη και τη λογοτεχνία, αλλά να περιλαμβάνει και έννοιες όπως το ήθος και η κοινωνική δικαιοσύνη. Για να ισχύσει αυτή η πολιτισμική άσκηση εισηγούμαστε σαν πρώτο βήμα την ύπαρξη ενός Θεσμικού Οργάνου που να προωθεί το πρόγραμμα εκπαίδευσης του πολιτισμού στο σχολείο.

3. Πολιτιστική κληρονομιά- Κύπριοι Δημιουργοί

Στόχος μας πρέπει να είναι η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς- αρχαία θέατρα, κάστρα, αρχαιολογικοί χώροι, να δημιουργηθούν καινούριοι. Να δοθούν στους δημιουργούς του

πνεύματος και της τέχνης τα μέσα, οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά, να συνδέσουν την παράδοση με το νέο, με τα σύγχρονα ρεύματα, με την τεχνολογία. Θεμελιώδες ζητούμενο είναι η συμμετοχή των πολιτών στη διαχείριση και διακίνηση του πολιτιστικού προϊόντος, ώστε να αναπτυχθεί η ευαισθησία του πολίτη σε θέματα πολιτισμού.

4. Επικοινωνία-Ηλεκτρονική τεχνολογία

Πολιτισμός σημαίνει γνώση, σημαίνει επικοινωνία. Αυτή είναι η σύγχρονη εξίσωση. Γι' αυτό ζητούμε παρέμβαση στα κριτήρια της επικοινωνίας. Χρήση του πολιτισμού της ηλεκτρονικής εποχής ως δυνατότητα για άρση των ανισοτήτων, ως άρση των εμποδίων στην ίση πρόσβαση και την πρόσληψη της εκπαιδευτικής ή πολιτιστικής πληροφορίας. Ανάγκη η ύπαρξη πολλαπλών δικτύων που να επιτρέπουν τη διακίνηση και διάχυση των πολιτιστικών πληροφοριών και πολιτιστικών προϊόντων. Στοχεύουμε στη δημιουργία μιας Διαρκούς Επιτροπής Οπτικοακουστικών Μέσων, στη διαμόρφωση ενός οπτικοακουστικού αποθέματος.

5. Πολιτισμική Ολυμπιάδα

Οι Ολυμπιακοί αγώνες του 2004 είναι χωρίς αμφιβολία το μεγάλο στοίχημα της Ελλάδας στο χώρο του πολιτισμού. Η Πολιτισμική Ολυμπιάδα 2002-2004 θα βρίσκεται στο επίκεντρο της συνολικής Ολυμπιάδας. Η Κύπρος δεν μπορεί να είναι παθητικός θεατής. Έχει ρόλο, πρέπει να είναι παρούσα με ιδέες, με δράσεις σε όλες τις τέχνες, σε όλες τις μορφές έκφρασης και δημιουργίας. Η Κύπρος γέννησε ανθρώπους, έχουμε δυνατότητες τις οποίες μπορούμε να αξιοποιήσουμε στο έπακρον, ώστε να καταστήσουμε την Κύπρο σε τοπικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο ένα δημιουργικό κρίκο στο όλο εγχείρημα.

6. Μέγαρο Πολιτισμού

Η ανέγερση, η ύπαρξη, η λειτουργία ενός πολυδύναμου Μεγαράου Πολιτισμού με μεγάλες αίθουσες, με σύγχρονη τεχνολογία και εγκαταστάσεις, με δυνατότητες για παρουσίαση και φιλοξενία πλούσιων και ποιοτικών παραγωγών είναι για ένα σύγχρονο κράτος πέραν από αυτονομία και καλλιέργεια επιτακτικά αναγκαία.

7. Ταμείο Πολιτισμού

Η δημιουργία ενός διαρθρωτικού ταμείου για τον Πολιτισμό είναι ένα ουσιαστικό και σοβαρό βήμα. Η εξεύρεση τρόπων και πόρων οικονομικής στήριξης κομμάτων και φορέων, οργανωμένων συνόλων και πολιτών, της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, μέσω ενός τέτοιου ταμείου θα επιτρέψει την άνθηση και τη διάδοση του πολιτισμού.

8. Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι

Στην Κύπρο, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, έχουμε ένα πλούτο από πολιτισμό. Για το πολιτικό μας πρόβλημα, για το ευρωπαϊκό μας μέλλον, ευκαιρία μοναδική με μια προοδευτική πολιτισμική πολιτική, έτσι όπως στοχοθετείται πιο πάνω, να δοκιμαστεί και να βρει πρακτική εφαρμογή. Ο Πολιτισμός είναι σε θέση και μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό όπλο για μια κοινή σύγχρονη πατρίδα.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Είναι χρήσιμο για το πολιτικό μας σύστημα, οι δύο βασικές πολιτικές απόψεις για την εξέλιξη της κοινωνίας μας (κεντροαριστερά - κεντροδεξιά) να δοκιμάσουν την αξιοπιστία των προτάσεών τους. Με επιχειρήματα, με θέσεις, με καθαρές λύσεις στα μεγάλα προβλήματα που προκύπτουν από την ένταξη της πατρίδας μας στην Ε.Ε. Οι δυνάμεις του Κέντρου, της Κεντροαριστεράς και της παραδοσιακής Αριστεράς μπορούν μέσα από δημιουργικό διάλογο να φθάσουν σε ένα αποδεκτό πλαι-

σιο δράσης. Το πλαίσιο της ένταξης στην Ε.Ε. ορίζει και την έκταση και την ένταση των αλλαγών που πρέπει να γίνουν. Άρα και τη δυνατότητα των δύο κυρίαρχων προτάσεων να πείσουν για τον διαχειριστικό πραγματισμό τους στις υπαρκτές πραγματικότητες του σήμερα. Ταυτόχρονα να αναδείξουν το σωστό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα βαδίσουν οι κύπριοι πολίτες πολύ σύντομα: ανοικτά σύνορα, νέα κέντρα εξουσίας (ηλεκτρονικό εμπόριο, ηλ.ταχυδρομείο, τράπεζες δεδομένων, Πανεπιστήμια, Κόμματα, Συνδικάτα κ.λπ.). Το πλαίσιο εξέλιξης των νέων κέντρων εξουσίας, με νέα ισορροπία ανάμεσα τους θα είναι το πρώτο πρόσωπο δημοκρατίας για τις επόμενες δεκαετίες. Θέλουμε ένα κράτος-στρατηγείο. Ταυτόχρονα στηρίζουμε θεσμούς αποκέντρωσης, αυτοδιαχείρισης, κινήσεις πολιτών πάνω σε άμεσα ή επιμέρους ζητήματα, οργανώσεις με ειδικές ευαισθησίες. Αυτά θα γίνουν πιο αποτελεσματικά, εάν τα κόμματα κατανοήσουν πως ο ασφυκτικός έλεγχος κάθε κοινωνικής δράσης (από τις μαθητικές εκλογές έως τον αθλητισμό) είναι ένας πολιτικός αναχρονισμός από τον οποίο ζημιώνουν μόνο τα ίδια. Χρειαζόμαστε κόμματα-οργανωτές ελεύθερων πρωτοβουλιών, που θα κερδίσουν ποιότητα, εάν θέτουν τα πλαίσια και οι πολίτες έχουν τον πρώτο λόγο. Είναι γνωστό σε όλους πως η πολιτική των συμμαχιών στην Κύπρο έχει παρουσιάσει κατά καιρούς τις πιο πιθανές και τις πιο απίθανες συνεργασίες. Το 2003 επειδή έχει περισσότερες απαιτήσεις, μπορεί και πρέπει να είναι διαφορετικό. Μπορούμε να τολμήσουμε στα δύσκολα. Με αισιοδοξία που να πηγάζει από τη γνώση, την συστηματική προσπάθεια, και τις δυνατότητες του νέου προέδρου της Δημοκρατίας να καθοδηγήσει τις εξελίξεις. ■

Η χρυσή ευκαιρία του ΚΙΣΟΣ

Του Πέτρου Ζαρούνα

Πολλοί φίλοι από τον άλλο πόλο της κεντροαριστεράς διερωτούνται πώς θα πρέπει το ΚΙΣΟΣ να κινηθεί στις επερχόμενες προεδρικές εκλογές. Ο προβληματισμός τους περιπλέκεται από τις πολλές και διιστάμενες απόψεις και γνώμες που ακούνε.

Το άρθρο αυτό θα επιχειρήσει να συμμετάσχει στη συζήτηση αυτή.

Σε πρώτη φάση θα ήταν φρόνιμο να ζωγραφίσουμε με αδρές τουλάχιστον πινελιές το προεκλογικό τοπίο όπως έχει μέχρι σήμερα εξελιχθεί. Στη συνέχεια θα καταγράψουμε τις επιλογές του ΚΙΣΟΣ. Αφού τις αξιολογήσουμε θα προχωρήσουμε στην επισήμανση του ποιός κατά την δική μας άποψη είναι οι προκρινόμενες, με κριτήριο πάντοτε την διεύρυνση του πολιτικού ρόλου, που το κόμμα αυτό διαδραματίζει, καθώς και τις θέσεις και την ιδεολογία που προσβέυει.

Η σημερινή εικόνα:

Το ΑΚΕΛ από την πλευρά του δείχνει να ακολουθεί μία αρκετά έξυπνη τακτική. Χωρίς να έχει οριστικά αποφασίσει για την επιλογή πολιτικών συμμαχιών και υποψηφίου άφησε έντεχνα να διαρρεύσει ότι προκρίνει μία πολυμερή συμμαχία με υποψήφιο τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Η κίνηση αυτή έχει πολλαπλές στοχεύσεις. Από την μία ασκεί πίεση στα κόμματα του ενδιαμέσου χώρου να προσέλθουν σε διαβουλεύσεις μαζί του με ξεκάθαρες θέσεις. Δηλαδή, είτε αποδεχόμενα την επιλογή αυτή, είτε προτείνοντας κάτι άλλο. Παράλληλα υποβληθεί την προσπάθεια του ΔΗΚΟ για επανασυγκόλληση των κομματιών του, που αποσπάστηκαν στις περασμένες εκλογές δημιουργώντας, εάν αυτό γίνει κατωρθωτό, ρεύμα υπέρ της δικής του επιλογής. Την ίδια στιγμή, η διαρροή της κατ' αρχήν αυτής απόφασης σπρώχνει τους όποιους επικριτές

της, εσωκομματικούς, εξωκομματικούς και διεθνείς (ΗΠΑ, Ελλάδα) να την πολεμήσουν τώρα. Αν αντέξει αυτές τις αντιδράσεις, καλώς - τότε σημαίνει ότι θα υιοθετηθεί και επίσημα από την συνδιάσκεψη στη συνέχεια. Αν όχι, τότε το κόμμα διευκολύνεται στο να μη στηρίξει τον Τάσσο, χωρίς αυτό να οδηγήσει σε ρήξη με το ΔΗΚΟ. Παράλληλα, είναι δυνατόν μέσα από αυτή τη διαδικασία να προκύψει εναλλακτική λύση με προοπτική νίκης.

Το ΔΗΣΥ φαίνεται ότι έχει αποφασίσει να ακολουθήσει τακτική αναμονής μέχρι τον Ιούνιο. Φυσικά προφασίζεται ότι αυτό το πράττει έτσι ώστε να μην παρεμβάλλει εμπόδια στους χειρισμούς Κληρίδη στο Κυπριακό. Η τακτική αυτή έχει υιοθετηθεί, γιατί οι τελικές επιλογές θα εξαρτηθούν τα μέγιστα από το τι θα κάνει το ΑΚΕΛ και γενικότερα η αντιπολίτευση. Δηλαδή, αν το ΑΚΕΛ πετύχει μία ευρύτερη συσπείρωση είτε τριμερούς είτε και πολυμερούς μορφής, τότε το ΔΗΣΥ και ειδικότερα η ηγεσία Αναστασιάδη θα προκρίνει την επιλογή ενός κομματικού υποψήφιου, αφού στην ουσία η μάχη θα είναι χαμένη. Σε μία τέτοια περίπτωση οι Μαρκίδης και Κασουλίδης θα είναι και οι επικρατέστεροι. Αντίθετα, αν το ΑΚΕΛ αποτύχει και παραμείνει μόνο του με ΔΗΚΟ και τον Τάσσο υποψήφιο, τότε το ΔΗΣΥ θα προχωρήσει στην υλοποίηση της πολιτικής της υπέρβασης. Δηλαδή θα στηρίξει υποψήφιο από τον κεντρώο χώρο με φανερό

**Το ΚΙΣΟΣ
στα
διάφορα
σενάρια**

τερικής διάβρωσης (λόμπυ στη βάση υποσχέσεων για προσωπικές παροχές και πολιτικά ανταλλάγματα) και ψυχολογικού εκβιασμού (η προοπτική να μείνει έξω από την επόμενη διακυβέρνηση). Η υποψηφιότητα Τάσσου δεν πρόκειται, κατά την γνώμη μου, να υποβληθεί παρά μόνο αν εξασφαλιστεί στήριξη πέραν του ΑΚΕΛ και του ΔΗΚΟ.

Τώρα, ως προς τα μονοεδρικά, αυτά κινούνται προς δύο κατευθύνσεις. Από τη μία επιχειρούν ένα μεταξύ τους συντονισμό και συσπείρωση, ώστε να αυξήσουν το διαπραγματευτικό τους βάρος. Από την άλλη επιχειρούν, μέσα από το διάλογο με το ΑΚΕΛ, το ΔΗΚΟ και το ΚΙΣΟΣ, να πετύχουν τη δημιουργία μίας πολυμερούς συνεργασίας με υποψήφιο ένα μη κομματικό. Αυτό θα τους επιτρέψει να έχουν μεγαλύτερη επιρροή στον αυριανό πρόεδρο, αλλά και θα αποτρέψει τη συρρίκνωση τους στην περίπτωση που υπάρξει κομματικός πρόεδρος. Δημοσιογραφικές πληροφορίες τα φέρουν να έχουν κάνει τη θέση τους αυτή ξεκάθαρα προς τον κεντρικό φορέα της κεντροαριστερής συσπείρωσης, το ΑΚΕΛ.

Τέλος οι ΕΔΗ δείχνουν να ακολουθούν μία επιλογή αναμονής αρνούμενοι να επιλέξουν από τώρα. Βασικά εκτιμώ ότι θα στραφούν στο τέλος εκεί που θα δούν ότι υπάρχουν και οι μεγαλύτερες πιθανότητες εκλογικής νίκης.

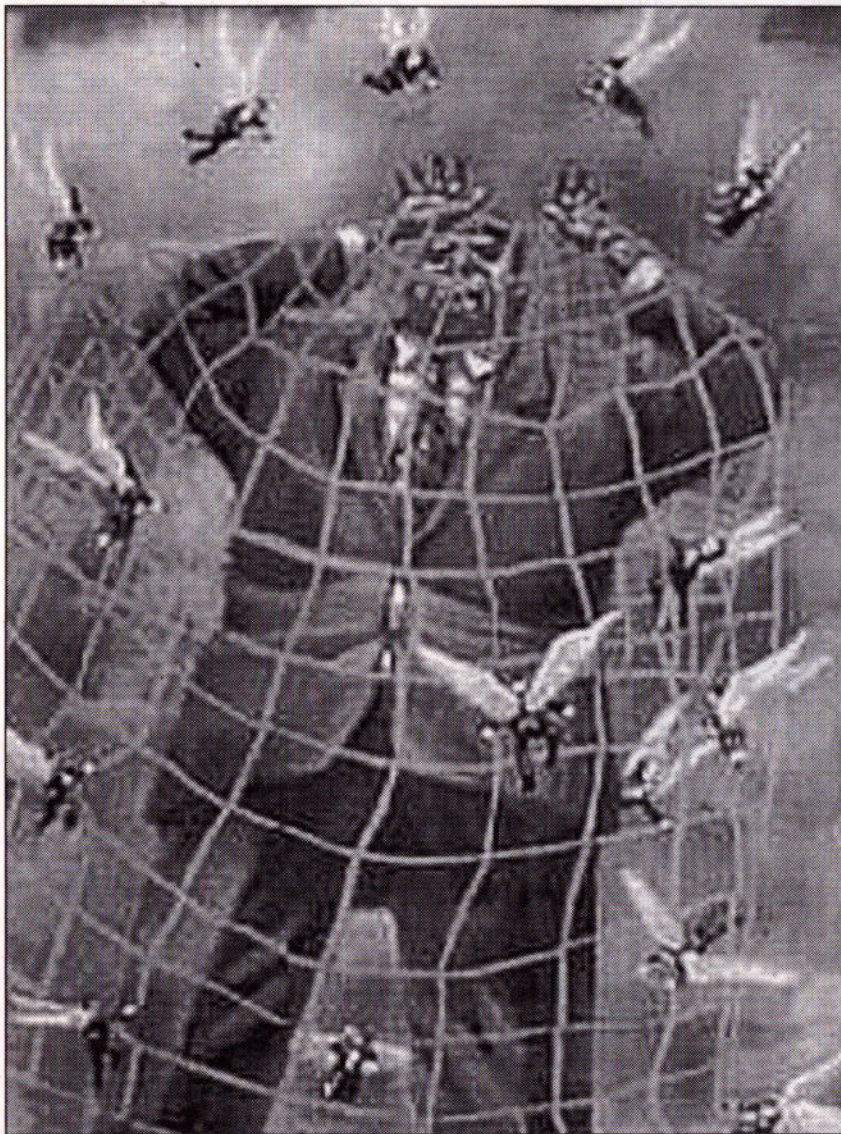
Οι επιλογές του ΚΙΣΟΣ

Η πρώτη επιλογή: Η πολυμερής κεντροαριστερή συμμαχία: Αυτή είναι η επιδίωξη μίας πολυμερούς συμμαχίας της κεντροαριστεράς (ΑΚΕΛ, ΔΗΚΟ, ΚΙΣΟΣ και άλλοι) με ανεξάρτητο υποψήφιο. Φαίνεται να είναι και η καλύτερη των περιπτώσεων, αφού και προοπτική νίκης υπάρχει και το ΚΙΣΟΣ θα είναι ισότιμος εταίρος στη νέα κυβέρνηση. Ως προς το πρόγραμμα αυτό αναμένεται να εμπεριέχει σημαντικά στοιχεία από τις θέσεις και τις απόψεις του κόμματος. Διατηρείται αλώβητη και η πολιτική συνέπεια του κόμματος ως προς την προηγούμενη αντιπολιτευτική του στάση.

Η δεύτερη επιλογή: Η μίνι πολυμερής κεντροαριστερή συμμαχία: Αυτή η επιλογή είναι της μίνι πολυμερούς με ανεξάρτητο υποψήφιο αλλά χωρίς το ΔΗΚΟ. Αυτή θα προκύψει στην περίπτωση που το ΔΗΚΟ εμμένει στην επιλογή του Τάσσου ως υποψηφίου και η υπόλοιπη αντιπολίτευση δεν τον αποδεχθεί. Οι προοπτικές νίκης παραμένουν ισχυρές,

στόχο τη μη νίκη της Αριστεράς αλλά και κρυφό τη μη ανάδειξη ανταγωνιστικής προς τον Αναστασιάδη προσωπικότητας στην Προεδρία. Στο μεσολαβούν διάστημα ο ΔΗΣΥ βομβαρδίζει το ΚΙΣΟΣ και τα στελέχη του με μηνύματα για ενδεχόμενη συνεργασία ακόμα και με σοσιαλδημοκράτη υποψήφιο, αποσκοπώντας στη μη συγκρότηση του κεντροαριστερού συνασπισμού.

Το ΔΗΚΟ, αφού διασαφήνισε ότι δεν συνομιλεί με τον ΔΗΣΥ, κινείται σε δύο άξονες. Ο πρώτος είναι η επανασυγκόλληση των κομματιών που το εγκατέλειψαν το 1998. Χρησιμοποιεί ως δόλωμα την διαρεύσασα κατ' αρχήν απόφαση του ΑΚΕΛ και τη διαφανόμενη επιστροφή του στην εξουσία και σε ότι αυτή συνεπάγεται. Ταυτόχρονα, αποφεύγει να προτάσσει την υποψηφιότητα Τάσσου, έτσι ώστε να καταφέρει να φέρει το ΚΙΣΟΣ σε διάλογο και τελικά να το σπρώξει με τακτικές εσω-

ξιά συμμαχία: Εάν οι προσπάθειες για κεντροαριστερή συμμαχία αποτύχουν τότε είναι δυνατόν να προκύψουν δύο περιπτώσεις κεντροδεξιάς συμμαχίας. Στην πρώτη, μία αρχική συσπείρωση των δυνάμεων του ενδιάμεσου χώρου επιλέγει κοινό υποψήφιο (από το ΚΙΣΟΣ ή και ανεξάρτητο) ο οποίος στην συνέχεια στηρίζεται και από τον ΔΗΣΥ. Η συμμαχία αυτή θα έχει προοπτικές νίκης και παράλληλα το ΚΙΣΟΣ θα διαδραματίζει ηγετικό ρόλο. Στα πλιν της επιλογής αυτής είναι το ότι εξαρτιέται σημαντικά από την κοινοβουλευτική στήριξη του ΔΗΣΥ, αλλά και το ότι θα συγκρούεται με την κεντροαριστερή φυσιολογία του κόμματος. Επίσης, είναι πολιτικά συνεπής στο βαθμό που διατηρεί εκ των πραγμάτων κεντρικό ρόλο ο ΔΗΣΥ.

Η πέμπτη επιλογή: Αυτόνομη κάθοδος με προοπτική στήριξης από τον ΔΗΣΥ: Η κεντροδεξιά επιλογή είναι δυνατόν να λάβει την εξής μορφή. Σε πρώτη φάση το ΚΙΣΟΣ προχωρεί σε αυτόνομη κάθοδο και στην συνέχεια ο ΔΗΣΥ προχωρεί σε στήριξη του σοσιαλδημοκράτη υποψήφιου. Εδώ τα πράγματα είναι ακόμα περισσότερο δύσκολα αφού και οι πιθανότητες νίκης θα είναι πολύ περιορισμένες, αλλά και η άσκηση αυτόνομης πολιτικής μετά από την τυχόν εκλογή αδύνατη. Γενικά μία επιλογή όπου τα πράγματα είναι αρκετά δυσμενής για το ΚΙΣΟΣ.

Αξιολόγηση-Συμπεράσματα

Από τα πιο πάνω είναι νομιζώ εμφανές ότι η καλύτερη των επιλογών, από την άποψη πολιτικής και ιδεολογικής συνέπειας, προοπτικής νίκης, αλλά και διεύρυνσης του πολιτικού ρόλου και της επιρροής του κόμματος, είναι η πρώτη. Δηλαδή εκείνη της πολυμερούς κεντροαριστερής συσπείρωσης και της στήριξης ενός ανεξάρτητου και κοινά αποδεκτού υποψηφίου. Όλες οι άλλες πάσχουν σε κάτι από όλα αυτά. Τα αποτελέσματα της πρόσφατης δημοσκόπησης (πίσω από την οποία είναι ο σύμβουλος επικοινωνίας του Τάσσου ο κ. Παναγόπουλος), αλλά και οι τακτικές των τριών μεγάλων επιβεβαιώνουν ένα πράγμα. Το ΚΙΣΟΣ σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο. Οι επιλογές του θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό τόσο το αποτέλεσμα, όσο και το δικό του μέλλον.

αφού οι ψηφοφόροι του ΔΗΚΟ ως γνωστό σε ανάλογες περιπτώσεις στο παρελθόν χωρίζονται στα δύο. Το κέντρο βάρους του ΚΙΣΟΣ στη νέα κυβέρνηση θα είναι ακόμα περισσότερο αυξημένο. Και εδώ το ΚΙΣΟΣ θα φανεί συνεπές με την αντιπολιτευτική του στάση στην προηγούμενη περίοδο.

Η τρίτη επιλογή: Η τριμερής με Τάσσο: Στην περίπτωση αυτή το ΚΙΣΟΣ υποχρεώνεται να συρθεί σε στήριξη της υποψηφιότητας Τάσσου. Παρά την ισχυρή πιθανότητα για μία εκλογική νίκη, αυτή θα είναι πύρρειος, αφού το ΚΙΣΟΣ σε μία τέτοια περίπτωση θα είναι ο φτωχός συγγενής στη νέα κυβέρνηση, που σε καμία περίπτωση δεν θα εξαρτεί την υιοθέτηση της πολιτικής της από το ΚΙΣΟΣ. Στην περίπτωση αυτή αναμένεται και διεύρυνση της επιρροής του ΔΗΚΟ στη βάση του ήδη αποδυναμωμένου ΚΙΣΟΣ.

Η τέταρτη επιλογή: Η διευρυμένη κεντροδε-

Το ΚΙΣΟΣ σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο. Οι επιλογές του θα κρίνουν σε μεγάλο βαθμό τόσο το αποτέλεσμα, όσο και το δικό του μέλλον.

Η πρόοδος στις συνομιλίες για κάποιους λειτουργεί αντίστροφα

Κυπριακό και Προεδρικές

Του Λούη Ηγουμενίδη

Ολοι εύχονται να υπάρξει πρόοδος στις συνομιλίες και επικαλούνται την ανάγκη να εγκαταλείψει ο κ. Ντενκτάς την αδιαλλαξία του. Δηλαδή εκφράζουν, κατά ένα τρόπο, τη βεβαιότητα ότι, μόλις η Άγκυρα και ο Τουρκοκύπριος ηγέτης υποχωρήσουν από τις ακραίες θέσεις τους, δεν θα υπάρξει κανένα εμπόδιο προς τη λύση. Και βέβαια εννοούν αυτή την υποχώρηση όχι μόνο ως εγκατάλειψη των διχοτομικών προτάσεων της άλλης πλευράς, αλλά και ως αποδοχή της ερμηνείας που η δική μας πλευρά, κατά πλειοψηφία, προσδίδει στη διζωνική-δικοινοτική ομοσπονδία και που θεωρεί ότι συμπίπτει με εκείνη του ΟΗΕ και του υπόλοιπου διεθνούς παράγοντα. Όπως μας εξήγησε άλλωστε και η πιο σοβαρή πλευρά της πολιτικής μας ηγεσίας, η κυβέρνηση, δια του Εκπροσώπου της, εμείς την πολιτική ισοτιμία την ερμηνεύουμε ως αποτελεσματική συμμετοχή των Τ/Κ στην κεντρική κυβέρνηση και όχι ως διαμοιρασμό

της εξουσίας, όπως ζήτησε με σχετικό άρθρο του ο σύμβουλος του κ. Ντενκτάς κ. Ελκιοούν. Πρόοδος λοιπόν για μας είναι η επίτευξη συμφωνίας για λύση, που θα εδράζεται στις αρχές που εμείς θεωρούμε ως απαραίτητες για να αποκατασταθεί η αδικία. Όμως κάτι τέτοιο είναι ανέφικτο. Αποκλείεται να συμφωνήσει η άλλη πλευρά σε λύση, που δεν θα κατοχυρώνει τουλάχιστον την πολιτική ισοτιμία και την ίση κυριαρχία των μερών και ο διεθνής παράγοντας δεν νομιζώ ότι θα ανδραγάσει αποφασιστικά σε τούτο, όπως το θεωρεί ως αυτόνομο το δική μας πλευρά. Αν λοιπόν υπάρχει πιθανότητα να υπάρξει πρόοδος, θα πρέπει να ετοιμαζόμαστε να δεχθούμε μια λύση που θα γεφυρώνει τις διαφορές μας με την άλλη πλευρά και θα τη συναντούμε στη μέση της απόστασής που μας χωρίζει. Αυτή είναι η μοναδική ρεαλιστική προσδοκία που μπορούμε να έχουμε και διαπράττει μέγα ολίσθημα η πολιτική μας

ηγεσία που δεν τολμά να μιλήσει τη γλώσσα της αλήθειας στο λαό. Επομένως όσοι μιλούν για προσδοκόμενη πρόοδο, στην πραγματικότητα την απεύχονται, γιατί γνωρίζουν ότι δεν θα είναι εκείνη που θα τους ικανοποιούσε. Και λύση που θα τους ικανοποιούσε εννοούν τη λύση που θα τους έδινε τη δυνατότητα να διαιωνίζουν την εξουσία τους σε βάρος του συνόλου του λαού της Κύπρου, με τη δικαιολογία ότι θα διαφυλάττουν τα μονίμως απειλούμενα εθνικά συμφέροντα του κυπριακού ελληνοισμού! Όλοι θέλουν λύση ανέφικτη, δηλαδή λύση που θα δίνει κυριαρχία και εξουσία στην ελληνοκυπριακή κοινότητα και που ταυτόχρονα θα εξασφαλίζει τα δικαιώματα των Τ/Κ, αφού θα έχει αποκατασταθεί και η εις βάρος μας αδικία του 1974. Όνειρα θερινής νυκτός και προφάσεις για να διατηρηθεί η σημερινή διχοτομική πραγματικότητα, που θεωρούν ότι μας συμφέρει, αφού μας υποχρεώνει να αναγνωρί-

Ο κυριότερος λόγος όμως, που ένα μεγάλο μέρος των πολιτικών ηγετών με πρωτοστατούσα την αντιπολίτευση, αντιτίθενται στην εξεύρεση λύσης, που θα είναι προϊόν ενός αληθινού συμβιβασμού, είναι γιατί αντιλαμβάνονται ότι μια τέτοια λύση θα σημάνει και το τέλος της κυριαρχίας τους, αφού δεν θα επικαλούνται τις έκτακτες συνθήκες για τις οποίες επιβάλλεται η παρουσία τους στο πολιτικό προσκήνιο. Μια λύση συμβιβασμού που θα ενώνει το λαό της Κύπρου θα μας οδηγήσει, μέσα από τις λεωφόρους της Ενωμένης Ευρώπης, σε μια πορεία που θα απαιτεί καινούριους πολιτικούς όρους, σύγχρονους και κυρίως απαλλαγμένους από τους εκβιασμούς των ειδικών περιστάσεων. Σε ένα τέτοιο πολιτικό περιβάλλον δεν έχουν μέλλον ούτε οι οπαδοί της δογματικής Αριστεράς, ούτε της άκρας Δεξιάς, ούτε οι εθνικιστές που έκαναν καριέρα καλλιεργώντας την ιδεολογία της περιχαράκωσης και των

ανοικτών λογαριασμών, τύπου Σιαρόν, Μιλόσεβιτς και άλλων, ασυμβίβαστης νοοτροπίας προς τις αξίες του σύγχρονου κόσμου. Κατά βάθος, είναι μ' αυτό τον τρόπο που συνδέονται οι επερχόμενες προεδρικές εκλογές με τις εξελίξεις στο διάλογο για την λύση του Κυπριακού. Αν η λύση θα έρθει και μάλιστα λύση που θα απαιτεί τη διαμόρφωση νέου πολιτικού χάρτη, στον οποίο θα ισχύουν όροι πολιτικοί που ν' ανταποκρίνονται στην Κοινωνία των Πολιτών, ορισμένοι πολιτικοί παράγοντες και πολιτικοί σχηματισμοί θα βρεθούν σε κατάσταση αχρηστίας και θα τοποθετηθούν στα πολιτικά μουσεία της νεότερης ιστορίας μας. Κάποιοι άλλοι σχηματισμοί και παράγοντες, για να επιβιώσουν, θα χρειαστεί να υπερβούν τον εαυτό τους και να υιοθετήσουν νέους κώδικες επικοινωνίας με το λαό.

Αν π.χ. έχουμε λύση και θα πρέπει να σχηματιστεί μια νέα κεντρική εξουσία, που θα οικοδομήσει το νέο καθεστώς της ομο-

σπονδίας, ποια τύχη θα μπορούσε να έχουν υποψηφιότητες από μων και συμπράξεις πολιτικών σχηματισμών που δεν αποδέχονται το διζωνικό και δικονομικό χαρακτήρα του νέου κράτους; Που δεν είναι αποδεκτοί από την άλλη κοινότητα, αφού συνδέονται με τις χειρότερες αναμνήσεις της, για τη σύγχρονη κυρίαρχη ιστορία. Θα μπορέσει, μέσα στο νέο σκηνικό, το ΑΚΕΛ να διαδραματίζει το ρυθμιστικό του ρόλο και με ποιες δυνάμεις και ποιους υποψηφίους; Όταν θα είναι υποχρεωμένο, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ευρωπαϊκού κεκτημένου, να εγκαταλείψει βασικούς πυλώνες της πολιτικής του, κυρίως εκείνους που αφορούν τις υποσχέσεις προς τους εργαζομένους, θα ασκεί την επιρροή που ασκεί σήμερα; Δεν θα υποστεί τη φυσιολογική καθίζηση που υπέστησαν τα κομμουνιστικά κόμματα της Ευρώπης που και μεγαλύτερη και αξιολογότερη παράδοση από εκείνη του ΑΚΕΛ είχαν;

Τι είδους εξουσία θα αντιπροσωπεύει μια συμμαχία κομμουνιστών και εθνικιστών μέσα στα πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης, η οποία μάλιστα επικεφαλής θα έχει ένα ηγέτη που τον απορρίπτουν οι σύγχρονοι κώδικες πολιτικής ιδεολογίας; Δεν θα προκύψει η ανάγκη αναζήτησης νέων συμμαχιών και νέων συνασπισμών εξουσίας; Το ίδιο βέβαια θα ισχύει και για την παραδοσιακή Δεξιά, παρόλο που δέχτηκε μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα προς τις αρχές της αντίστοιχης ευρωπαϊκής Δεξιάς. Όμως οι ηγετικοί παράγοντές της, οι οποίοι διεκδικούν χρίσμα υποψηφίου προέδρου, είναι άμεσα συνδεδεμένοι με το πολιτικό παρελθόν του ακραίου εθνικιστικού εθνικισμού, που δεν τους επιτρέπει να προβληθούν ως εκπρόσωποι μιας αυθεντικής, νεοφιλελεύθερης έστω, ευρωπαϊκής Δεξιάς. Βαραίνει και τους ίδιους το στίγμα των τριτοκοσμικών κοινωνιών του περασμένου αιώνα και δεν θα μπορούν να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις των εξελίξεων. Και για να πούμε τα πράγματα με τ' όνομά τους, αν θα υπάρξει λύση του Κυπριακού, ούτε ο κ. Τάσος Παπαδόπουλος θα έχει μέλλον ως υποψήφιος, ούτε οι δελφίνοι του χρίσματος από τον ΔΗΣΥ θα έχουν οποιαδήποτε τύχη. Γι' αυτό είναι καλύτερα να προετοιμάζονται όλοι για εναλλακτικές προτάσεις και συμμαχίες, που θα μπορούν να δώσουν τη λύση εξουσίας που θα απαιτούν οι νέες πραγματικότητες. Με τη λύση τα άτομα και οι πολιτικοί σχηματισμοί του παρελθόντος θα κλείσουν το βιολογικό τους κύκλο στην πολιτική εμπροσθοφυλακή. Σχηματισμοί με ιδεολογικές αρχές, πολιτικές πρακτικές και οργανωτικά σχήματα που ανταποκρίνονταν στις απαιτήσεις του 40, του 50 ή του 60 δεν θα έχουν τύχη στην Κύπρο, που θα λειτουργεί εντός των διαδικασιών ενός σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου πολιτικού γί-

Με τη λύση τα άτομα και οι πολιτικοί σχηματισμοί του παρελθόντος θα κλείσουν το βιολογικό τους κύκλο στην πολιτική εμπροσθοφυλακή.

νεσθαι. Οι κομματάρχες, οι κουμπάροι, οι τοπικοί παράγοντες, οι εργατοπατέρες, οι αγροτοπατέρες και οι απόγονοι των εθνικών ηρώων δεν θα αποτελούν τους αναμφισβήτητους της νέας πραγματικότητας. Οι γνώσεις, η κατανόηση και προσαρμογή στις σύγχρονες αρχές πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής πρακτικής θα είναι τα απαιτούμενα προσόντα του νέου πολιτικού, που δεν τα διαθέτουν οι πρώην υπαρχηγοί του Μακαρίου ή οι απόγονοι των ηγετών της εποχής της αγγλοκρατίας. Νέες συμμαχίες, νέες συμπράξεις, νέα προγράμματα, νέες διεθνείς διασυνδέσεις, νέο προφίλ πολιτικών προσωπικοτήτων θα είναι, νομίζω, οι αναγκαίες απαιτήσεις της πολιτικής μάχης για το προεδρικό αξίωμα του 2003. Από τώρα είναι ανάγκη να αναληφθούν οι πρωτοβουλίες και από τώρα να γίνουν οι υπερβάσεις από όσους αντιλαμβάνονται ότι θα πρέπει να δεχθούν τους νέους πολιτικούς όρους. Δεν θα είναι πειστική η αντιπολίτευση αν

επικαλεσθεί το συναισθηματισμό των ψηφοφόρων της, για να τους επιβιάσει σ' ένα τραίνο που δεν πληρεί τις προδιαγραφές της νέας πολιτικής πορείας του τόπου. Αλλά το ίδιο μη πειστική θα είναι και η συμπολίτευση με τον ΔΗΣΥ επικεφαλής, που θεωρεί ότι θα δώσει την πολιτική μάχη με προσωπεία και υποκατάστατα αναπαλαιώσεων. Χρειάζονται τομές ευθύνης και τόλμης. Η Αριστερά, επικεφαλής της αντιπολίτευσης, πρέπει να προσκομίσει πρόταση ευθύνης με πολιτικό πρόγραμμα ριζοσπαστικού εκσυγχρονισμού και με ηγέτη ένα πολιτικό του 21ου αιώνα. Το ίδιο και η Δεξιά πρέπει να κάνει τώρα την υπέρβασή της, με πρόγραμμα εναρμονισμένο με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές και απαλλαγμένο από τριτοκοσμικούς συντηρητισμούς, αλλά και με ηγέτη μοντέρνο, που δεν θα νιώθει ρίγη για τα κατωρθώματα των προγόνων του, που άφησαν την Κύπρο τραυματισμένη θανάσιμα!

Κλικ Αριστερά Τα κόμματα της Αριστεράς να συναντήσουν επιτέλους την κοινωνία

Του Κωστή Αχνιώτη

Πρόλο που κατά τη γνώμη μου το παιχνίδι των εκλογικών συμμαχιών είναι ακόμα ανοικτό, το σενάριο που φαίνεται να προκρίνεται αυτή την στιγμή είναι το διπολικό «προοδευτικές δημοκρατικές δυνάμεις» από τη μια και κάτι σαν «εκαυχρονιστική ευρωκεντρική συμμαχία» από την άλλη. Ο πρώτος όρος χρησιμοποιείται και είναι γνωστός, ο δεύτερος απλώς εκφράζει τον τρόπο με τον οποίο θα δράσει ο Συναγερμός κατά τους δικούς μου υπολογισμούς. Και οι δυο όμως όροι είναι ψευδεπίγραφοι και δεν αντιστοιχούν με κανένα τρόπο στις πραγματικές αντιθέσεις που διαπερνούν την κυπριακή κοινωνία. Συνιστούν και οι δυο ψευδοπολιτική και θα εντείνουν την ανυποληψία προς την οποία διολισθαίνουν οι πολιτικές ηγεσίες της χώρας.

Το ΔΗΚΟ, το ΚΙΣΟΣ και οι ΕΔΗ συνεργάστηκαν ή συνεργάζονται με το Συναγερμό στις κυβερνήσεις Κληρίδη. Αυτό και μόνο δείχνει ότι το μέτωπο των προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων έχασε το συμπαγές και το αυταπόδεικτο που το χαρακτήριζαν στο παρελθόν. Μαζί μ' αυτά έχασε και την εκλογική του αποτελεσματικότητα όπως αποδειχνουν οι δυο τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις. Επιπλέον όμως κι αυτό είναι πολύ πιο σημαντικό έχασε το νόημα του μέσα στην καθημερινή πολιτική πρακτική. Για τον πολίτη το μέτωπο αυτό αρχίζει να εμφανίζεται ή να ξαναεμφανίζεται σαν μια πιθανότητα όταν πλησιάζουν εκλογές. Μια πιθανότητα που μπορεί να υλοποιηθεί αν έχουν θετική κατάληξη κάποιες διαβουλευσεις μεταξύ ηγεσιών. Οι διαβουλευσεις αυτές είναι δύσκολες και καθυστερημένες και δημιουργούν ακριβώς την εικόνα του επισφαλούς και του αβέβαιου σε πάρα πολύ κόσμο. Σε λιγότερο κόσμο που παίζει όμως

ρόλο, δημιουργούν την αίσθηση του γελιού. Είναι αναπόφευκτο. Ένα πολιτικό μέτωπο χωρίς καθημερινό παρόν έχει την εγκυρότητα ενός εκλογικού παζαριού ηγεσιών.

Άλλωστε ας είμαστε ειλικρινείς. Ποιο είναι το αγωνιώδες ερωτηματικό για τους αρχιτέκτονες του μετώπου της αντιπολίτευσης; Ποιο από τα κόμματα της αντιπολίτευσης μπορεί να λασκάρει κατά ΔΗΣΥ μεριά. Ένα ΔΗΣΥ το οποίο αναμένει να οικοδομήσει τη δική του πρόταση πάνω στις αδυναμίες και τα αναπόφευκτα κενά της αντιπολίτευσης ενώ το ίδιο αρχίζει να προωθεί και μια αντιπολιτευτική διάσταση στην πολιτική του. Είναι μια κωμικοτραγική δυνατότητα την οποία όμως επιτρέπει ως ένα βαθμό η πολιτική φτώχεια του τόπου.

Επιπλέον ο ΔΗΣΥ που φοβάται περισσότερο τη μοναξιά από τους άλλους είναι υποχρεωμένος να προωθήσει μια «πολιτική προς τον πολίτη», άρα διαμορφώνει ένα πρόγραμμα το οποίο θα πρέπει να τον θέσει σε διάλογο με την κοινωνία και να του επιτρέψει συμμαχίες με πολλές ομάδες πολιτών. Θα απευθύνεται δηλαδή πιο πολύ προς τον καθένα παρά προς τα μέλη των κομμάτων. Πολλοί όμως πολίτες έμαθαν μέσα από τις εκλογικές συνήθειες των κομματικών ηγεσιών να κάνουν τις δικές τους καιροσκοπικές κινήσεις για ίδιο όφελος αντί για όφελος των ηγεσιών τους. Εξού και ένα μεγάλο σχετικά επαμφοτερίζον κέντρο με άτομα, ομαδούλες ή και παρεούλες που παίζει στις ισορροπίες του 50/50. Στη διάρκεια όμως των τελευταίων χρόνων με κοινή συναίνεση η Κύπρος οδεύει προς την Ευρώπη και με την πολιτική έννοια αλλά και με την έννοια της πολιτικής συνειδησης. Έτσι μέσα από τα μίντια ο Κύπριος αγωνιά αν θα κερδίσει στις εκλο-

γές η βρετανική Αριστερά ή Δεξιά, η ελληνική Αριστερά ή δεξιά κλπ. Έχει δηλαδή εξοικειωθεί με τις εκλογικές συνήθειες των χωρών με τις οποίες θέλει να ενώσει την τύχη του ενώ αισθάνεται πλέον αποξενωμένος από τις συνήθειες του κυπριακού χωριού τις οποίες θεωρεί αναχρονιστικές ή απλώς άβολες.

Τα τελευταία δηλαδή χρόνια εξοικειώνεται ο Κύπριος ψηφοφόρος με την ιδέα ότι η σύγχρονη δημοκρατία εκφράζεται εκλογικά μέσα από την αντιπαλότητα της Αριστεράς με την Δεξιά. Μέσα από την αντιπαλότητα των ιδεολογιών και προγραμμάτων της Αριστεράς με τη Δεξιά.

Αυτό μπορεί να συμβαίνει βέβαια γιατί αναπόφευκτα και στη Κύπρο οξύνονται οι κοινωνικές αντιθέσεις. Στις δεκαετίες που προηγήθηκαν η αναμικτή αστική τάξη συσώρευσε προκλητικά τεράστιες περιουσίες ενώ παράλληλα τα τελευταία χρόνια με

την εναρμόνιση, την παγκοσμιοποίηση και τον νεοφιλελευθερισμό τα μεσαία στρώματα συμπιέζονται καταθλιπτικά προς τα κάτω.

Είναι έκδηλο σε πάρα πολύ κόσμο ότι χρειάζονται πλέον στην πολιτική αριστερές προτάσεις και επείγονται μεταρρυθμίσεις που έχουν να κάνουν με τη δημοκρατία και με την ταξική κοινωνία.

Τα παραπάνω συνοδεύονται από την αναποτελεσματικότητα όλων των μέχρι τώρα κυβερνήσεων στο Κυπριακό. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι μια αριστερή κυβέρνηση μπορεί να λύσει το Κυπριακό διότι το ζήτημα αυτό είναι περισσότερο διεθνές παρά κυπριακό και εξαρτάται περισσότερο από άλλα κέντρα. Όμως μια αριστερή κυβέρνηση απελευθερωμένη από μεγάλο τουλάχιστον μέρος ενοχών και ιστορικών ευθυνών, χωρίς εθνικιστικά στερεότυπα και πλαίσια, με την κάποια ευχέρεια στις σχέσεις με τους Τουρκοκύπριους και την ας πούμε πατριωτική – διεθνιστική συνείδηση που έχει αναπτυχθεί στη χώρα μας μπορεί να εισαγάγει νέες προτάσεις και να διαφοροποιήσει προς το θετικότερο τα πράγματα.

Εις ότι αφορά την ένταξη στην Ε.Ε. και πάλι μια αριστερή κυβέρνηση θα είναι πιο αποτελεσματική για αρκετούς και σημαντικούς λόγους. Αναμένεται ότι η κυβέρνηση αυτή θα διαθέτει μια κοινωνική ευαισθησία που θα την οδηγήσει σε πολιτικές προτάσεις των εργαζομένων, πολιτικές εξαιρετικά αναγκαίες στην «άγρια φάση» του διεθνούς καπιταλισμού. Αλλά και μια πολιτική εμπέδωσης μιας σειράς από νέες ελευθερίες και δικαιώματα που ενσωματώνονται στο κυπριακό δίκαιο λόγω εναρμόνισης είναι αναγκαία έτσι ώστε να μη μείνουν κενές προτάσεις στο χαρτί. Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι η αριστερά διαθέτει μια κοσμικότητα και ένα ορθολογισμό που τις επιτρέπει καλύτερη κατανόηση του ευρωπαϊκού πλαισίου.

Τέλος σημειώνω ότι ένας θεμελιακός αναχρονισμός αναφορικά με τις εκλογές δεν προκύπτει από το Σύνταγμα αλλά από τον ιστορικό φόβο της Αριστεράς να διεκδικήσει ανοικτά το πολιτικό της πρόσωπο. Ενώ λοιπόν η ιστορική συγκυρία φωνάζει αριστερά, το ΑΚΕΛ, πνιγμένο στον ψυχροπολεμικό του φόβο, επιμένει στην ουρά της Ιστορίας.

Όμως αυτή τη στιγμή το πιο σημαντικό ίσως βήμα για τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής ζωής της χώρας είναι η διεκδίκηση της εξουσίας με αξιώσεις από ένα αριστερό συνασπισμό. Το πρόγραμμα είναι βέβαια ουσιαστικό για την επιτυχία του εγχειρήματος αλλά και η κίνηση αυτή καθ' εαυτή θα εισαγάγει την πολιτική ζωή σε μια καινούργια εποχή. ■

«Τον εκπαιδευτικό και τα μάτια σας»

Της Χριστίνας Καρατζιά

Ευτυχώς που ό,τι και να γίνει υπάρχει πάντα ο εκπαιδευτικός που του αποδίδεται ακέραια η ευθύνη για όσα συμβαίνουν ή δεν συμβαίνουν, τόσο εντός του σχολικού χώρου όσο και εκτός. Ο εκπαιδευτικός λοιπόν κι όχι το κοινωνικό-πολιτικό πλαίσιο της εκπαίδευσης και της εργασίας του εκπαιδευτικού, δρα, παράγει και αναπαράγει την ανισότητα, την κοινωνική, τη φυλετική ή όποια διάκριση, τη σχολική αποτυχία που προοιωνίζει και προκαθορίζει την αποτυχία και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Ο εκπαιδευτικός σύμφωνα με την ισχύουσα αντίληψη φέρει το βάρος και την ευθύνη και μόνο αυτός, για τα φαινόμενα βίας και απειθαρχίας μέσα στο σχολείο, για τα φαινόμενα βίας έξω από τα σχολεία, για τη διαρροή μαθητών και την εγκατάλειψη τελικά του σχολείου. Σίγουρα ο ρόλος του εκπαιδευτικού και του σχολείου γενικότερα, στην όλη ανάπτυξη και εξέλιξη του μαθητή, είναι αδιαμφισβήτητος και πανθομολογούμενος. Εκείνο που συζητείται εδώ είναι η μοναδικότητα της ευθύνης και η ενοχοποίηση, ο εξευτελισμός και διασυρμός του εκπαιδευτικού, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι άλλες παράμετροι στη διαμόρφωση των νέων ανθρώπων και της μελλοντικής κοινωνίας, αλλά και χωρίς αυτός να στηρίζεται και να υποστηρίζεται, με ποικίλους τρόπους στο δύσκολο και τόσο σημαντικό έργο που έχει να επιτελέσει. Στις μέρες μας η αναγκαιότητα αυτή επιτείνεται αφού για πρώτη φορά ο εκπαιδευτικός καλείται τόσο επι-

τακτικά, όχι απλώς να παρακολουθήσει τις εξελίξεις στην τεχνολογία της πληροφορίας και επικοινωνίας, και να τις αξιοποιήσει ως χρήσιμο εργαλείο στη δουλειά του, αλλά επιπλέον, βρίσκεται μπροστά στην αδήριτη ανάγκη να διαμορφώσει το παρόν στηριγμένος σε δυο άξονες: εκείνο της συσσωρευμένης γνώσης του παρελθόντος αλλά κι αυτό του αβέβαιου και εν πολλοίς, εξαιτίας της ταχύτητας μεταβολής του, απρόβλεπτου μέλλοντος. Η ευθύνη και το βάρος ενός τέτοιου εγχειρήματος σίγουρα δεν μπορεί ν' αναλαμβάνεται ή να αποδίδεται στον εκπαιδευτικό μονομάχο και «άοπλο», αλλά να αφορά και να απευθύνεται στο Εκπαιδευτικό Σύστημα και γενικότερα στην εκπαιδευτική πολιτική. Η εκπαίδευση, όπως σημειώνει ο υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας, Π. Ευθυμίου, «αντικειμενικά πλέον, καλείται να "αφομοιώνει" και να αντισταθεί στις προκλήσεις και τις δομικές αλλαγές, αναπτύσσοντας τους κατάλληλους ερευνητικούς, επιτελικούς και διοικητικούς μηχανισμούς, ώστε με συστηματικό τρόπο να επανεξετάζει τις λειτουργίες και τα μέσα που διαθέτει και να μετασχηματίζει την πολιτική της. Η εκπαίδευση βρίσκεται σε τροχιά διαρκούς εξέλιξης και γι αυτό έχει ως χαρακτηριστικό δομικό της στοιχείο τη μεταρρυθμιστική δυναμική. Η εκπαίδευση δεν προσφέρεται για ναφθαλίνη. Είναι ανοικτή στην αλλαγή.» Αλλά και κάτι άλλο: Η εκπαίδευση κι ο εκπαιδευτικός, καλού-

νται σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη εποχή, να μεταλαμπαδεύσουν αξίες και ιδανικά σε νέους, σε παιδιά, που βιώνουν στην καθημερινότητά τους με όλους τους τρόπους και τα μέσα την απαξίωση των αξιών· και καλούνται επίσης ν' αντιμετωπίσουν και να θεραπεύσουν χωρίς ουσιαστική στήριξη, φαινόμενα βίας και βανδαλισμών στο σχολείο, αδιαφορίας και περιφρόνησης του σχολείου που φτάνει ως την εγκατάλειψη της προσπάθειας για μόρφωση όχι όμως και της οριστικής αποχώρησης από το σχολικό χώρο. (Ας σημειωθεί πως το τελευταίο αποτελεί φαινόμενο με επικίνδυνα αυξητικές τάσεις, αφού ο κάθε μαθητής που εγκαταλείπει την τάξη αλλά και το σχολείο λειτουργεί ως πρότυπο, που εύκολα ακολουθείται από τους υπόλοιπους όχι μόνο γιατί αυτό προσθέτει στη «μαγκιά» και τον ηρωισμό τους «την αντίσταση στις αρχές», αλλά και γιατί αποτελεί την εύκολη κι ανώδυνη λύση ακόμα και για τα μικρότερα μαθησιακά προβλήματα που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν). Η ανασυγκρότηση του σχολείου τίθεται επομένως ως ζήτημα μείζονος σημασίας, αν θέλουμε ν' ανταποκριθούμε θετικά και αποτελεσματικά στα ζητούμενα των καιρών. Η αμφισβήτηση που ήδη δέχεται το σχολείο και ιδιαίτερα το Δημόσιο, δεν αφήνει περιθώρια αναβολών και σκεπτικισμού κυρίως, γιατί αυτή η αμφισβήτηση αναπόφευκτα θα φέρει τον κλονισμό της Δημόσιας Εκπαίδευσης. Εισηγήσεις για μέτρα που μπο-

ρούν να ληφθούν και που αφορούν π.χ. στην εφαρμογή του Ενιαίου Λυκείου ή του Ολοήμερου Σχολείου, αλλαγή του τρόπου και διεύθυνση της πρόσβασης στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση κ.α., αν και αναγκαίες δεν επαρκούν, χρειάζεται να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα στα προβλήματα που θα αναφύουν κατά την εφαρμογή τους. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι πως μια σειρά προβλημάτων όπως κι οι βαθύτερες τους αιτίες, θα βρίσκονται ή θα έχουν σχέση με τους παράγοντες έξω από το Σχολείο κι επομένως η λύση τους θα πρέπει ν' αναζητηθεί όχι μόνο

στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος ή της όποιας εκπαιδευτικής πολιτικής, πολύ δε περισσότερο δεν μπορούν ν' αναζητηθούν στον και από το δεδομένο πατριωτισμό των εκπαιδευτικών. Είναι αναγκαίο όλα αυτά ν' αποτελούν μέρος της ευρύτερης κοινωνικής πολιτικής. Παράλληλα εφόσον κέντρο της προσοχής οποιασδήποτε κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής είναι και πρέπει να είναι οι μαθητές, οι αυριανοί πολίτες, αναπόφευκτα θα πρέπει να στηριχτεί και να βοηθηθεί για την επαγγελματική και προσωπική του ανά-

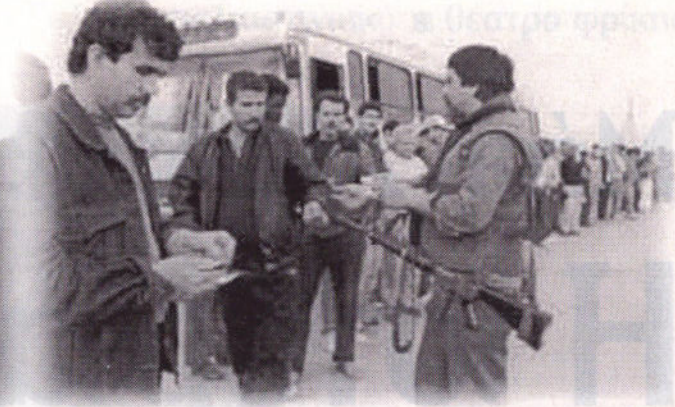
πτυξη και εξέλιξη ο φορέας της νέας δυναμικής, ο εκπαιδευτικός. Για να γίνει αυτό κατορθωτό φυσικά και δεν επαρκούν διακηρύξεις και υποσχέσεις που αν δεν συνοδεύονται από πράξεις όχι μόνο δεν τελεσφορούν αλλά και βουκαλίζουν τους εκπαιδευτικούς, μεταθέτοντας «εξ αύριον τα σπουδαία». Κύριος παράγοντας, η ποιοτική αναβάθμιση του σχολείου, με την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή, τη μείωση του αριθμού των μαθητών κατά τμήμα, τη λειτουργία των ειδικών αιθουσών, την ενίσχυση της υπηρεσίας επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής στην κάθε σχολική μονάδα κ.α. Όλα αυτά επαρκούν με την προϋπόθεση της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, ώστε αυτοί να μπορούν πραγματικά και να κατανοήσουν αλλά και να σκώσουν στους ώμους τους τις αλλαγές. Κύριος στόχος της επιμόρφωσης η αλλαγή της κουλτούρας των εκπαιδευτικών κι η αλλαγή επομένως της κουλτούρας του σχολείου. Μια νέα αντίληψη μέσα κι έξω από το σχολείο για τους νέους ρόλους κι αρμοδιότητες του εκπαιδευτικού, που αν και μπορούν ν' ανοίγονται διάπλατα για τον εκπαιδευτικό και το μαθητή μέσα στο σχολείο, την ίδια στιγμή θα δείχνουν πόση ευθύνη βαρύνει τους άλλους παράγοντες της κοινωνίας και ποια συνεργασία χρειάζεται ανάρεσσα στους εταίρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας. ■

Κύριος στόχος της επιμόρφωσης η αλλαγή της κουλτούρας των εκπαιδευτικών κι η αλλαγή επομένως της κουλτούρας του σχολείου.

Θέατρο Φρίκης

Μέση Ανατολή: Η ιστορία επαναλαμβάνεται

Του Μάριου Καρογιάν

Για μισό αιώνα Άραβες και Ισραηλινοί στροβιλίζονται στη δίνη της άκρατης βίας, του τυφλού μίσους και του ασίγαστου πάθους. Όλα αυτά που τις τελευταίες μέρες εξελίσσονται στα μάτια μας με ρυθμούς κινηματογραφικής ταινίας δεν αποτελούν μόνο στιγμές φρίκης ενός απωθητικού παρελθόντος, αλλά μια ακόμη δραματική παρένθεση μιας διαχρονικής ιστορικής διαδρομής που χαρακτηρίζεται από την αλλοφροσύνη, το φανατισμό και τις γεωστρατηγικές σκοπιμότητες.

Για να κατανοήσει κάποιος το μέγεθος και την ένταση της σύγκρουσης ανάμεσα στους Εβραίους και τους Άραβες, θα πρέπει να ανατρέξει πίσω στην ιστορία. Το μεσανατολικό πρόβλημα αρχίζει από το 19ο αιώνα, από τότε που ο δημοσιογράφος Hertzl διατυπώνει το παλιό όνειρο του Σιωνιστικού Κινήματος για τη δημιουργία του μεγάλου εβραϊκού κράτους. Μετά την απόφαση των Ηνωμένων Εθνών το 1947 που προέβλεπε τη διχοτόμηση της Παλαιστίνης σε δύο κράτη, ένα εβραϊκό και ένα αραβικό, οι δύο πλευρές βρίσκονται σε μια σχε-

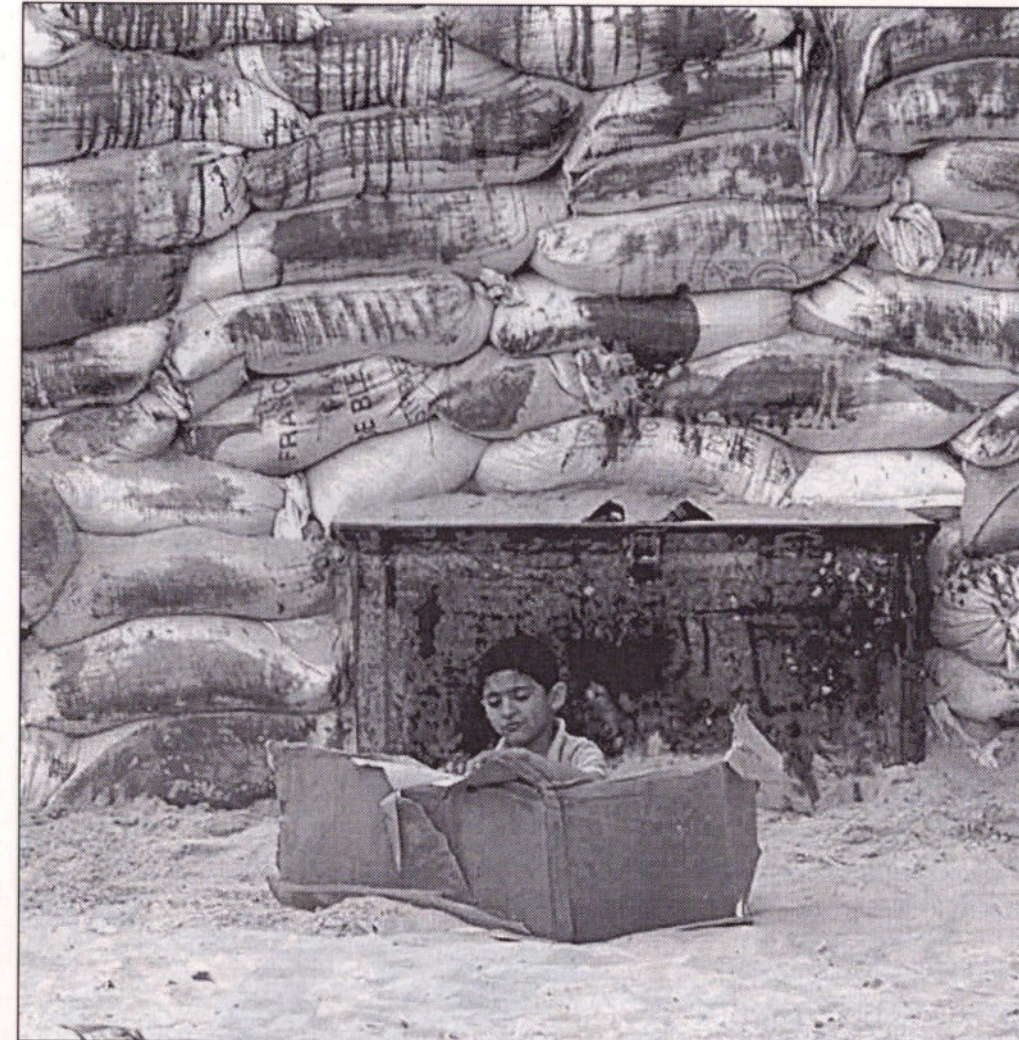
δόν συνεχή εμπόλεμη κατάσταση, που παίρνει τη μορφή άλλοτε γενικής και άλλοτε μερικής σύρραξης.

Από την ανακήρυξη του Κράτους του Ισραήλ το 1948 από τον Μπεν Γκούριον, πραγματοποιήθηκαν τέσσερις αραβοϊσραηλινοί πόλεμοι: Το 1948-49, το 1956 (πόλεμος του Σουέζ), τον Ιούνιο του 1967 και τον Οκτώβριο του 1983. Έχουν καταγραφεί επίσης συγκρούσεις φθοράς το 1969-70 στο Κανάλι του Σουέζ και στα υψώματα Γκολάν τον Μάιο του 1973, αναρίθμητες ενέργειες από το 1965 και εντεύθεν των Παλαιστινίων ανταρτών και τις εκατοντάδες ανταποδοτικές χερσαίες και αεροπορικές επιδρομές των Ισραηλινών εναντίον γειτονικών αραβικών στόχων. Γίναμε επίσης μάρτυρες της εισβολής του Ισραήλ στο Νότιο Λίβανο το 1978 που τερματίστηκε το 2001, όπως επίσης και των παράπλευρων δραματικών και πολύνεκρων γεγονότων όπως αυτών του «Μαύρου Σεπτέμβρη» το 1970 στην Ιορδανία και του εμφυλίου πολέμου στο Λίβανο το 1975. Το 1973 κατά τη διάρκεια του πολέμου του «Κιπούρ» απειλήθηκε και πυρηνική σύ-

γκρουση ανάμεσα στις ΗΠΑ και τη Σοβιετική Ένωση, όταν τα Ισραηλινά στρατεύματα αφιμώντας τις διαδοχικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τερματισμό των εκθροπραξιών, συνέχιζαν την προέλασή τους σε αιγυπτιακό έδαφος.

Ο πόλεμος όμως των «έξι ημερών» (5-10 Ιουνίου 1967) ήταν εκείνος που επέφερε μια ριζική αλλαγή στο συσχετισμό δυνάμεων και διαφοροποίησε το γεωπολιτικό χάρτη της Μέσης Ανατολής, παρά το γεγονός πως ο αρχικός στόχος του ήταν η πτώση του μπαθδικού καθεστώτος της Συρίας κι αν το ευνοούσαν οι συνθήκες και εκείνο του Νάσερ. Η έκβαση του πολέμου βρήκε το Ισραήλ να κατέχει έδαφος τρεις φορές μεγαλύτερο από το δικό του, αφού έθεσε υπό τον έλεγχό του τη Δυτική Όχθη, τη Λωρίδα της Γάζας, το Σινά και τα υψώματα Γκολάν.

Εκτός από την κατοχή του εδάφους, το Ισραήλ προχώρησε με ένα γιγαντιαίο πρόγραμμα οικισμού αραβικών εδαφών, ανεγείροντας εβραϊκούς οικισμούς, κυρίως στην παραμεθόριο περιοχή, για αμιγώς στρατιωτι-

Δεν αποτελεί μυστικό πως ο Σιαρόν ποτέ δεν αναγνώρισε τις συμφωνίες του Όσλο, ποτέ δεν απέκρυψε την άρνησή του να κατεδαφίσει τους παράνομους εβραϊκούς οικισμούς και ποτέ δεν προσφέρει στους Παλαιστίνιους εκείνα που με τα όπλα το Ισραήλ κατέκτησε από το 1948 και εντεύθεν.

κούς λόγους, στοχεύοντας στη διασφάλιση της ασφάλειάς του, οξύνοντας ακόμη περισσότερο το πρόβλημα επιστροφής των Παλαιστινίων προσφύγων στις πατρογονικές τους εστίες. Ενδεικτικό του μεγέθους και της πολυπλοκότητας του προβλήματος είναι το γεγονός πως, ενώ το 1948 ο αριθμός των προσφύγων ανήρχετο σε 760.000, σήμερα ο αριθμός τους υπολογίζεται στα 3.700.000 πρόσφυγες που διαμένουν σε διάφορες γειτονικές αραβικές χώρες. Το ακανθώδες προσφυγικό πρόβλημα ήταν μία από τις καθοριστικές αιτίες που συνέβαλε στην κατάρρευση των συνομιλιών του Καμπ Ντέιβιντ το 2000, που είχε συγκαλέσει ο τότε Πρόεδρος των ΗΠΑ Μπιλ Κλίντον. Το ιερό δικαίωμα της επιστροφής (όπως επικυρώθη-

κε από την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας 194 του 1948) μπορεί να συνεχίζει να δονεί τις παλαιστινιακές ψυχές, αλλά για τους Ισραηλινούς αποτελεί ένα εφιάλτη, γιατί σε λίγες δεκαετίες η δημογραφική σύνθεσή του θα αλλοιωθεί σε τέτοιο βαθμό που οι Ισραηλινοί θα αποτελούν τη μειοψηφία. Παρά τα θετικά και ελπιδοφόρα μηνύματα που σηματοδότησε η επανέναρξη της διαπραγματευτικής διαδικασίας, αρχής γενομένης με τη σύνοδο της Μαδρίτης το 1991, τις συμφωνίες του Όσλο, το Καμπ Ντέιβιντ και την σημαντική συνάντηση της Τάμπα του 2001, όπου οι δύο πλευρές, παρά το βεβαρημένο κλίμα βρέθηκαν πολύ κοντά σε συμφωνία που όμως δεν προχώρησε λόγω της εκλογικής ήττας του Μπαράκ

από τον σκληροπυρηνικό Σιαρόν, η αμοιβαία καχυποψία και το μίσος, που προς στιγμή φάνηκαν να υποχωρούν, πήραν και πάλι το πάνω χέρι. Η κυνική και μεγαλοϊδεατική πολιτική του Σιαρόν, μιας αμφιλεγόμενης προσωπικότητας, σε συνδυασμό με την ανεξέλεγκτη δράση και την υιοθέτηση ακραίων μορφών αντίδρασης από μέρους των παλαιστινιακών ισλαμιστικών φονταμενταλιστικών οργανώσεων, δεν άργησαν να αποτελέσουν το συνθετικό μείγμα της νέας εκρηκτικής κατάστασης στη Μέση Ανατολή. Αυτό που είχε ξεκινήσει με τη δεύτερη Ιντιφάτα ως εξέγερση άοπλων νεαρών με πέτρες και μολότοφ και εξελίχθηκε για ένα διάστημα σε πρακτικές αντάρτικου πόλεων, έχει μετατραπεί σε ολοκληρωτικό πόλεμο μέχρι τελικής πτώσης. Δεν αποτελεί μυστικό πως ο Σιαρόν ποτέ δεν αναγνώρισε τις συμφωνίες του Όσλο, ποτέ δεν απέκρυψε την άρνησή του να κατεδαφίσει τους παράνομους εβραϊκούς οικισμούς και ποτέ δεν διανοήθηκε να προσφέρει στους Παλαιστίνιους εκείνα που με τα όπλα το Ισραήλ κατέκτησε από το 1948 και εντεύθεν.

Από τη δική του πλευρά ο Γασέρ Αραφάτ ως σύμβολο του αγώνα των Παλαιστίνων για δημιουργία ανεξάρτητου Παλαιστινιακού κράτους και κυρίαρχη μορφή του αραβικού εθνικισμού, βρίσκεται μεταξύ σφύρας και άκμονος. Ακροβατώντας, από τη μια πρέπει να εδραιώσει και να ενισχύσει την εξουσία του στο εσωτερικό, ανακόποντας την ολοένα και αυξανόμενη επιρροή των ισλαμιστικών οργανώσεων Χαμάς και Τζικάτ, που εκμεταλλεύονται στο έπακρο την ισραηλινή βία, τους αποκλεισμούς, τις συνεχιζόμενες ταπεινώσεις και την ανέχεια και από την άλλη να ακολουθήσει τις επιταγές των ΗΠΑ, προχωρώντας σε καταστολή των αντιδράσεων και των πράξεων βίας, έτσι που να διευκολυνθεί ένας ψευδεπίγραφος διάλογος που

προδικάζεται αποτυχημένος από την αρχή, όταν είναι καλά γνωστές οι επιδιώξεις και τα οράματα του Σιαρόν για κατάλυση της Παλαιστινιακής Αρχής, για ανακατάληψη των παλαιστινιακών εδαφών και το διασυρμό ή ακόμα και τη φυσική εξόντωση του ιδίου. Μπορεί η στρατιωτική υπεροπλία του Ισραήλ να του εξασφαλίσει την πρόσκαιρη επικράτηση, την ταπείνωση των Παλαιστίνων και του Αραφάτ και την προσωρινή επιβολή των δικών του σκληρών όρων. Θα είναι όμως μια πύρρειος νίκη. Το Ισραήλ θα κερδίσει και πάλι την διπλωματική και πολιτική του απομόνωση και δεν θα μπορεί να εγγυηθεί στους πολίτες του την πολυπόθητη ειρήνη και ασφάλεια, αφού ο τρόμος και η απόγνωση θα κυριαρχούν στην

ίδια την καρδιά του συστήματος του Ισραήλ. Κάθε πράξη βίας, κάθε στιγμή ταπείνωσης θα δημιουργεί νέα εκούσια θύματα και νέους αυτόχειρες. Η μυωπική πολιτική του Σιαρόν, που στοχεύει στην ολοκληρωτική καταστροφή κάθε ίχνους παλαιστινιακού θεσμού και αυτόνομης παρουσίας, δεν οδηγεί πουθενά. Στη συνείδηση της πολιτισμένης ανθρωπότητας τόσο ο Σιαρόν, όσο και εκείνοι που τον ενθαρρύνουν θα είναι οι κύριοι υπαίτιοι της συνεχιζόμενης αυτής αφροσύνης. Θα είναι υπόλογοι για την ακύρωση κάθε ελπίδας για ένα ειρηνικό μέλλον. Για το μόνο που θα μπορούν να υπερηφανεύονται είναι πως πέτυχαν να εξουδετερώσουν την πολιτική των γενναίων και να την αντικαταστήσουν με την πολιτική της στρουθοκάμηλου. ■

Η μυωπική πολιτική του Σιαρόν, που στοχεύει στην ολοκληρωτική καταστροφή κάθε ίχνους παλαιστινιακού θεσμού και αυτόνομης παρουσίας, δεν οδηγεί πουθενά.

Η «τελική λύση» του Αδόλφου Σιαρόν

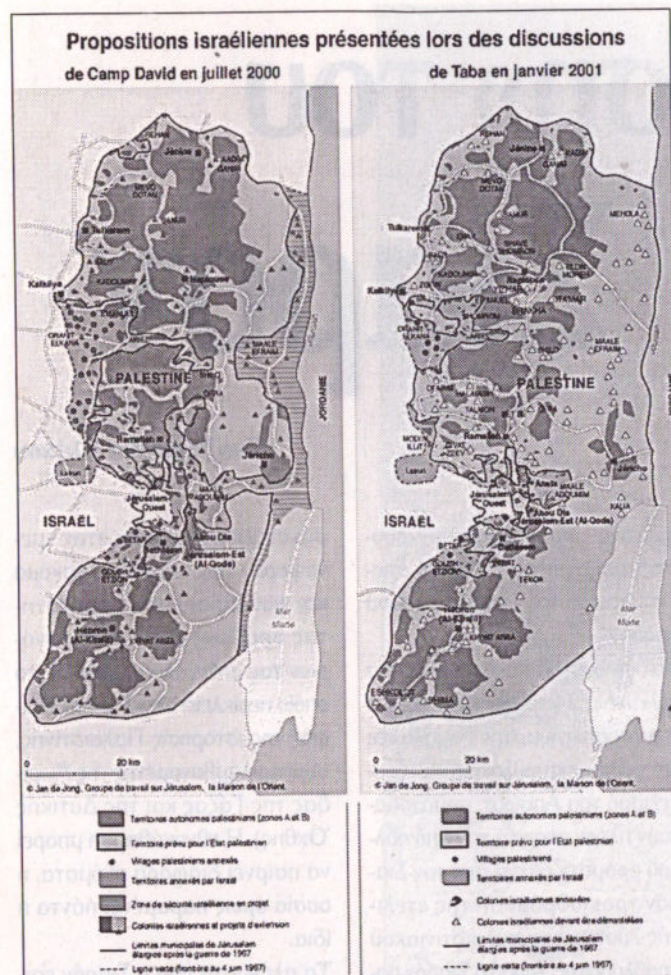
Του Χρήστου Βλάχου

Η καταματωμένη πυράκτωση των γεγονότων στην Παλαιστίνη, η δυτική φιλολογία για την παλαιστινιακή «τρομοκρατία», προσπαθούν πεισματικά να κρύψουν τις πρέπουσες απαντήσεις στα καιρία ερωτήματα:

- Ποιος κατέχει στρατιωτικά ποιο την γη;
 - Ποιος απαλλοτριώνει και εποικίζει α λα ναζί εδώ και δεκαετίες ποιο τη γη;
 - Ποιος επιβάλλει σε ποιόν «συλλογικές τιμωρίες» α λα ναζί (ξεριζωμοί καρποφόρων δέντρων, οικονομικός αποκλεισμός, καταδαφίσεις οικιών κ.λπ.);
 - Ποιος αρνείται σε ποιον το δικαίωμα ύπαρξης σαν κράτος;
 - Ποιος αρνείται το δικαίωμα επιστροφής των προσφύγων στην πατρική τους γη;
 - Ποιος δολοφονεί ποιο τους πολιτικούς ηγέτες και αγωνιστές;
 - Ποιος νομιμοποιείται ν' αντισταθεί εναντίον ποιο και ν' αποτινάξει τον ζυγό;
- Η υποκρισία των δυτικών ΜΜΕ, η δίκαιη αποστροφή από τους θανάτους αμάχων εβραίων από τους παλαιστίνιους καμικάζι, η οποία αρέσκεται να συσκοτίζει εξισώνοντας την απεριόριστη στρατιωτικής ισχύος βία του καταπιεστή με την απελπισμένη «τυφλή» βία των καταπιεσμένων, σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει ν' αφεθούν να επισκιάσουν την ουσία της πα-

λαιστινο - ισραηλινικής σύγκρουσης: του αγώνα για εθνική απελευθέρωση του παλαιστινιακού λαού. Τα όσα δραματικά συμβαίνουν τα τελευταία 24ωρα με την εισβολή των Ισραηλινών στην Ραμάλα και την ουσιαστική φυλάκιση και εξουτελισμό του Αράφατ, σηματοδοτούν πλέον ανοικτά την από πολλού οραματιζόμενη από τον Σιαρόν τροχιοδρόμηση της «τελικής λύσης» του παλαιστινιακού προβλήματος. Αφού ο Σιαρόν ποτέ δεν αποδέχτηκε την ιδέα της δημιουργίας έστω κι ενός κατακουτσουρεμένου ανεξάρτητου Παλαιστινιακού κράτους, έστω και με την μορφή Μπαντουσταν, έκρινε σκόπιμο ότι η τακτική σαμποταρίσματος των συμφωνιών του Όσλο που ο Νετανιάχου υιοθέτησε παλαιότερα δεν είναι αρκετή. Θα έπρεπε οι συμφωνίες του Όσλο να ενταφιαστούν τελεσίδικα, και το έμβρυο παλαιστινιακού κράτους που αντιπροσωπεύει η Παλαιστινιακή Αρχή να καταστραφεί εκ θεμελίων (εξού και ο πρώτος του στόχος εδώ και καιρό ήταν η καταστροφή της παλαιστινιακής αστυνομίας, της πιο ουσιαστικής έκφρασης κρατικής οντότητας της Παλαιστινιακής Αρχής). Οι ακροδεξιοί κύκλοι του κόμματος Λικούντ ποτέ δεν έκρυψαν πως σ' όλη τους αφορά, ήδη υπάρχει παλαιστινιακό κράτος στην Ιορδανία, και ότι η λύση του με-

σανατολικού έγκειται στην «μεταφορά» των «Αράβων» (ακόμα και των Ισραηλινής υπηκοότητας αράβων) εκτός των συνόρων του «Μεγάλου Ισραήλ» (το οποίο περικλείει ολόκληρο το έδαφος της ιστορικής Παλαιστίνης, συμπεριλαμβανομένης της Λωρίδας της Γάζας και της Δυτικής Όχθης). Η εθνοκάθαρση μπορεί να παίρνει διάφορα ονόματα, η ουσία όμως παραμένει πάντα η ίδια. Τα πλήγματα που ο Σιαρόν επιφέρει στον παλαιστινιακό λαό, επιδιώκουν τον πλήρη πολιτικό, θιτικό και φυσικό εξανδραποδισμό του, ώστε μέσα από την καταπόνηση και την εξαθλίωση να μην αποτελεί πλέον συμπαγή οντότητα αλλά ανοργάνωτο όχλο που στην χειρότερη περίπτωση αντιδρά σπασμωδικά, στην δε καλύτερη υποτάσσεται στην μοίρα του. Η τυφλά αδιέξοδη πολιτική του Σιαρόν, ενός σεσημασμένου εγκληματία πολέμου, υποθηκεύει πλέον σοβαρά το ίδιο το μέλλον για τον εβραϊκό λαό, αφού η πολιτική του ξεκάθαρα αρνείται λόγο ύπαρξης στο μετριοπαθές στρατόπεδο των παλαιστίνων που δέχτηκε τον οδυνηρό συμβιβασμό του Όσλο και τη συνύπαρξη με το Ισραήλ. Αφού το Σιωνιστικό κράτος εξουδετερώνει ακόμα και την μετριοπαθή πτέρυγα του παλαιστινιακού πολιτικού κόσμου, τότε η μετακίνηση των παλαιστινιακών μαζών, προς ακόμα πιο ακραίες

λουθεί ο Σιαρόν, μόνο ποταμούς αίματος υπόσχεται για τους λαούς της περιοχής, συμπεριλαμβανομένου και του εβραϊκού. Από το 1948 που ο ΟΗΕ παραχώρησε το 55% της παλαιστινιακής γης στο σιωνιστικό κίνημα δημιουργώντας το κράτος του Ισραήλ (ενώ οι Εβραίοι, έστω και με τον μαζικό μεταπολεμικό εποικισμό αποτελούσαν το 40% του πληθυσμού), οι Παλαιστίνιοι εκδιώκονται κατά εκατομμύρια από τη γη τους και γίνονται απάτριδες. Από το 1967, το Ισραήλ συστηματικά εκδιώκει τους παλαιστίνους και απαλλοτριώνει τη γη τους, ελέγχοντας σήμερα το 100% του συνόλου της ιστορικής Παλαιστίνης, ενώ οι πιο «γενναιόδωροι» διανοούμενοι στο Ισραήλ, «αρκούνται» με το να ελέγχουν «μόνο» το 78% αυτής της γης για να δημιουργηθεί κάποιο παλαιστινιακό Μπαντουστάν, άλλοι στις κατά τα άλλα ουμανιστικές τους ανησυχίες. Οι πάντες αρνούνται πεισματικά ν' αντικρίσουν το παλαιστινιακό πρόβλημα στη βάση των ιστορικών του καταβολών, για χάρη του Ισραηλινού περιφερειακού χωροφύλακα-τοποτηρητή των συμφερόντων του θείου Σαμ, περιφρονώντας με τον πιο απροσχημάτιστο τρόπο το δικαίωμα ύπαρξης ενός ολόκληρου λαού. Η απάθεια σε σχέση με το δράμα ενός ολόκληρου λαού, σε συνδυασμό με την απομυθοποίηση από πλευράς παλαιστίνιων της οποιας πιθανότητας δικαίως ειρηνικής επίλυσης και με δεδομένη την πελώρια ετεροβαρή δύναμη (πολιτική, οικονομική, στρατιωτική) οδηγούν στην απόγνωση και στην ακραία βία. Η κατάσταση εκτραχύνεται ακόμα περισσότερο από τον κυνισμό των Αμερικανών, των οποίων η αλαζονεία επιτάθηκε ακόμα περισσότερο μετά την εύκολη στρατιωτική τους νίκη στο Αφγανιστάν, ενώ η μανιακή αντιτρομοκρατική υστερία τους («όποιος δεν είναι μαζί μας είναι εναντίον μας») επικεντρωμένη στον σχεδιασμό

του επόμενου κτυπήματος στο Ιράκ, έδωσε εδώ και μήνες πράσινο φως στην μισαλλοδοξία του Σιαρόν, κατηγορώντας τον Αράφατ για «ανεπάρκεια» διερωτώνται μάλιστα ανοικτά και για την «χρησιμότητα» του, αφού «τόλμισε» ν' απορρίψει τις «γενναιόδωρες» αμερικανό-ισραηλινές προτάσεις στο Κάμπ Ντέιβιντ το καλοκαίρι του 2000. Παρασιωπάται βέβαια το γεγονός ότι το Ισραήλ έμπρακτα αποδέχτηκε την ανεπάρκεια των προτάσεων εκείνων αφού λίγους μήνες αργότερα, τον Ιανουάριο του 2001 στο Αιγυπτιακό θέατρο Τάμπα, ένα μόλις μήνα πριν από τις ισραηλινές εκλογές, η ισραηλινή κυβέρνηση του Εχούντ Μπαράκ πρότεινε θέσεις που προσέγγιζαν - χωρίς ωστόσο να τις φτάνουν - τις αρχές που διατυπώθηκαν στο ψήφισμα 242 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ («ειρηνή έναντι εδαφών»). Οι προτάσεις της Τάμπα ακυρώθηκαν παρά τα με την εκλογή Σιαρόν.[3] Μια ματιά ακόμα και σ' αυτές τις «προχωρημένες» προτάσεις της Τάμπα (πολύ δε περισσότερο σ' αυτές του Κάμπ Ντέιβιντ), που αναφέρονται σε λιγότερο από 30% της ιστορικής Παλαιστίνης, δείχνει πόσο μακριά βρισκόμαστε από αυτό που οι Παλαιστίνιοι νοιώθουν ότι ανήκουν: στο σύνολο της πατρικής γης απ' όπου μαζικά εκδιώχθηκαν χωρίς να μπορούν τα εκατομμύρια των προσφύγων να επιστρέψουν, ενώ τα εκατομμύρια των Εβραίων της Διασποράς νομιμοποιούνται να αποικίζουν ασταμάτητα από τα μέσα της δεκαετίας το 1930 την παλαιστινιακή γη. Ταυτόχρονα, ο κατακερματισμός του εδάφους, η προσάρτηση εδαφών από το Ισραήλ, και η διαιώνιση των πιο συμπαγών εβραϊκών εποικισμών, (ιδίως με τις προτάσεις του Κάμπ Ντέιβιντ) δείχνουν το μέτρο της εξάρτησης του προτεινόμενου παλαιστινιακού κράτους από το Ισραήλ. Οι Αμερικανοί (και ο Βρετανός

μορφές αντίστασης στην κατοχή και τον εξανδραποδισμό θα πρέπει να θεωρείται σαν δεδομένη αφού δεν έχουν πια απολύτως τίποτα να χάσουν, ούτε καν την αμυδρή ελπίδα για ένα κουτσουρεμένο κράτος. Το Ισραήλ έμπρακτα αποδεικνύει τόσο μέσω της διγλωσσίας του Εχούντ Μπαράκ όσο και με την δολοφονική μανία του Σιαρόν, ότι μόνο το καθεστώς δούλου αναγνωρίζει στους Παλαιστίνιους, εξωθώντας έτσι τους τελευταίους στην πλήρη απόρριψη της οποιας διάθεσης για μετριοπάθεια και συμβιβασμό. Μπορεί το Ισραήλ να είναι η περιφερειακή πυρηνική υπερδύναμη, όπως όμως η 11/09/01 και οι «ανθρώπινες βόμβες» απέδειξαν, ο φανατισμός, η επιθυμία για εκδίκηση και η απόγνωση ακυρώνουν πολλές πυρηνικές ομπρέλες. Η εφαρμογή της πολιτικής γενοκτονίας που ακο-

μπατλερ τους), υποκριτικά θυμήθηκαν να δηλώσουν ότι υποστηρίζουν την δημιουργία παλαιστινιακού κράτους (έστω, παρωδία κράτους), μόνο λίγο πριν ο Αμερικανός αντιπρόεδρος Τσέινι Ξεκινήσει την μεσανατολική περιοδεία του για να εξασφαλίσει την υποστήριξη από τα αραβικά κράτη για την σχεδιαζόμενη επίθεση ενάντια στο Ιράκ. Η ψυχρολουσία του Τσέινι απέδειξε ότι το δίδυμο Μπους - Σιαρόν, κατάφερε το ακατόρθωτο: να συνενώσει σ' ελάχιστο χρόνο τον συνήθως πολυδιασπασμένο αραβικό κόσμο ενάντια σ' όποια σκέψη επίθεσης ενάντια στο Ιράκ, αφού καμιά αραβική χώρα δεν θα μπορούσε ν' αποτολμήσει το αντίθετο χωρίς κίνδυνο κατάρρευσης, την στιγμή που με αμερικανικά όπλα το Ισραήλ συνεχίζει το λου-

τρό αίματος των παλαιστίνιων. Ταυτόχρονα, εμμέσως πλην σαφώς, πέραν από τις φραστικές υποκριτικές καταδίκες, ο Μπους ο νεότερος άφησε ουσιαστικά στον Σιαρόν όλο το χρόνο που χρειάζεται για να ολοκληρώσει την σφαγή, αφού η «ειρηνευτική» περιοδεία Πάουελ καταλήγει στο Ισραήλ μετά από μια χρονοβόρα περιοδεία - θέατρο σε σειρά αραβικών χωρών (αντί να κατευθυνθεί απευθείας στην πηγή της κρίσης - στο Ισραήλ). Στο επίπεδο των μη αμερικανικών διπλωματικών πρωτοβουλιών, η απόρριψη της Σαουδαραβικής πρότασης, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η «χρυσή ευκαιρία» για το Ισραήλ, κατάφερε να συμφιλώσε την Σαουδική Αραβία με το Ιράκ, και ακόμα (έστω και ανόρεκτα) το Κουβέιτ με το Ιράκ. Για πρώτη φορά, το σύνολο των

αραβικών κρατών, ακόμα και αυτών που βρίσκονται, νομικά, σ' εμπόλεμη κατάσταση με το Ισραήλ, όπως η Συρία και το Ιράκ, δέχθηκαν ν' αναγνωρίσουν το εβραϊκό κράτος και ν' αποκαταστήσουν διπλωματικές σχέσεις μαζί του, με αντάλλαγμα την αποχώρηση από όλα τα κατεχόμενα από το 1967 αραβικά εδάφη. Η προσφορά ήταν ακόμα πιο δελεαστική για το Ισραήλ, καθώς η απόφαση της Συνόδου του Αραβικού Συνδέσμου στη Βηρυτό, δεν κάνει λόγο για δικαίωμα επιστροφής όλων των παλαιστίνιων προσφύγων - κάτι που το Ισραήλ αρνείται καν να συζητήσει ο αλλά απλώς για «δίκαιη λύση» του προβλήματος μέσω διαπραγματεύσεων (υπονοώντας και αποζημιώσεις). Σε αντάλλαγμα, το Ισραήλ καλείται ν' αναγνωρίσει κυρίαρχο παλαιστινιακό κράτος

Ενόσω η παγκόσμια Αριστερά συγχύζοντας αντισημιτισμό και αντισιωνισμό φοβάται ν' απηκρίσει τις ιστορικές της ευθύνες, το βαθύ σκοτάδι του μεσονυκτίου θα καλύπτει τους ποταμούς αίματος των λαών της περιοχής.

με πρωτεύουσα την Ανατολική Ιερουσαλήμ, να διαλύσει πρακτικά το σύνολο των εποικισμών του, και να επιστρέψει στην Συρία τα υψώματα Γκολάν. Η Σαουδαραβική πρόταση παρουσιάζεται εδώ αυστηρά από την σκοπιά των συμφερόντων του Ισραήλ, αφού στην ουσία απεμπολεί το δικαίωμα επιστροφής των παλαιστινίων προσφύγων στην γη από την οποία εκδιώχθηκαν αρχίζοντας από το 1948 (αν όχι μια δεκαετία νωρίτερα, λόγω της δολοφονικής δράσης σιωνιστικών οργανώσεων όπως η Hagana και η Irgoun των μετέπειτα πρωθυπουργών Μπεγκίν και Σαμίρ). Τα εκατομμύρια παλαιστίνιοι πρόσφυγες-θύματα του σιωνισμού, που αποτελούν τα δύο τρίτα του παλαιστινιακού λαού, είχαν και έχουν το δικαίωμα να επιστρέψουν στον τόπο από τον οποίο συστηματικά εκδιώκονται από το 1948. Ούτε όμως και αυτό το ξεπούλημα των δικαιωμάτων του παλαιστινιακού λαού δεν στάθηκε ικανό να δαλεάσει τον σιωνιστικό μεγαλοϊδεασμό. Από την δύσκολη διπλωματική θέση έβγαλε τον Σιαρόν η πολύνεκρη βομβιστική επίθεση της «Χαμάς» στην πόλη Νεντάνια. Είκοσι δύο άμαχοι νεκροί και εκατό τραυματίες την ημέρα του εβραϊκού Πάσχα ήταν υπεραρκετοί για να συσπείρουν την πανικόβλητη κοινή γνώμη του Ισραήλ πίσω από την δολοφονική μανία του Σιαρόν, για να κτυπήσει «το άντρο των τρομοκρατών», τη στιγμή που η πολιτική γενοκτονίας που ακολουθεί γεννά «τρομοκράτες» κατά χιλιάδες. Ας μην αυταπατόμαστε όμως: η πολύνεκρη επίθεση της Χαμάς στην Νεντάνια, ήταν απλώς το πρόσχημα, αφού η δεδηλωμένη πολιτική εξαφάνισης της Παλαιστινιακής Αρχής, σαν κεντρικό σπ-

μείο αναφοράς της πολιτικής εθνοκάθαρσης, προϋπήρχε. Ο Σιαρόν ακολουθεί τον δρόμο που εδώ και δεκαετίες έδειξε ότι είναι ο μόνος που ξέρει ν' ακολουθεί: ο δρόμος της μισαλλοδοξίας, του αίματος, και της δολοφονίας ενός ολόκληρου λαού. Αντιγράφοντας στη Ραμάλα τους ναζι κατά την σφαγή των εβραίων του γκέτο της Βαρσοβίας το 1944, ο Σιαρόν δικαιωματικά πλέον μπορεί να χαρακτηριστεί σαν ο Αδόλφος της περιοχής, αυτός που μόνο σαν «υπανθρώπους» αντιμετωπίζει τους παλαιστίνιους, με την ενοχλητική παρουσία τους να «μολύνει» την καθαρότητα του εβραϊκού κράτους. Είναι γνωστό πού ο άλλος Αδόλφος οδήγησε την (στρατιωτικά κατάφρακτη) χώρα του, επαγγελματίας «ζωτικό χώρο» και «φυλετική καθαρότητα» στα πλαίσια του «χιλιόχρονου» Ράιχ του, και πόσο χιμαιρική ήταν η δική του φρικιαστική «τελική λύση» εναντίον ενός λαού που τόσο αντάξια σήμερα τον αντιγράφει... Έχοντας πλέον ανοίξει το κουτί της Πανδώρας, ο Αδόλφος Σιαρόν έχει καταστρέψει για το προβλεπτό μέλλον τις όποιες ελπίδες για κτίσιμο γεφυρών συνύπαρξης μεταξύ Αράβων και Εβραίων, στη γη που εδώ και μερικές χιλιετίες συμβιώνουν, δημιουργώντας νέους ιστορικούς διαχωριστικούς χείμαρρους αίματος. Δεν υπάρχει λοιπόν ελπίδα; Η ρατσιστική σιωνιστική πολιτική εθνοκάθαρσης έχει για πάντα διαγράψει την προοπτική της δικαιοσύνης για τους λαούς της περιοχής; Το όραμα που κάποια φωτισμένα τμήματα της Παγκόσμιας Αριστεράς (και δεν αναφερόμαι φυσικά ούτε στην Σταλινοποιημένη 3η Διεθνή ούτε στον

«πατερούλη των λαών» και τους επιγόνους του) αλλά και της εβραϊκής Αριστεράς από την αρχή είχαν προτείνει, αυτό μιας ομοσπονδίας των λαών της περιοχής όπου Παλαιστίνιοι και Εβραίοι θα μπορούσαν να συμβιώσουν ειρηνικά, φαντάζει ίσως σήμερα ουτοπικό, αφού οι σιωνιστές επέλεξαν να ματοκυλίσουν ένα ολόκληρο λαό, για να κτίσουν το Μείζον Ισραήλ του περιούσιου λαού. Κι όμως, σήμερα περισσότερο παρά ποτέ, ακόμα και τώρα που είναι βαθιά μεσάνυχτα, το μόνο αμυδρό φως ελπίδας, είναι εκείνο μιας μη ρατσιστικής λύσης, μιας πολυπολιτισμικής συνομοσπονδιακής δημοκρατίας των λαών της περιοχής, μέσα σε κοινά σύνορα, και με απεριόριστο δικαίωμα των παλαιστινίων προσφύγων να επιστρέψουν στην πατρική τους γη. Μήπως η «ρεαλιστική» προσέγγιση του Όσλο μέσα από την παραγραφή βασικών δικαιωμάτων του Παλαιστινιακού λαού, με την υπόσχεση ενός κράτους Μπαντουστάν το οποίο ακόμα και αν εφαρμοσθεί θα έχει συγκεκριμένο χρόνο ζωής προτού εξαπλήσει τις προσδοκίες ή/και τις ψευδαισθήσεις που το συνθέτουν, απέτρεψε το ματοκύλισμα; Ενόσω η παγκόσμια Αριστερά συγχύζοντας αντισημιτισμό και αντισιωνισμό φοβάται ν' απηκρίσει τις ιστορικές της ευθύνες, το βαθύ σκοτάδι του μεσονυκτίου θα καλύπτει τους ποταμούς αίματος των λαών της περιοχής. Η παγκόσμια Αριστερά θα πρέπει να (ξανά) δώσει την προοπτική έστω και σε βάθος χρόνου, και να μιλήσει καθαρά για την κοροϊδία του προτεινόμενου κράτους Μπαντουστάν, όπως αυτό που οι Μπους και Σία «οραματίζονται» για το λαό της.

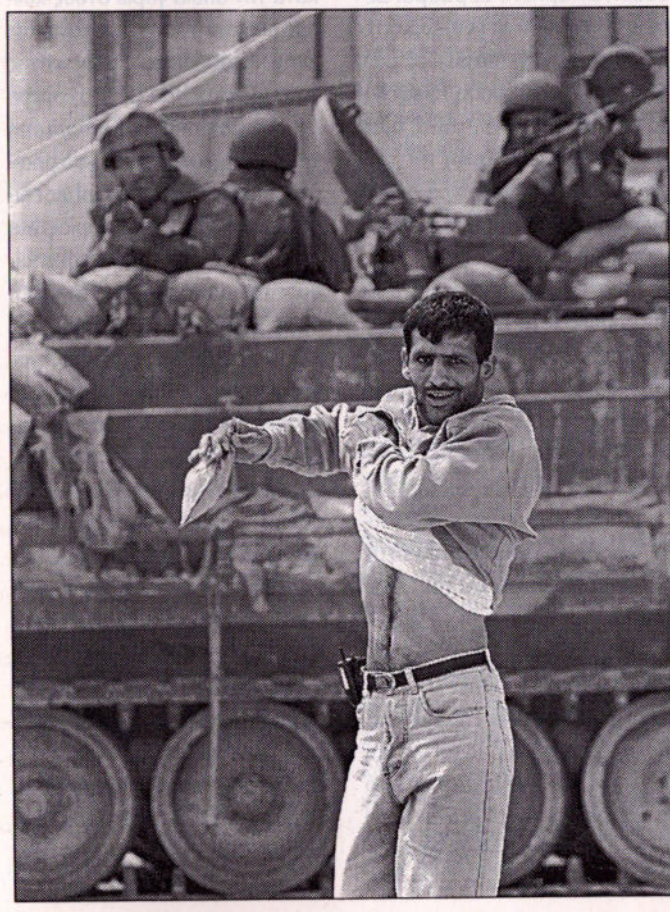
1. Πέραν της πλούσιας δράσης του σε σφαγές αμάχων ήδη από το 1957, ο Σιαρόν βρέθηκε ένοχος από το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ σαν ηθικά υπεύθυνος για τις σφαγές στους προσφυγικούς συνοικισμούς της Σιάμπρα κα Σιατίλα στη Βηρυτό το 1982, εξαναγκάζοντάς τον σε παραίτηση από τη θέση του υπουργού Άμυνας την οποία κατείχε κατά την εισβολή στον Λίβανο.
2. Επί πρωθυπουργίας του Εχούντ Μπαράκ, ο ρυθμός ανέγερσης εβραϊκών αποικιών στα κατεχόμενα εδάφη γνώρισε πρωτόγνωρη έξαρση από το 1967.
3. Βλέπε Alain Gresh, «Μέση Ανατολή, η χαμένη ειρήνη», Le Monde Diplomatique, Σεπτ. 2001 και Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία 20/01/02.

Αντιρρησίες συνείδησης 'refuseniks'

Του Asaf Oron

Στις 5 Φεβρουαρίου 1985, έφυγα από το σπίτι μου, αποχαιρέτησα τους γονείς μου, πήγα στο Κέντρο Υποχρεωτικής Υπηρεσίας Compulsory Service Center στην οδό Rashī στην Ιερουσαλήμ, ανέβηκα σ' ένα παλιό λεωφορείο για τη Military Absorption Station κι έγινα στρατιώτης. Ακριβώς 17 χρόνια μετά, βρίσκομαι σε αντιπαράθεση με το στρατό, ενώ η κοινή γνώμη παρακολουθεί από κοντά και με κλευιάζει. Οι δεξιοί με βλέπουν σαν προδότη που προσπαθεί να αποφύγει τον ιερό πόλεμο που κοντοφθάνει. Το κέντρο μου κουνά το δάκτυλο αυτάρεσκα, δίνοντας μου μαθήματα ότι υπονομά τη δημοκρατία και πολιτικοποιώ το στρατό. Και η Αριστερά; Η παραδοσιακή, τετράγωνη, «μετριολατρική» Αριστερά, που μόλις χθες ερωτοτροπούσε με τη ψήφο μου, μου γυρίζει την πλάτη. Όλοι κλαψουρίζουν για το τι είναι θεμιτό και τι δεν είναι, αποκαλύπτοντας κατά τη διαδικασία την άγνοια και την ανικανότητά τους να ξεχωρίσουν μια πραγματική δημοκρατία από το καθεστώς μιας τριτοκοσμικής χώρας του στυλ του Χουάν Περόν. Σχεδόν κανένας δεν με ρωτά την κύρια ερώτηση: Γιατί ένας συνθηθισμένος άνθρωπος, στα μέσα περίπου της ζωής, της δουλειάς, της σπικόνεται ένα πρωί και αποφασίζει ότι δεν παίζει πια το παιχνίδι; Και πώς συμβαίνει και δεν είναι μόνος του αλλά υπάρχουν άλλοι 50, συγγνώμη άλλοι 100, συγγνώμη και

πάλι άλλοι 200 συνθηθισμένοι, κοινοί άνδρες όπως αυτόν, που έχουν κάνει ακριβώς το ίδιο πράγμα; Η γενιά των γονιών μας αφήνει ένα αναστεναγμό: Τους ντροπιάσαμε ακόμα μια φορά. Δεν είναι όμως το λάθος δικό σας; Με τι μας μεγαλώσατε; Με τις αρχές της παγκόσμιας ηθικής και της παγκόσμιας δικαιοσύνης, με τα ιδανικά της ειρήνης, της ελευθερίας και της ισότητας όλων από τη μια, και από την άλλη "οι Άραβες θέλουν να μας ρίξουν στη θάλασσα", "Είναι όλοι δόλιοι και πρωτόγονοι, δεν μπορείτε να τους εμπιστευτείτε." Από τη μια, τα τραγούδια των John Lennon, Pete Seeger, Bob Dylan, Bob Marely, Pink Floyd. Τραγούδια ειρήνης και αγάπης, ενάντια στο μιλιταρισμό και τον πόλεμο. Από την άλλη, τραγούδια για ένα ερωτευμένο στρατιώτη πάνω σε τανκ μετά τη δύση του ήλιου: «Το τανκ είναι δικό σου κι εσύ είσαι δικός μας (αναφορές σε δημοφιλή ισραηλιτικά τραγούδια). Μεγάλωσα με δύο συστήματα αξιών: το ένα ήταν ο ηθικός κώδικας και το άλλο ήταν ο φυλετικός κώδικας, με αφέλεια πίστεψα ότι οι δυο μπορούσαν να συνυπάρξουν. Έτσι ήμουν όταν κατατάχτηκα στο στρατό. Όχι ενθουσιώδης, αλλά ως να άρχιζα μια ιερή αποστολή θάρρους και θυσίας για το καλό της κοινωνίας. Όταν όμως, αντί της ιερής αποστολής, ένας 19χρονος βρίσκει τον εαυτό του να εκτελεί την ιεροουλία της παραβίασης της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και ελευθερίας, δεν τολμά να ρωτήσει

**Όταν, όμως, ως
λοχίας βρέθηκα
επικεφαλής, κάτι
κτύπησε μέσα μου.
Χωρίς να το σκεφτώ,
μετατράπηκα στον
ιδανικό εκτελεστή
της κατοχής.
Κτύπησα,
ταλαιπώρησα, ήμουν
κακό παράδειγμα –
όλ' αυτά, ούτε τρία
μίλια από το σπίτι της
γιαγιάς και του
παππού μου. Όχι δεν
ήμουν "φρικιό."
Ήμουν ακριβώς
όπως όλοι.**

ούτε καν τον εαυτό του αν είναι εντάξει ή όχι. Απλά κάνει όπως όλοι και προσπαθεί να προσαρμοστεί με τους άλλους. Έτσι κι αλλιώς, έχει αρκετά προβλήματα ... και το σαββατοκυριακό αργεί πολύ. Συνηθίζεις το όλο πράγμα γρήγορα και πολλοί μαθαίνουν να τους αρέσει. Πού αλλού μπορείς να πας περιπολία – δηλαδή, να περπατάς στους δρόμους σαν βασιλιάς, να ενοχλείς και να εξευτελίζεις τους περαστικούς, όσο τραβά το κέφι σου και να κάνεις κάθε είδους «ζαβολιά» με τους φίλους σου, ενώ, ταυτόχρονα, να νιώθεις σαν ήρωας υπερασπιζόμενος τη χώρα σου; Τα κατορθώματα της Γάζας έγιναν ηρωικές ιστορίες και καμάρια για τη Givati, μια σχετικά νέα ταξιαρχία με χαμηλή αυτοεκτίμηση. Για πολύ καιρό, δεν μπορούσα να νιώσω αυτό το πράγμα περί «ηρωισμού». Όταν, όμως, ως λοχίας βρέθηκα επικεφαλής, κάτι κτύπησε μέσα μου. Χωρίς να το σκεφτώ, μετατράπηκα στον ιδανικό εκτελεστή της κατοχής. Ξεκαθάρισα λογαριασμούς με τους νεο-

φερμένους στρατιώτες που δεν έδειχναν αρκετό σεβασμό. Ξέσχισα προσωπικά έγγραφα ανδρών της ηλικίας του πατέρα μου. Κτύπησα, ταλαιπώρησα, ήμουν κακό παράδειγμα – όλ' αυτά, ούτε τρία μίλια από το σπίτι της γιαγιάς και του παππού μου. Όχι δεν ήμουν "φρικιό." Ήμουν ακριβώς όπως όλοι. Έχοντας τελειώσει τη θητεία μου, απολύθηκα όταν άρχισε η πρώτη Ιντιφάντα (πόσες ακόμα μας περιμένουν;) Ο Ofer, ένας συνάδελφος που παρέμεινε στο στρατό έγινε ήρωας: ένας ήρωας της δεύτερης δίκης της ταξιαρχίας Givati. Ηγέτη ενός λόχου που έσυρε έναν Παλαιστίνιο διαδηλωτή σε ένα πορτοκαλεώνα και τον ξυλοφόρτωσε μέχρι θανάτου. Σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου, ο Ofer θεωρήθηκε ότι ήταν επικεφαλής της όλης επιχείρησης. Φυλακίστηκε για δύο μήνες και στη συνέχεια υποβιβάστηκε από τη συνέχεια υποβιβάστηκε από το αξίωμα του – νομίζω ήταν η πιο αυστηρή ποινή που επιβλήθηκε σε Ισραηλινό στρατιώτη σ' όλη τη

διάρκεια της πρώτης Ιντιφάντα, κατά την οποία γύρω στους χίλιους Παλαιστίνιους σκοτώθηκαν. Στην κατάθεσή του, ο διοικητής του τάγματος του Ofer ανέφερε ότι πράγματι υπήρχε διαταγή από τα ανώτερα στρώματα να χρησιμοποιηθούν οι ξυλοδαρμοί ως επιτρεπόμενη μέθοδος τιμωρίας. Με τον τρόπο αυτό βέβαια ενοχοποιούσε τον εαυτό του. Από την άλλη όμως, ο Efi Itam, ο ταγματάρχης, ο οποίος θεάθηκε να κτυπά Άραβες σε πάμπολλες περιπτώσεις, αρνήθηκε ότι έδωσε τέτοιες διαταγές κι επομένως δεν κατηγορήθηκε. Σήμερα, μας δίνει μαθήματα ηθικής συμπεριφοράς καθοδόν προς μια νέα σταδιοδρομία στην πολιτική. (Παρεμπιπτόντως, στη νέα Ιντιφάντα, στην καταπληκτική τους πλειοψηφία οι περιπτώσεις θανάτων Παλαιστίνιων δεν διερευνώνται καν. Ούτε και νοιάζεται κανένας.) Στο μεταξύ, ως πολίτης πια, έτυχε να δω το βιβλίο «Ο Κίτρινος Άνεμος», ένα βιβλίο για τη ζωή στις Κατεχόμενες Περιοχές, του Ισ-

**Για πολλές
βδομάδες, ήμουν
ένας κρυφός
"αντηρησίας
συνείδησης",
υπηρετώντας ως
φρουρός ή στις
μεταβιβάσεις στην
κορφή ενός βουνού,
μοναχικός και
ξεχασμένος.
Ντρεπόμενους να πω
στους φίλους μου
γιατί επέλεγα να
υπηρετώ
μ' αυτό τον τρόπο.**

ραηλινού συγγραφέα David Grossman. Όταν το διάβασα, κατάλαβα τελικά τι είχα κάνει και ποιος ήμουν εκεί. Άρχισα να αντιλαμβάνομαι ότι είχα ξεγελαστεί: Μεγάλωνα πιστεύοντας ότι υπήρχε κάποιος κάπου εκεί ψηλά που φρόντιζε τα πράγματα. Κάποιος που γνώριζε πράγματα πέρα από μένα, τον ανθρωπάκο. Κι αν ακόμα κάποιες φορές μας απογοητεύουν οι πολιτικοί, η «στρατιωτική ηγεσία» παραφυλάει, νύκτα και μέρα, διασφαλίζοντας την ασφάλεια μας και η κάθε της απόφαση είναι αποτέλεσμα ιερής αναγκαιότητας. Ναι, μας ξεγέλασαν, οι στρατιώτες των Ιντιφάντα, όπως είχαν ξεγελάσει τη γενιά που ηττήθηκε κατά κράτος στον πόλεμο του Yom Kippur, ακριβώς όπως είχαν ξεγελάσει τη γενιά που χώθηκε βαθιά στη λάσπη του Λιβάνου κατά τις εισβολές στη χώρα εκείνη. Κι η γενιά των γονιών μας παραμένει σιωπηλή. Ακόμα χειρότερα, κατάλαβα ότι ανατράφηκα με δύο αντικρουόμενους κώδικες αξιών. Νομίζω ότι οι περισσότεροι άνθρωποι ανακαλύπτουν πιο νωρίς ότι πρέπει να επιλέξουν μεταξύ των δύο αυτών κωδικών: ο ένας, αφηρημένος, απαιτητικός, χωρίς χαρά και ευχαρίστηση και ο οποίος είναι πολύ δύσκολο να επαληθευθεί. Ο άλλος κώδικας σε καλεί από κάθε γωνιά – αποφασίζοντας ποιος είναι πάνω και ποιος κάτω, ποιος είναι βασιλιάς και ποιος επαίτης, ποιος είναι δικός μας και ποιος εχθρός μας. Ενάντια στη βασική κοινή λογική, επέλεξα τον πρώτο. Γιατί στη χώρα αυτή η λογική είναι τόσο στρεβλή. Διάλεξα τον πρώτο δρόμο και βρέθηκα εθελοντής σ' ένα μικρό γραφείο γεμάτο καπνούς στην ανατολική Ιερουσαλήμ. Ξεθάβοντας παλιούς φακέλους για σκοτωμούς, αγριότητα, γραφειοκρατική σκληρότητα ή απλά καθημερινές ενοχλήσεις. Ένωσα κάποια εξιλέωση για τις πράξεις μου κατά τη θητεία μου στην ταξιαρχία Givati. Ήταν όμως σα να προσπαθούσα να αδει-

άσω τον ωκεανό με κουταλάκι. Ξαφνικά, κλήθηκα για πρώτη φορά για εφεδρική καθήκοντα στις Κατεχόμενες Περιοχές. Βρισκόμενος σχεδόν σε υστερία πήγα στο διοικητή μου. Με καθυσάχασε: θα μένουμε σε ένα φυλάκιο με θέα τον Ιορδάνη ποταμό. Δεν αναμένεται να έχουμε οποιαδήποτε επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό. Και πράγματι αυτό έκανα. Μερικοί όμως από τους φίλους μου υπηρετήσαν στο φυλάκιο της γέφυρας Damia (όπου οι Παλαιστίνιοι περνούν από την Ιορδανία στο Ισραήλ και αντίθετα). Αυτό ήταν πριν από τον πόλεμο του Κόλπου όταν μεγάλος αριθμός Παλαιστίνιων προσφύγων εισέρχεται από το Κουβέιτ στις Κατεχόμενες Περιοχές (από τη φωτιά στο πηγάδι). Οι έφεδροι – σχεδόν όλοι της δεξιάς – έφριξαν όταν είδαν τις φανταρίνες που ήταν στο φυλάκιο να ξεσχίζονται ανέμελα παιδικά ρουχαλάκια για να βεβαιωθούν ότι δεν κρύβονται εκρηκτικά. Το ίδιο έφριξα κι εγώ όταν άκουσα τις ιστορίες τους. Όμως άρχισα να ελπίζω: οι έφεδροι είναι τελικά κι αυτοί άνθρωποι, οποιεσδήποτε κι αν είναι οι πολιτικές τους απόψεις. Οι ελπίδες αυτές εξανεμίστηκαν τρία χρόνια αργότερα όταν τοποθετήθηκα για τρεις βδομάδες σ' ένα περιβόητο λόχο αναγνωρίσεων σε ένα σπίτι υπό επίταξη έξω από το Abasans. Είναι εδώ που έγινα ξεκάθαρο για μένα ότι ο ίδιος ανθρωπιστής έφεδρος μπορούσε εύκολα να μετατραπεί σε ένα άσχημο, μίζερο σωβινιστή, επιστρέφοντας στις παλιές μέρες του ως νεαρός φαντάρος. Στο λεωφορείο προς τη Λωρίδα της Γάζας, οι έφεδροι συναγωνίζονταν ο ένας τον άλλο: ποιος τα «ηρωικά» κατορθώματα ξυλοδαρμού μέχρι θανάτου κατά τη διάρκεια της Ιντιφάντα ήταν καλύτερα (σε περίπτωση που σας έχει διαφύγει, οι ξυλοδαρμοί ήταν κυριολεκτικά θανατηφόροι). Πηγαίνοντας στις περιπολίες μ' αυτούς τους ανθρώπους ήταν ανυπόφορο. Γι' αυτό, ζήτησα να εκτελώ καθήκοντα φρουρού.

Έτσι, άρχισε η ρουτίνα της ναυτίας και της ντροπής, μια ρουτίνα που επαναλήφθηκε τρεις φορές, όταν υπηρέτησα ως έφεδρος στις Κατεχόμενες Περιοχές: το 1993, το 1995 και το 1997. Η ρουτίνα της "γκρίζας" άρνησης. Για πολλές βδομάδες, ήμουν ένας κρυφός "αντηρησίας συνείδησης", υπηρετώντας ως φρουρός ή στις μεταβιβάσεις στην κορφή ενός βουνού, μοναχικός και ξεχασμένος. Ντρεπόμενους να πω στους φίλους μου γιατί επέλεγα να υπηρετώ μ' αυτό τον τρόπο. Δεν είχα το κουράγιο να τους ακούω για "ξενέρωτους". Ντρεπόμενους. Ήταν η εύκολη λύση. Συνοπτικά, ντρεπόμενους για όλα. Ήμουν "εντάξει με τη συνείδηση μου". Δεν ήμουν άμεσα αναμειγμένος με το ... κακό-μόνο που διευκόλυνε άλλους να το κάνουν ενόσω υπηρετούσα ως φρουρός. Γιατί δεν αρνήθηκα να υπακούσω άμεσα; Δεν ξέρω. Από τη μια, ήταν η πίεση της ομάδας να "συμμορφωθώ", από την άλλη η πολιτική διαδικασία που μας έδωσε κάποια αμυδρή εστία ελπίδα ότι όλα θα τελειωναν σύντομα. Ίσως περισσότερο απ' όλα, ήταν η περιέργεια μου να δω πως τι συνέβαινε εκεί, στις Κατεχόμενες Περιοχές. Και ακριβώς επειδή ήξερα τόσο καλά, από πρώτο χέρι, όλα αυτά τα χρόνια, τι συνέβαινε, ποια ήταν η πραγματικότητα, δεν δυσκολεύτηκα καθόλου να διακρίνω, μέσα από την ομίχλη του πολέμου και το παραπέτασμα του ψέματος, τι γινόταν εκεί από τις πρώτες μέρες της δεύτερης Ιντιφάντα. Για χρόνια ο στρατός ζούσε με κουβέντες όπως "Είμαστε πολύ καλοί στην πρώτη Ιντιφάντα" και "Αν είχαμε σκοτώσει εκατό τις πρώτες μέρες, όλα τώρα θα ήταν διαφορετικά". Τώρα ο στρατός είχε πάρει την άδεια να κάνει του κεφαλιού του. Γνώριζα πολύ καλά ότι ο Εχούντ Μπαράκ (πρώην Πρωθυπουργός) έδωσε απεριόριστη ελευθερία κινήσεων στο στρατό και ότι ο Shaul Mofaz (σήμερα ηγέτης του στρώ) εκμεταλλεύτηκε το γεγονός για να μεγιστοποιήσει την αιματοχυσία.

Μέχρι τότε είχα αποκτήσει δυο παιδιά, αγόρια. Από την εμπειρία μου γνώριζα ότι κανένας στον κόσμο εκτός από μένα δεν θα διασφαλίσει ότι οι γιοί μου δεν θα υπηρετήσουν στις Κατεχόμενες Περιοχές, όταν θα γίνουν 18 χρονών. Και κανένας εκτός από μένα δεν θα είναι αναγκασμένος να τους κοιτάξει στα μάτια όταν μεγαλώσουν και να τους πει πού ήταν ο μπαμπάς τους όταν συνέβαιναν όλα αυτά. Ήταν πλέον ξεκάθαρο για μένα: αυτή τη φορά δεν θα πήγαινα. Αρχικά, ήταν μια σιωπηλή απόφαση, λίγο ντροπαλά ακόμα, του τύπου "Νιώθω λίγο παράξενα, δεν μπορώ να πάω και δεν μπορώ να εξηγήσω γιατί." Όσο όμως προχωρούσε ο καιρός, όσο το επίπεδο της παράνοιας και του μίσους αυξανόταν, όσο οι στρατηγικοί μετέτρεπαν τις ισραηλινές στρατιωτικές δυνάμεις σε τρομοκρατική οργάνωση, η απόφαση έγινε κατακραυγή. "Αν δεν θέλετε να δεί-

τε ότι αυτό είναι ένα φοβερό έγκλημα που μας οδηγεί στο κείλος του αφανισμού, έχετε τρομερό πρόβλημα!" Και τότε ανακάλυψα πως δεν ήμουν μόνος. Σαν να ανακάλυπτα τη ζωή σε άλλο πλανήτη. Η αλήθεια είναι ότι κατανόω γιατί όλοι τα 'χουν μαζί μας. Χαλάσαμε τη σειρά των πραγμάτων. Το... άγιο κατεστημένο δηλώνει πως η Δεξιά έχει τα αποκλειστικά δικαιώματα του κατατρογμού. Από την άλλη, ο ρόλος της Αριστεράς είναι να κλαψουρίζει, ενώ καλοκάθετα στα σαλόνια και πίνει κρασί, περιμένοντας το Μεσσία να έρθει και με το μαγικό ραβδί του να εξαφανίσει τη Δεξιά μαζί με τους έποικους, τους Άραβες, τον καιρό και ολόκληρη τη Μέση Ανατολή. Έτσι υποτίθεται ότι λειτουργεί ο κόσμος. Έτσι, γιατί δημιουργείτε τόσο φασαρία; Ποιο είναι το πρόβλημα σας; Άτακτα αγόρια! Αλοίμονο σε σένα, αγαπητή Αριστερά του κατεστημένου! Δεν πρό-

σεξες ότι ο Μεσσίας είναι ήδη εδώ. Κούνησε το μαγικό του ραβδί, είδε ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά, εγκαταλείφθηκε στο μέσο της μάχης, έχασε ύψος, και τελικά δολοφονήθηκε, ενώ όλοι μας (ναι, περιλαμβανόμενου κι εμού) παρακολουθούσαμε από την άνεση των πολυθρόνων μας. Ξεχάστε το. Ένας Μεσσίας δεν έρχεται δυο φορές! Δεν υπάρχει αυτό που λέμε δωρεάν μεσημεριανό. Πραγματικά δεν αντιλαμβάνεστε τι κάνουμε, ότι έχουμε παραβεί κάθε όριο; Δεν γνωρίζετε τη διαφορά μεταξύ μιας υποτονικής, προσωπικής άρνησης και μιας οργανωμένης, δημόσιας άρνησης; (Και μην ξεγελιάστε, η ιδιωτική άρνηση είναι η ευκολότερη επιλογή). Αν δεν κατανοείτε τη διαφορά, αφήστε με να σας το εξηγήσω. Πρώτο, δηλώνουμε την προσήλωσή μας στο πρώτο σύστημα αξιών. Εκείνο που είναι κάπως φευγαλέο, αφηρημένο και όχι επικερδές. Πιστεύουμε στον ηθικό κώδικα που είναι γενικά γνωστός ως Θεός (ζητώ από τους αθεϊστές φίλους μου, που επίσης υπογράφουν αυτή την επιστολή, να με συγχωρέσουν γι αυτό - όλοι πιστεύουμε στο Θεό, τον αληθινό, όχι εκείνο των Ραβίνων και των Αγιατόλλα). Πιστεύουμε ότι δεν υπάρχει χώρος για τον εθνικό κώδικα, ότι ο τελευταίος απλώς καμουφλάει την ειδωλολατρία, μια ειδωλολατρία του τύπου που δεν πρέπει να μας ενδιαφέρει. Εκείνοι που επιτρέπουν αυτή τη μορφή της λατρείας των ειδώλων θα καταλήξουν να καούν θύματα οι ίδιοι. Δεύτερο, εμείς (όπως και μερικές άλλες ομάδες, ακόμα πιο κατατρογμμένες και περιφρονημένες) τολμούμε να εκτεθούμε σε μια προσπάθεια να αποτρέψουμε τον επόμενο πόλεμο. Τον πιο περιττό, τον πιο πλιθίο, τον πιο σκληρό και πιο ανήθικο πόλεμο στην ιστορία του Ισραήλ. Είμαστε οι νεαροί Κινέζοι που στεκόμαστε μπροστά από το ταγκ. Κι εσύ; Αν δεν φαίνεσαι πουθενά, μάλλον θα είσαι μέσα στο ταγκ και δίνεις οδηγίες στον οδηγό. ■

Δήλωση Βετεράνων του Βιετνάμ στους στρατιώτες του Ισραήλ "Το Ισραήλ διαπράττει έγκλημα πολέμου"

Βρίσκεστε σε πόλεμο. Σας έχουν δοθεί οδηγίες να πυροβολείτε ο,τιδήποτε κινείται. Παιδιά Παλαιστινίων, δημοσιογράφοι, οδηγοί νοσοκομειακών αυτοκινήτων και διεθνείς παρατηρητές βρίσκονται στο στόχαστρο σας. Θα κυθεί περισσότερο αίμα και αρκετό από αυτό θα βαρύνει τα δικά σας χέρια. Ως βετεράνοι του αμερικανικού ιμπεριαλισμού, γνωρίζουμε τι σημαίνει να παίρνετε οδηγίες να ηγναίεσθε στη μάχη εναντίον ενός λαού που πολεμά για τη γη και την ελευθερία του. Μάθαμε με το δύσκολο τρόπο ότι αυτός είναι ο λανθασμένος τρόπος να πολεμάς ένα αγώνα. Η κατάσταση στην Παλαιστίνη βρίσκεται σε επικίνδυνο σημείο. Εκείνο που σας ζητείται να εκτελέσετε δεν είναι η αυτοάμυνα του Ισραήλ, αλλά μια ξεκάθαρη επίθεση και η σφαγή της Παλαιστίνης. Σαν αποτέλεσμα αυτών των πράξεων, ολόκληρη η περιοχή μπορεί να εμπλακεί σε ένα φοβερό πόλεμο. Τώρα γίνεται λόγος ακόμα και για τη χρήση πυρηνικών όπλων από το Ισραήλ - μεγαλύτερες βόμβες σημαίνουν περισσότερο θάνατο! Ο σημερινός πόλεμος σχεδιάστηκε και προκλήθηκε από την Ισραηλινή κυβέρνηση. Οι προκλήσεις του Σιαρόν, που άρχισαν

την ανηπαράθεση και τον έφεραν στην εξουσία, ήταν μια σκοπιμότητα για να αρχίσει και μετά να νομιμοποιήσει αυτό τον πόλεμο. Ένα πόλεμο που θέτει σε κίνδυνο τα σχέδια των ΗΠΑ για το Ιράκ. Η Μέση Ανατολή ήταν ανέκαθεν πολύ σημαντική για τα στρατηγικά συμφέροντα των ΗΠΑ και το Ισραήλ είχε πάντα την ευχέρεια να κάνει "τη βρόμικη δουλειά" τους. Το Ισραήλ έχει την υποστήριξη της αμερικανικής κυβέρνησης, γιατί λειτουργεί ως εταίρος των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή. Όπως και οι ΗΠΑ, το Ισραήλ είναι μια ιμπεριαλιστική δύναμη, όπου η "αυτοάμυνα" σημαίνει την εφαρμογή των ιμπεριαλιστικών συμφερόντων στην περιοχή. Οι ΗΠΑ επιδιώκουν να ενισχύσουν την πολιτική και στρατιωτική τους κυριαρχία στη Μέση Ανατολή γιατί το πετρέλαιο της περιοχής και της Κεντρικής Ασίας είναι ο τροφοδότης της παγκόσμιας οικονομίας. Επίσης, οι ΗΠΑ επιδιώκουν να επεκτείνουν τα "συμφέροντα" τους και στις υπόλοιπες κοινότητες περιοχές. Τώρα το Ισραήλ αναλαμβάνει ένα σημαντικό κομμάτι του παγκόσμιου "πολέμου κατά της τρομοκρατίας" των ΗΠΑ, μια χωρίς τέλος καμπάνια τρομοκρατίας εναντίον ανθρώπων σε 60 τόσες χώρες. Στην κορυφή της

λίστας των ΗΠΑ είναι το Ιράκ - όπου οι για πάνω από δέκα χρόνια κυρώσεις, ως αποτέλεσμα των οποίων εκατοντάδες χιλιάδες αθώα βρέφη και παιδιά έχασαν τη ζωή τους, έχουν αποτύχει να αναγκάσουν το Ιράκ να παραδοθεί στις απαιτήσεις των ΗΠΑ. Μετά από χιλιάδες επιθέσεις με πυραύλους και βομβαρδισμούς δόθεν στρατιωτικών στόχων όπως φράγματα, ηλεκτροπαραγωγικοί σταθμοί, κ.λπ., αυτοί οι εγκληματίες ετοιμάζονται τώρα να κλιμακώσουν τον πόλεμο τους κατά του Ιράκ με κανονική εισβολή, ενώ την ίδια στιγμή απειλούν το Ιράν και τη Συρία. Ο Σιαρόν και η αμερικανική κυβέρνηση διατείνονται ότι το κεντρικό πρόβλημα στην Παλαιστίνη είναι η "βία". Το πραγματικό "πρόβλημα" είναι ότι οι Παλαιστίνιοι αρνούνται να καθήσουν φρόνιμα και να εγκαταλείψουν τον αγώνα τους κατά της ισραηλινής κατοχής της γης τους και κυριαρχία της ζωής τους. Ως στρατιώτες μαθαίνετε να θεωρείτε τους Παλαιστίνιους ως κατώτερα όντα, αλλά δεν είναι ακριβώς όπως οι Ναζί θεωρούσαν τους παγιδευμένους και απελπισμένους Εβραίους στο γκέτο της Βαρσοβίας το 1944. Τώρα εσείς εισβάλλετε στον προσωπικό συνοικισμό της Deheishe

στη Δυτική Όχθη τα μεσάνυχτα με τακ και ελικόπτερα Apache. Κάπου 600 άνδρες από τη Deheishe συνελήφθησαν, με τα μάτια τους δεμένα και με χειροπέδες στα χέρια, ενώ Ισραηλινοί στρατιώτες έγραφαν αριθμούς στα χέρια και τα μέτωπα τους. Σε κανένα από μας δεν μπορεί να διαφύγει η ανατριχιαστική σύγκριση με τα τατουάζ στους φυλακισμένους των στρατοπέδων συγκέντρωσης από τους Ναζί. Εσείς τί λέτε; Οι ΗΠΑ δολοφονούν χιλιάδες Ιρακινών κάθε μήνα. Θα κάνετε το ίδιο στους Παλαιστίνιους; Θα μπορείτε, όμως, να ζήσετε με τον εαυτό σας μετά από αυτό;

Έχετε να επιλέξετε: είτε είστε με τον Σιαρόν και την προσπάθεια του "Έκκαθαρίσματος" ενός λαού, είτε είστε με τους λαούς του κόσμου και αρνείστε να συμμετέχετε σε πράξεις γενοκτονίας.

Πάνω από χίλιοι συνάδελφοί σας - οι "αρνητές" (refuseniks) - έχουν επιλέξει την ηρωική στάση της άρνησης να υπηρετήσουν στις κατεχόμενες περιοχές, προσθέτοντας στην ιστορία αντίστασης των στρατιωτών σε πολλές χώρες και σε πολλούς πολέμους. Ως ανηρπισίες βετεράνοι του Βιετνάμ, υποστηρίζουμε και χαιρετούμε

όσους αντιστέκονται εν στολή. Γνωρίζουμε τη σημασία που έχει η αντίσταση μέσα στο στρατό και την ικανότητά του να διεξάγει πόλεμο. Πολλοί από μας είχαν να αντιμετωπίσουν παρόμοιες καταστάσεις και, όπως τους refuseniks, επιλέξαμε δύσκολες επιλογές. Γι' αυτό και τώρα είμαστε αντιιμπεριαλιστές. Για μας, οι πραγματικοί ήρωες οποιουδήποτε ιμπεριαλιστικού πολέμου είναι οι ανηρπισίες, εκείνοι που αρνούνται να "υπακούσουν σε οποιαδήποτε διαταγή". Οι λόγοι για τους οποίους οι refuseniks κάνουν αυτή την επιλογή είναι πολλοί και διάφοροι, η σημασία όμως αυτού του πράγματος είναι η πράξη η ίδια. Με τη στάση τους, οι refuseniks ακολουθούν την περήφανη κληρονομιά των πραγματικών ηρώων των ιμπεριαλιστικών πολέμων. Μαζί με όσους αγωνίζονται για τη δικαιοσύνη σ' ολόκληρο τον κόσμο, είναι οι πραγματικές σας αδελφές και αδελφοί.

Ως βετεράνοι, γνωρίζουμε ότι οι ιμπεριαλιστές ουδέποτε αποδίδουν ελευθερία στους καταπιεσμένους. Σας καλούμε να αρνηθείτε να υπακούσετε στις διαταγές και να ταχθείτε με τον παλαιστινιακό λαό - όπως τασσόμαστε κι εμείς αποφασισμένοι να στα-

ματήσουμε τον πόλεμο χωρίς όρια που οι ΗΠΑ διεξάγει ενάντια στους λαούς του κόσμου. Γνωρίζουμε από πικρή πείρα ότι οποιαδήποτε "συμφωνία ειρήνης" που φτιάχνεται με τη βία και τη δύναμη του ιμπεριαλισμού είναι φραχτή.

Θα πρέπει να γνωρίζετε ότι, ενώ εκτελείτε τις διαταγές σας, βετεράνοι προηγούμενων πολέμων θα ηγούνται και θα συμμετέχουν σε διαδηλώσεις εναντίον της παρουσίας σας στην Παλαιστίνη. Όπως κι εσείς, είχαμε οδηγίες να "κάνουμε το καθήκον" μας αλλά πολλοί από μας αντισταθήκαμε, απορρίπτοντας τη φτηνή δικαιολογία του "απλά κάνω τη δουλειά μου". Ποτέ δεν είναι αργά να υπακούσετε τη φωνή της συνείδησής σας. Έχετε επιλογές. Υπάρχουν πολλοί δημιουργικοί τρόποι να αντισταθείτε. Αν ένας από σας αρνηθεί να υπακούσει στις διαταγές, θα σας υποστηρίξουμε.

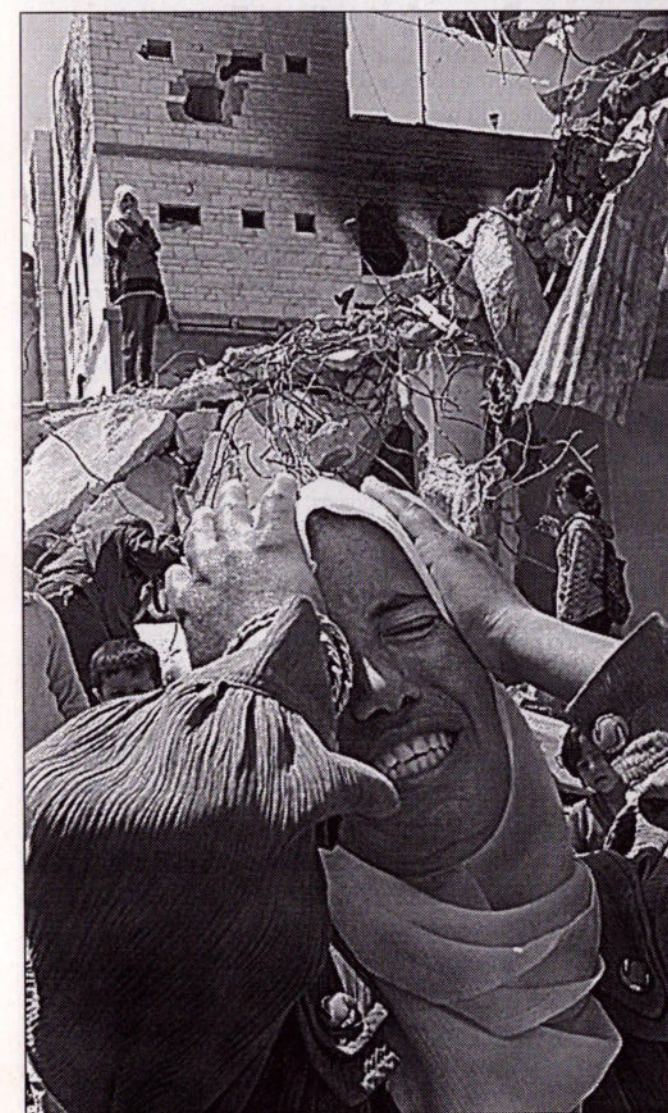
Αν δέκα από σας αρνηθούν να υπακούσουν, και πάλι θα σας υποστηρίξουμε. Και προσδοκούμε να σας καλωσορίσουμε ανάμεσα μας. Τα στρατεύματα που υποστηρίζουμε είναι τα στρατεύματα που αρνούνται να πολεμήσουν. Δεν υπάρχει καμιά δόξα στο φόνο, καμιά δικαιολογία στην υπακοή, κανένα μέλλον στον εθνικισμό. Αν πρέπει να πολεμήσουμε και να πεθάνουμε, ας το κάνουμε για τον κόσμο, όχι για τους πολεμοκάπηλους.

Χαιρετίζουμε τους διεθνιστές - ανθρώπους από όλο τον κόσμο, περιλαμβανόμενου και του Ισραήλ, που τάσσονται με τον παλαιστινιακό λαό ως παρατηρητές, ανθρώπινες ασπίδες και διαδηλωτές. Είναι αληθινοί ήρωες. Χαιρετίζουμε επίσης τον ηρωισμό και την αυτοθυσία του ιατρικού και παραϊατρικού προσωπικού και όσων εργάζονται για ανακούφιση των θυμάτων μέσα στη φωτιά του πολέμου.

5 Απριλίου 2002 ■

Έχετε να επιλέξετε:
είτε είστε με τον Σιαρόν και την προσπάθεια του "Έκκαθαρίσματος" ενός λαού, είτε είστε με τους λαούς του κόσμου και αρνείστε να συμμετέχετε σε πράξεις γενοκτονίας

Οι Γυναίκες που ζουν υπό τον Ισλαμικό Νόμο

Το δίκτυο διεθνούς αλληλεγγύης "Οι Γυναίκες που ζουν υπό τον Ισλαμικό Νόμο" (Women Living Under Muslim Laws - WLUM), είναι σε θέση να διακρίνει τα εξτρεμιστικά πολιτικά προγράμματα της Δεξιάς που κρύβονται κάτω από το μανδύα της θρησκείας ή του εθνικισμού, και τις καταστροφικές τους επιπτώσεις πάνω στις προοδευτικές δυνάμεις γενικά και τις γυναίκες ιδιαίτερα.

Η σημερινή κατάσταση στην Παλαιστίνη και το Ισραήλ δεν οφείλεται στην αντιπαράθεση μεταξύ θρησκευτικών και εθνικών κοινοτήτων, αλλά είναι το αποτέλεσμα της ανάδειξης στην εξουσία στο Ισραήλ των εξτρεμιστικών δεξιών δυνάμεων, που είναι αποφασισμένες να εφαρμόσουν την επεκτατική τους αποικιοκρατική πολιτική.

Δυστυχώς, η βαρβαρότητά της δεξιάς πυροδότησε τη υποκλοπή της νόμιμης διαμαρτυρίας και του αγώνα των Παλαιστίνιων από τις εξτρεμιστικές δεξιές δυνάμεις τους. Η πείρα μας δείχνει ότι η άνοδος τέτοιων δυνάμεων θα λειτουργήσει αναπόφευκτα εναντίον των λαϊκών συμφερόντων, ιδιαίτερα εκείνων των γυναικών και των μειονοτήτων στην Παλαιστίνη.

Χαιρετίζουμε τους προοδευτικούς ανθρώπους στο Ισραήλ, που για δεκαετίες τώρα μάχονται κατά του επεκτατισμού των κυβερνήσεών τους κι εξακολουθούν να πράττουν το ίδιο σήμερα, κά-

τω από τόσο βίαιες και επικίνδυνες συνθήκες. Χαιρετίζουμε τις γυναίκες και τους άνδρες του Ισραήλ, που αρνούνται να συμμετέχουν ως στρατιώτες στον πόλεμο κατά του παλαιστινιακού λαού. Χαιρετίζουμε όλους εκείνους που διαδηλώνουν ενάντια στην κατοχή παλαιστινιακών εδαφών. Χαιρετίζουμε εκείνους που με την παρουσία τους λειτουργούν ως ανθρώπινη ασπίδα στις επιθέσεις του Ισραηλινού στρατού εναντίον Παλαιστινιακών χωριών, πορτοκαλεώνων και ελαιώνων που είχαν σημαδευτεί από τον ισραηλινο στρατό για πλήρη καταστροφή.

Χαιρετίζουμε ιδιαίτερα τις "Γυναίκες στα Μαύρα", τις αντιπολεμικές και άλλες γυναικείες οργανώσεις, που συνειδητά και πεισματικά κατάφεραν να γεφυρώσουν το χάσμα του διαχωρισμού μεταξύ Εβραίων και Αράβων. Εκφράζουμε την πλήρη υποστήριξή μας προς τον αγώνα τους και συμφωνούμε με την ανάλυσή τους για το φασιστικό χαρακτήρα της σημερινής κυβέρνησης του Ισραήλ.

Χαιρετίζουμε επίσης όλους από τις Αραβικές χώρες που αγωνίζονται για μια δίκαιη ειρήνη στην περιοχή, που δεν γίνονται έρμαιο των φασιστών φονταμενταλιστών και δεν υιοθετούν το μίσος και το ρατσισμό ως στοιχεία του αγώνα τους. Χαιρετίζουμε όλους όσους καταπολεμούν το φασιστικό φονταμενταλισμό μέσα στις ίδιες τους τις χώρες.

Χαιρετίζουμε τις γυναίκες και τους άνδρες της Παλαιστίνης που, ακόμα και σήμερα, και υπό το κράτος των καταγιστικών πυρών από την ισραηλινή κυβέρνηση και τον ισραηλινό στρατό, διατηρούν τις ανθρώπινες και πολιτικές σχέσεις με τις προοδευτικές και αντι-πολεμικές δυνάμεις στο Ισραήλ, με την ελπίδα να μπορέσουν να κτίσουν μια διαρκή και δίκαιη πολιτική λύση.

Χαιρετίζουμε όλους εκείνους, στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στη Γαλλία, που αντιμετωπίζουν την άνοδο του αντισημιτικού ρατσισμού και του ρατσισμού εναντίον Αράβων και Μουσουλμάνων, όπως και τις τρομοκρατικές πράξεις της καταστροφής εναντίον συναγωγών και καταστημάτων Γάλλων Εβραίων. Χαιρετίζουμε τις μουσουλμανικές θρησκευτικές αρχές και τους μετανάστες από τη Βόρεια Αφρική, που εκφράζουν την αλληλεγγύη τους και αγωνίζονται ενάντια στο ρατσισμό.

Καλούμε τα διεθνή μέσα μαζικής επικοινωνίας να προβάλλουν τις προοδευτικές δυνάμεις στο Ισραήλ και την Παλαιστίνη, που παρέχουν τη μόνη εναλλακτική

λύση στον πόλεμο στην περιοχή.

Για τον άμεσο τερματισμό της αιματοχυσίας, καλούμε το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ να πάρει έκτακτα αλλά αναγκαία μέτρα, περιλαμβανόμενων και όσων χρειάζονται για επιβολή άμεσης εκκευρίας και αποχώρησης από τις παλαιστινιακές πόλεις και περιοχές, όπως και αποστολή ειρνευτικών στρατευμάτων του ΟΗΕ στην Παλαιστίνη / Ισραήλ. Καλούμε το Συμβούλιο Ασφαλείας να αναγκάσει την ισραηλινή κυβέρνηση να συμμορφωθεί με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ που έχει συστηματικά αγνοήσει. Αν δεν ενεργήσει αποφασιστικά, το Συμβούλιο Ασφαλείας γίνεται συνεργός στη σφαγή του παλαιστινιακού λαού από την Ισραηλινή κυβέρνηση.

Απαιτούμε όπως κληθούν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων οι γυναίκες και οι άνδρες από το Ισραήλ και την Παλαιστίνη, που έχουν εργαστεί, χέρι με χέρι, προς μια δίκαιη ειρήνη για δεκαετίες. Καμιά άλλη ομάδα δεν μπορεί να φέρει την ειρήνη στην περιοχή.

4 Απριλίου 2002 ■

Για την κρίση στη Μέση Ανατολή

Δήλωση της Ευρωβουλευτίνας Άννας Καραμάνου, Προέδρου της Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα Δικαιώματα των Γυναικών και Ίσες Ευκαιρίες

Υπό την ιδιότητά μου ως Πρόεδρος της Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα Δικαιώματα των Γυναικών και Ίσες Ευκαιρίες, θέλω να εκφράσω τη βαθύτατη ανησυχία μου για την παρούσα κρίση στη Μέση Ανατολή, μια περιοχή που κατασπαράζεται καθημερινά από την κλιμάκωση της βίας, με την απώλεια ζωών πολλών πολιτών, περιλαμβανόμενων γυναικών και παιδιών.

Στα πλαίσια αυτά, καλώ την ισραηλινή κυβέρνηση να συμμορφωθεί με τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ 1397 και 1402 και να τερματίσει αμέσως τις επιδρομές της στις παλαιστινιακές περιοχές και τις επιθέσεις της εναντίον της Παλαιστινιακής Αρχής και του Προέδρου της Γιασσερ Αραφάτ. Ο παλαιστινιακός λαός είναι σήμερα το θύμα μιας απαράδεκτης και άδικης τιμωρίας που του στερεί ένα κυρίαρχο, ασφαλές, ειρηνικό και δημοκρατικό κράτος.

Καταδικάζω έντονα τις τρομοκρατικές επιθέσεις που γίνονται αδιάκριτα με βομβαρδισμούς αυτοκτονίας εναντίον αθώων πολιτών.

Ως μέλος του Κόμματος των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών, θα ήθελα να καλέσω το Εργατικό Κόμμα του Ισραήλ να αποχωρήσει από την κυβέρνηση Σιαρόν που εγκαταλείποντας το δρόμο της ειρήνης ακολουθεί τη λογική του πολέμου. Εκφράζω την ολόψυχη υποστήριξή μου στους Ισραηλινούς, Παλαιστίνιους και Ευρωπαίους πολίτες που εργάζονται για την ειρήνη σε κάθε δυνατό επίπεδο.

Εκφράζω την πλήρη συμπάρασά μου στις γυναίκες από την Παλαιστίνη και το Ισραήλ που "πορεύονται ενάντια στον Πόλεμο".

Διαδήλωση στη Ραμάλα

Η μουν εκεί. Πάνω από 2500 άνθρωποι και γύρω στα 58 λεωφορεία. Ήταν μια ειρηνική διαδήλωση. Οι πιο πολλοί από τους διαδηλωτές ήταν Ισραηλινοί (Εβραίοι), πολλοί Παλαιστίνιοι Ισραηλινοί και κάποιοι από διεθνείς αποστολές. Πλησιάσαμε το οδόφραγμα τραγουδώντας τραγούδια όπως το "All we are saying, is give peace a chance" και φωνάζοντας συνθήματα όπως "Σταματίστε την Κατοχή" στα εβραϊκά και αραβικά. Χωρίς προειδοποίηση, οι Ισραηλινοί στρατιώτες μας πυροβόλησαν με πλαστικές σφαίρες και δακρυγόνα. Οι περισσότεροι από τους διαδηλωτές ήταν γυναίκες, πάνω από 50 χρόνων. Είδα κάποια άτομα σε αναπηρικά καροτσάκια ή με δεκανίκια. Οι στρατιώτες μας πυροβόλησαν σε τρεις διαφορετικές φάσεις με δακρυγόνα, τη δεύτερη φορά μετά που επέτρεψαν στο πρώτο φορητό με τρόφιμα και φάρμακα να περάσει το οδόφραγμα. Κάθε φορά αποχωρούσαμε μέχρι την άκρη του δρόμου, όπου η αστυνομία είχε φράξει το δρόμο και έλεγχε κάθε διαφυγή. Και τα τέσσερα φορητά με προμήθειες πέρασαν τελικά από το οδόφραγμα. Όμως το δεύτερο φορητό ερευνήθηκε εξονυχιστικά και μερικά από τα τρόφιμα ποδοπατήθηκαν από τους στρατιώτες. Στη διάρκεια της διαδήλωσης, ενώ προχωρούσαμε προς το οδόφραγμα, ήμουν κοντά στην πρώτη γραμμή των διαδηλωτών. Μετά τον πρώτο γύρο των δακρυγόνων, που δεν με είχε επηρεάσει και πολύ λόγω του σφοδρού ανέμου, κινήθηκα λίγες δεκάδες μέτρα προς τα πίσω. Είδα όμως στρατιώτες να τραβούν τα πανό από τα χέρια διαδηλωτών, να τα σχίζουν και μετά να τους κτυπούν με τα ξύλα των πανών. Στο πανδαιμόνιο να ξεφύγουμε, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του δεύτερου γύρου της επίθεσης εναντίον μας με δακρυγόνα, πολλοί από μας γλιστρούσαμε και πέφταμε κάτω μέσα στη λάσπη. Κάποιος που δεν μπορούσε να δει προς τα που έτρεχε συγκρούστηκε μαζί μου και μ' έριξε κάτω. Δεν πλη-

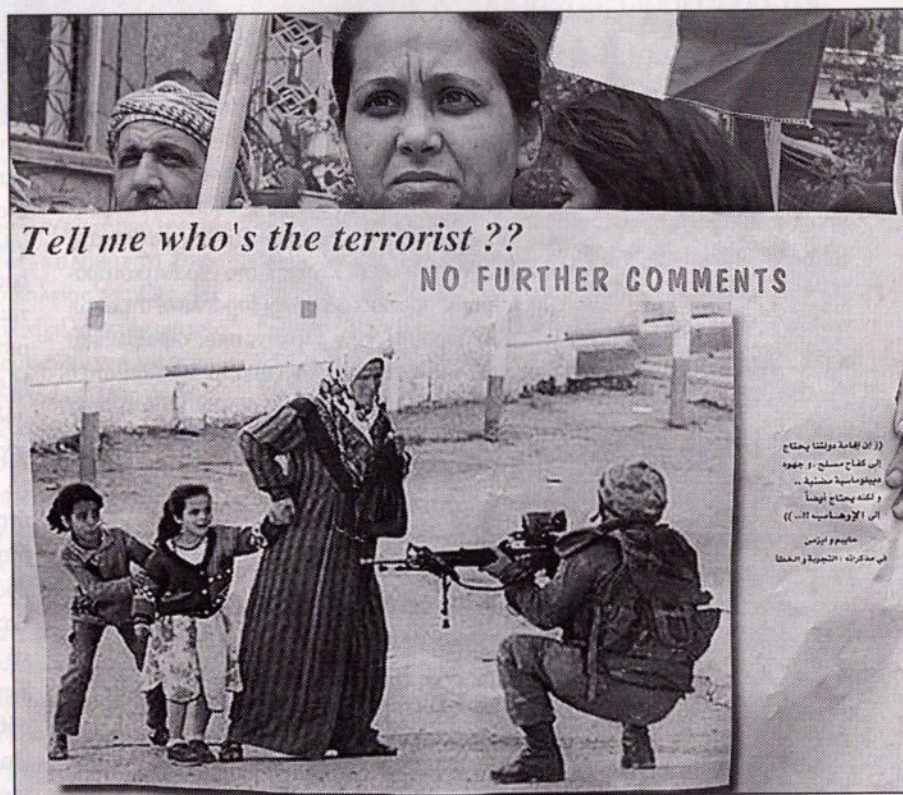
γώθηκα αλλά φοβήθηκα πολύ. Τα μάτια μου έκαιγαν, δεν μπορούσα να σταματήσω τα δάκρυα κι είχα αναγούλες. Είδα έναν άνδρα που πυροβολήθηκε στο χέρι και μια γυναίκα με ακατάσχετη αιμορραγία στο πόδι. Ήμουν καθοδόν προς το λεωφορείο όταν έγινε η τελευταία επίθεση με δακρυγόνα εναντίον των διαδηλωτών, περιλαμβανόμενης και της ομάδας που διαπραγματευόταν την απελευθέρωση τριών διαδηλωτών που είχαν συλληφθεί από την αστυνομία.

Η επιστράτευση των εφέδρων την τελευταία βδομάδα ήταν μαζική. Πάνω από 30.000 έφεδροι επιστρατεύθηκαν, πρόσθετα από τον κανονικό στρατό. Σκέφτομαι πως πολλοί από αυτούς μου είναι γνωστοί και αγαπημένοι, πως τους είχα φροντίσει όταν ήταν μωρά και εργαζόμουν σε βρεφονηπιακούς σταθμούς. Θα μπορούν άραγε να με κοιτάξουν στα μάτια; Ή έχω βοηθήσει στο να σκοτωθεί εντελώς η ψυχή και η συνείδησή τους; Έτρεμα όλη τη νύκτα. Την επόμενη βδομάδα θα μιλήσω γι' αυτό το επεισόδιο στην Ευρωπαϊκή Βουλή και τη Βελγική Βουλή. Θα τους μιλήσω εκ μέρους της Άλλης Φωνής του Ισραήλ. Κι αυτό με κρατά. Ίσως μπορώ να βοηθήσω να σταματήσει αυτή η τρέλα. Παραμένω πιστή στις πεποιθήσεις μου και αρνούμαι να μένω σιωπηλή σαν να μη συμβαίνει τίποτε.

Ruthi Hiller
Ραμάλα, 3 Απριλίου 2002

Σημείωση: Η Ruthi Hiller είναι μητέρα ενός νεαρού αντηρροσία συνείδησης και ακτιβίστρια στο "Νέο Προφίλ", μια φεμινιστική οργάνωση γυναικών και ανδρών που εργάζεται για τον τερματισμό της κατοχής των παλαιστινιακών εδαφών και την ειρήνη στην Παλαιστίνη και το Ισραήλ.

Η δικοινοτική οργάνωση γυναικών "Hands Across the Divide" καταδικάζει τη βία της κυβέρνησης του Ισραήλ

Ως γυναικεία οργάνωση, που στόχο έχει να συμβάλει στη δημιουργία μιας κουλτούρας ειρήνης και συμφιλίωσης, εκφράζουμε τον αποτροπισμό και την αγανάκτησή μας για τη γενοκτονία του παλαιστινιακού λαού και τις βίαιες επιθέσεις κατά της ηγεσίας του από την κυβέρνηση του Ισραήλ. Τα γεγονότα που ξετυλίγονται μπροστά στα μάτια μας από τις τηλεοπτικές οθόνες ενισχύουν την πεποίθησή μας για την ανάγκη δημιουργίας και ανάπτυξης μιας τέτοιας κουλτούρας ειρήνης. Καλούμε την κυβέρνηση του Ισραήλ να ξαναβρεί τον ανθρωπισμό της και να σταματήσει τη βία. Η ανθρώπινη ζωή, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, το νερό και το φαγητό αποτελούν αναφαίρετα ανθρώπινα δικαιώματα που ποτέ δεν πρέπει να καταπατούνται. Κι όμως, τα Ισραηλινά τανκς καταπατούν βίαια αυτά τα δικαιώματα των Παλαιστίνιων στις υπό πολιορκία περιοχές, κι όχι μόνο. Καλούμε την ισραηλινή κυβέρνηση να τερματίσει άμεσα αυτή την ανηλεή και απάνθρωπη

βία, που οδήγησε στο χαμό εκατοντάδων ζωών, κυρίως Παλαιστίνιων αμάχων και ειδικότερα μικρών παιδιών. Είναι ξεκάθαρο ότι η πολιτική αυτή μπορεί να οδηγήσει μόνο σε περισσότερη αιματοχυσία και μεγαλύτερες καταστροφές, τόσο ανάμεσα στον παλαιστινιακό λαό όσο και ανάμεσα στο λαό του Ισραήλ. Καλούμε την κυβέρνηση του Ισραήλ να αναλογιστεί ότι, όπως οι εικόνες του εβραϊκού ολοκαυτώματος κυνηγούν ολόκληρες γενιές, έτσι και οι εικόνες από τα σημερινά γεγονότα στο Ισραήλ και την Παλαιστίνη θα κυνηγούν αργότερα τα παιδιά μας.

Η βία ιδιαίτερα ενάντια στα παιδιά, τις γυναίκες και εκείνους που είναι άνισα οπλισμένοι δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνεται αποδεκτή ποτέ και από κανένα. Καλούμε τις ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Ένωση να χρησιμοποιήσουν όλα τα ειρηνικά μέσα για να εξαναγκάσουν την Ισραηλινή κυβέρνηση να τερματίσει αμέσως την απομόνωση και τον αποκλεισμό του Νομπελίστα της Ειρήνης παλαιστίνιου ηγέτη Γιάσερ Αράφατ, τη γενοκτονία του παλαιστινιακού λαού και να αποσυρθεί από τις παλαιστινιακές περιοχές. Λευκωσία, 5 Απριλίου 2002

Κύπριοι πρόσφυγες και Παλαιστίνιοι "λαθρομετανάστες"

Πάλι έκανε το "θαύμα"
του ο γνωστός άγιος
των φτωχών και των
κατατρεγμένων,
Υπουργός των
Εσωτερικών
Χριστόδουλος
Χριστοδούλου.

Ανάμεσα στις φρικιαστικές εικόνες της ακράτητης βίας και του μακελίου του παλαιστινιακού λαού από τον Σιαρόν και τους στρατοκράτες του Ισραήλ, που παρελαύνουν ώρα με την ώρα από τις τηλεοπτικές μας οθόνες, ανάμεσα στις δηλώσεις και εκδηλώσεις συμπαράστασης στην Κύπρο και ολόκληρη την Ευρώπη προς την ηγεσία και το λαό της Παλαιστίνης από κυβερνήσεις, νομοθετικά σώματα, πολιτικά κόμματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, φορείς και άτομα, ανάμεσα στις αποστολές των Γιατρών του Κόσμου, ειρηνιστών, πολιτικών αντιπροσωπειών, ανάμεσα στο ολόκληρο αυξανόμενο κύμα αντίδρασης και αντίστασης από τον ίδιο το λαό του Ισραήλ, ανάμεσα σ' όλα αυτά το μόνο που απασχολεί τον κύριο Υπουργό των Εσωτερικών της Κύπρου είναι "οι περισσότερες περιπτώσεις λαθρομεταναστών που θα επιχειρήσουν να επιβιβαστούν είτε στην Κύπρο, είτε σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες". Μια τέτοια απειλητική κατάσταση πρέπει βέβαια να αντιμετωπιστεί ανάλογα Κι έτσι, πάντα σύμφωνα με τις δη-

λώσεις του κ. Χριστοδούλου, "είναι φυσικό να βρισκόμαστε σε μια κατάσταση πλήρους επαγρύπνησης και λήψης πρόσθετων μέτρων". Ακριβώς την ίδια στάση πήρσε ο Υπουργός και στην περίπτωση του πολέμου των ΗΠΑ κατά του Αφγανιστάν, επισείοντας τον μπαμπούλα της ... εισβολής της Κύπρου από τυχόν Αφγανούς "λαθρομετανάστες". Διερωτούμαστε και ζητούμε από τον κύριο Υπουργό να μας απαντήσει στο ανεξήγητο ερώτημα που βασανίζει το μυαλό μας: Γιατί οι Παλαιστίνιοι (και οι Αφγανοί και όποιοι άλλοι στην ίδια μοίρα) που τυχόν θέλουν να διαφύγουν της γενοκτονίας εναντίον του λαού τους και ίσως κατορθώσουν να φτάσουν μέχρι τις ακτές της Κύπρου, ή τα σύνορα άλλων ευρωπαϊκών χωρών θεωρούνται λαθρομετανάστες, ενώ οι Κύπριοι που αναζητούσαν και πάλι καταφύγιο σε πάμπολλες χώρες το 1974 είναι πρόσφυγες; Θέλωμε ακόμα να μας εξηγήσει την ... έγνοια του για τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες και ποιι τον έχουν διορίσει ως το συνοριακό φρουρό της Ευρώπης, όταν μάλιστα η

ίδια η Ευρώπη έχει ασκήσει έντονη κριτική στην πολιτική της κυπριακής κυβέρνησης έναντι μεταναστών που φθάνουν στη χώρα μας με διάφορους τρόπους αναζητώντας προστασία. Η Κίνηση Στήριξης Αλλοδαπών καταγγέλλει αυτή τη δήλωση και στάση του Υπουργού Εσωτερικών και καλεί την κυβέρνηση να πληροφορήσει τον κυπριακό λαό για τη θέση της έναντι της κατάστασης, τη στιγμή που δυο μόλις μέρες πριν, δια στόματος του κυβερνητικού Εκπροσώπου και του υπουργού των Εξωτερικών, διαμνύσε την αντίθεσή της κατά της βίαιης επίθεσης του Ισραήλ κατά του παλαιστινιακού λαού, όπως και κατά του αποκλεισμού και της απομόνωσης του Παλαιστίνιου ηγέτη Γιάσερ Αράφατ. Από τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου, ιδιαίτερα την αντιπολίτευση και άλλους οργανωμένους φορείς αναμένουμε να αντιδράσουν και να ανηκούσουν τη στάση αυτή του Υπουργού που καθορίζει ότι "πας μη Κύπριος μη πρόσφυγας".

Λευκωσία, 5 Απριλίου 2002

Το συνέδριο της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης, ιδρυτικό γεγονός για όλη την ευρωπαϊκή αντικαπιταλιστική Αριστερά!

του Γιώργου Μπτραλιά

Τελικά, το συνέδριο της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης, που έγινε στο Ρίμινι στις 4-7 Απριλίου, δεν διέψευσε τις προσδοκίες: αποδείχτηκε όχι μόνο «επανιδρυτικό» όπως υποσχόταν, αλλά και ιστορικό! Όχι μόνο για την Ιταλική, αλλά και για όλη την ευρωπαϊκή αριστερά. Ο λόγος απλός: από εδώ και πέρα, υπάρχει στην Ευρώπη ένα αρκετά μαζικό κομμουνιστικό κόμμα (95.000 μέλη και 15.000 νεολαίοι) με ξεχωριστή απήχηση στην κοινωνία, που συνδυάζει τον κινηματικό ριζοσπαστισμό με τον πιο αυθεντικό αντισταλισμό, το μαχόμενο διεθνισμό με τον επαναστατικό προσανατολισμό. Με δεδομένο λοιπόν ότι κάτι τέτοιο συμβαίνει στη Γηραιά μας ήπειρο για πρώτη φορά μετά από τουλάχιστον 7 δεκαετίες, μπορούμε να αντληθούμε την ιστορική σημασία του γεγονότος. Πράγματι, η άνετη επικράτηση (62%) της πλειοψηφίας γύρω από

τον Φάουστο Μπερτινότι και των πολιτικο-οργανωτικών θέσεων της σφραγίζει την «αριστερή στροφή» του κόμματος, που το επανιδρύει στη βάση της ουσιαστικής ρήξης τόσο με το δικό του παρελθόν, όσο και με τις παραδόσεις του Ιταλικού και διεθνούς σταλινικού ρεφορμισμού. Όμως, προσοχή: εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με μια στροφή σε κενό αέρος. Επειδή η μετάλλαξη της Επανίδρυσης σημειώνεται σε μια περίοδο αλματώδους ανάπτυξης όχι μόνο του κινήματος ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, αλλά και του ίδιου του Ιταλικού εργατικού κινήματος, το συνέδριο ήταν υποχρεωμένο να απαντήσει σε όλα τα κύρια ερωτήματα που επιβάλλουν οι ανάγκες της νέας εποχής. Έτσι, δεν είναι τυχαίο ότι στην «αιρετική» εισήγησή του με τον εύγλωτο τίτλο «Άνοιγμα και Αναγέννηση: να αλλάξουμε εμείς οι ίδι-

οι για να αλλάξουμε την κοινωνία», ο Φ.Μπερτινότι ξεκινούσε από τη διαπίστωση ότι παρόλο που εξακολουθεί να υφίσταται το γενικό πλαίσιο της «ήττας του εργατικού κινήματος», μπαίνουμε ήδη σε μια νέα περίοδο που χαρακτηρίζεται από την «απαρχή μιας επαναστατικής διαδικασίας», που θα μπορούσε «να υπερβεί την καπιταλιστική κοινωνία» χάρη στη ραγδαία ανάπτυξη του «κινήματος των κινήματων», που βοηθάει αποφασιστικά την ανασυγκρότηση της εργατικής τάξης μέσα από την εμφάνιση ενός «νέου εργατικού κινήματος». Με δεδομένο όμως το γεγονός ότι η Επανίδρυση παίζει ήδη πρωταγωνιστικό ρόλο σ' αυτή τη νέα φάση ανάπτυξης του κοινωνικού και εργατικού κινήματος, ήταν υποχρεωτικό να απαντηθεί το κεντρικό ερώτημα των πολύπλοκων σχέσεων κόμματος-κινήματος, δηλαδή του ίδιου του επαναστατι-

Δοκιμάστε να κάνετε τον κατάλογο των μεγάλων μπολσεβίκων ηγετών. Δίπλα στο όνομα πολλών από αυτούς, θα είστε υποχρεωμένοι να προσθέσετε ένα σταυρό: σημάδι πως δολοφονήθηκαν από το σταλινισμό.

κού κόμματος. Έτσι, η ρήξη με τον σταλινισμό («που είναι εχθρός του κομμουνισμού») γίνεται όχι μόνο από τα αριστερά, πράγμα που οδηγεί στην πλήρη απόρριψη της τολειακής παράδοσης, αλλά και συνεπάγεται το «ξερίζωμα κάθε μορφής αυταρχισμού» και άλλων αντιδημοκρατικών πρακτικών από το κόμμα καθώς μάλιστα «το πρόβλημα σήμερα δεν είναι η ηγεμονία του Κόμματος πάνω στο κίνημα, αλλά η ηγεμονία του κινήματος πάνω στη κοινωνία». Έχοντας λοιπόν επιλέξει να υπάρξει, να δράσει και να μεταλλαχθεί μέσα στο Κίνημα, η Επανίδρυση καινοτομεί επενδύοντας όλες τις δυνάμεις της όχι τόσο στην κλασική ανταγωνιστική σχέση της με τη ρεφορμιστική Αριστερά (στην οποία προτείνεται η αντιπολιτευτική ενόπληση στη δράση), αλλά κατά προτεραιότητα στην ιδρυτική διαδικασία της νέας ριζοσπαστι-

κής και κινηματικής εναλλακτικής Αριστεράς, προκειμένου αυτή να «πρωταγωνιστήσει στη δημόσια ζωή της χώρας!». Φυσικά, αρχίζοντας από την Ιταλία, αλλά με ορίζοντα την Ευρώπη, όπου η Επανίδρυση στρατεύεται στη δημιουργία της μαζικής ευρωπαϊκής αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, που θα ανατρέψει τους συσχετισμούς δυνάμεων, μεταβάλλοντας ριζικά το αποστεωμένο πολιτικό τοπίο που είχε κληροδοτήσει η σταλινική Κομμουνιστική Αριστερά και ο σοσιαλδημοκρατικός ρεφορμισμός. **Χαρακτηριστικά αποσπάσματα των ομιλιών του Φάουστο Μπερτινότι στην αρχή και στο κλείσιμο του συνεδρίου:** «Να, είναι καθαρό: χωρίς τη Γένοβα, χωρίς το κίνημα των κινήματων, δεν θα είχαμε φτάσει στη γενική απεργία. Δεν μιλάω για μια

μηχανιστική σχέση. Λέω ότι το κίνημα λίκνισε το έδαφος της πολιτικής και της κοινωνίας, κάνοντας να αυξηθεί η θέληση για συμμετοχή: σήμερα όποιος σπέρνει μπορεί να θερίσει».

«Είναι καθήκον μας να δεσμευθούμε ότι θα εργαστούμε για τη δημιουργία ενός νέου εργατικού κινήματος, δηλαδή του νέου υποκειμένου της αλλαγής. Πολύ λίγο, συντρόφισες και σύντροφοι, στοχαστήκαμε πάνω στην κατηγορία της επανάστασης. Συνήθως, είτε αυτή εκλαμβάνεται ως έφοδος στα χειμερινά ανάκτορα, ως κατάληψη της εξουσίας, και άρα είναι ανεπιχειρήσιμη, είτε σκεφτόμαστε ότι επειδή η επανάσταση δεν έρχεται, βουλευόμαστε με τον καπιταλισμό. Πρέπει να βγούμε από αυτή τη θεώρηση των πραγμάτων για να κατανοήσουμε σε βάθος τα νέα υποκείμενα της αλλαγής, της επανάστασης εδώ και τώρα».

«Όμως, πριν απ' όλα, είναι απαραίτητο να περάσουμε από ένα θεμελιώδες σημείο: τη ριζική κριτική του σταλινισμού, των λαθών και της φρίκης της δικιάς μας ιστορίας. Είναι προφανές ότι δεν είμαστε σταλινικοί. Είναι από το 1956 που, αντίθετα από άλλα κομμουνιστικά κόμματα, το ΚΚΙ διάλεξε έναν άλλο δρόμο που τα γεγονότα, αργά ή γρήγορα, επιβεβαίωσαν. Χωρίς τον κομμουνισμό δεν θα είχαμε το κράτος πρόνοιας, τα δικαιώματα των εργατών. Ωστόσο, συντρόφισες και σύντροφοι, αυτά τα θετικά στοιχεία δεν μπορούν να διαγράψουν την ουσία της κριτικής μας. Δοκιμάστε να κάνετε τον κατάλογο των μεγάλων μπολσεβίκων ηγετών. Δίπλα στο όνομα πολλών από αυτούς, θα είστε υποχρεωμένοι να προσθέσετε ένα σταυρό: σημάδι πως δολοφονήθηκαν από το σταλινισμό. Θέλω να πω ότι για την ιστορία μας είναι ακόμα πιο κεφαλαιώδους σημασίας το ότι μια κοινωνία που γεννήθηκε για να απελευθερώσει τους άνδρες και

φορετικές από τα πολιτιστικά και πολιτικά, ατομικά και συλλογικά βιώματά μας. Κάποιος μας είπε: μα γιατί ακριβώς τώρα τα σκληρά και βαθιά ξεκαθαρίσματα λογαριασμών με τον σταλινισμό; Επειδή όταν αντιστέκεσαι είναι ο αντίπαλος που ορίζει το πεδίο της σύγκρουσης και την ιεράρχηση των προβλημάτων, και κατά συνέπεια είναι τότε που δικαιολογείται κάποια παράληψη. Όμως, όταν επανεμφανίζεται η δυνατότητα να το ξαναεπιχειρήσεις, όταν ωριμάζει η δυνατότητα και η ανάγκη να επανιδρύσεις την πολιτική με αφετηρία το κίνημα και παράλληλα να την αδράξεις στο πιο υψηλό της σημείο, σε εκείνο της αλλαγής της κοινωνίας, τότε δεν μπορείς να έχεις βαρίδια στα φτερά σου, πρέπει να αποδείξεις ότι μπορείς να κάνεις και το ένα και το άλλο πράγμα ακριβώς επειδή είσαι εσύ, επειδή είσαι έτσι φτιαγμένος, επειδή αυτή είναι η κουλτούρα σου, επειδή αυτή είναι η ιδέα της κοινωνίας που προτείνεις. Το κίνημα των κινημάτων, ο νέος εφικτός κόσμος, για μας ο σοσιαλισμός, εξηγούνται ενάντια σε αυτό τον καπιταλιστικό εκσυγχρονισμό στο όνομα μιας διαδικασίας χειραφέτησης των γυναικών και των ανδρών. Ο κομμουνισμός μας μπορεί να μιλήσει την ίδια γλώσσα, μόνο αν απελευθερωθεί από τη δραματική ανατροπή που σημειώθηκε στην ιστορία μας. Αν απελευθερωθεί από το βάρος της καταπίεσης που έχουμε μέσα μας. Ο σταλινισμός δεν είναι συμβατός με τον κομμουνισμό. Η κριτική ενός τμήματος της ιστορίας μας, το ξεριζώμα από τον κώδικά μας κάθε μορφής αυταρχισμού, υποκατάστασης της εξουσίας των αντιπροσώπων της απελευθέρωσης των γυναικών και των ανδρών, η αμφισβήτηση της αυτονομίας της πολιτικής από τη ζωή, την εργασία και την κοινωνία δεν είναι μέρος μιας σύγκρουσης που έγινε στη δεκαετία του 1930 στην Ανατολή, αλλά της εποχής του 2000 και σε όλο τον κόσμο». ■

«Κυρίως, έχουμε ανάγκη από όλες τις κουλτούρες, τις τάσεις, τις ιστορίες που συμβιώνουν μέσα στο κόμμα και θα έχουμε ανάγκη από τις τόσες άλλες που βρίσκονται έξω από αυτό και που όμως δεν αποδέχονται την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων».

τις γυναίκες, αντίθετα, τους καθυπόταξε, τους στέρησε από την κριτική τους ικανότητα, τους εμπόδισε να γράφουν ένα άρθρο, να κάνουν μια απεργία, να εκφράζουν οποιαδήποτε μορφή διαφωνίας. Όλα αυτά δεν έχουν καμιά σχέση με το κομμουνισμό που εμείς θέλουμε. Όμως, η ανάλυση που κάνουμε δεν γίνεται μόνο στο όνομα της πολιτικής ελευθερίας, αλλά και επειδή εκείνη η ιστορία υστέρησε και στο επίπεδο του σοσιαλισμού. Ο σοσιαλισμός δεν μπορεί να προταθεί σε μια μόνη χώρα. Είναι σε ολόκληρο τον κόσμο που κρίνεται η μεγάλη αναμέτρηση του σοσιαλισμού με τον καπιταλισμό».

«Κυρίως, έχουμε ανάγκη από όλες τις κουλτούρες, τις τάσεις, τις ιστορίες που συμβιώνουν μέσα στο κόμμα και θα έχουμε ανάγκη από

τις τόσες άλλες που βρίσκονται έξω από αυτό και που όμως δεν αποδέχονται την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων. Όλες αυτές θα πρέπει να συμβιώνουν και μέσα στις ηγετικές ομάδες, στη σύνθεσή τους την πλουραλιστική και την ανοικτή σε νέες εμπειρίες και στην ανάπτυξη μιας νέας ηγετικής γενιάς. Τίποτα δεν μας είναι πιο ξένο από την ιδέα των ομοιογενών ηγετικών ομάδων, μια ιδέα στρατιωτική που πρέπει να ηττηθεί και στην κουλτούρα και στην πράξη μας. Σε αυτό το συνέδριο συζητήσαμε τα πάντα και την ίδια την ιστορία μας. Το κάναμε όχι σε μια ιδεολογική διάσκεψη, που θα ήταν πάντως καλό να ξανασκεφτούμε, όχι σε μια κλειστή συζήτηση μεταξύ ειδικών, αλλά στις οργανώσεις βάσης, ανάμεσα στα μέλη του κόμματος χωρίς να βάζουμε ετικέτες και εξετάσεις δια-

Ισότητα των φύλων και κοινωνική ανάπτυξη

Το Σύνδρομο του Ουραγού και τα Καθήκοντα της Αριστεράς Σήμερα – Η Εκδίκηση της Ιστορίας και Ταξικής Συνείδησης

Ισότητα των φύλων και κοινωνική ανάπτυξη

Του Σταύρου Τομπάζου

Σ' αυτή την πολύ σύντομη παρουσίαση ενός τόσο πολύπλοκου θέματος, «Ισότητα των φύλων και κοινωνική ανάπτυξη», θα επιχειρήσω να δείξω βάσει στατιστικών, μετρήσιμων, δεδομένων την αρνητική επίδραση της ανισότητας των φύλων στην κοινωνική ανάπτυξη των κρατών μελών της Ε.Ε. και κάποιων επιλεγμένων υποψήφιων κρατών, συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου.

Η κοινωνική ανάπτυξη μιας χώρας δεν είναι βέβαια μια μετρήσιμη, ποσοτική έννοια, ή τουλάχιστον δεν εξαντλείται στους στατιστικούς δείκτες που οι διάφοροι διεθνείς οργανισμοί προτείνουν και παρουσιάζουν. Μερικοί δείκτες ωστόσο, παρά τις εγγενείς τους αδυναμίες, είναι χρήσιμοι διότι προσεγγίζουν την έννοια της κοινωνικής ανάπτυξης και επιτρέπουν τη σύγκριση των επιδόσεων του κάθε κράτους. Ένας τέτοιος δείκτης είναι ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξης (ΔΑΑ) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος υπολογίζεται κάθε χρόνο και παρουσιάζεται στην Ετήσια Έκθεση για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη. Ο ΔΑΑ είναι ένας σύνθετος δείκτης που βασίζεται σε τρία κριτήρια:

1. Το κατά κεφαλή εισόδημα
 2. Το προσδόκιμο επιβίωσης
 3. Το μορφωτικό επίπεδο
- Βάσει ενός μαθηματικού τύ-

που για το κάθε κριτήριο, τα τρία κριτήρια βαθμολογούνται σε μια κλίμακα από το 0 μέχρι το 1. Ο μέσος όρος της βαθμολογίας των τριών κριτηρίων είναι ο ΔΑΑ.

Η κατάταξη των χωρών σύμφωνα με τον ΔΑΑ εκπληττει. Μερικές χώρες με πολύ ψηλό κατά κεφαλή εισόδημα παρουσιάζουν μέτριες ή κακές επιδόσεις στον ΔΑΑ, ενώ άλλες χώρες με μέτριες επιδόσεις στον κατά κεφαλή εισόδημα παρουσιάζουν πολύ καλές επιδόσεις στο ΔΑΑ. Ενώ το κατά κεφαλή εισόδημα της Ιρλανδίας π.χ είναι ψηλότερο από αυτό της Σουηδίας, η Σουηδία κατατάσσεται 4η χώρα στο κόσμο σύμφωνα με το ΔΑΑ ενώ η Ιρλανδία μόνο 18η. Με άλλα λόγια, είναι δυνατό μια χώρα να παρουσιάζει ικανοποιητικούς οικονομικούς δείκτες με τη στενή έννοια, να υστερεί όμως στη «μετάφραση» αυτών των δεικτών σε κοινωνική ανάπτυξη και πρό-

	ΔΑΑ	ΔΑΦΥ	ΔΓΣ	Απόκλιση ΔΑΑ και ΔΑΦΥ
Μ. Βρετανία	0,923 (14)	0,920 (12)	0,671 (16)	0,003
Ιρλανδία	0,916 (18)	0,908 (18)	0,644 (18)	0,008
Γαλλία	0,924 (13)	0,922 (10)	...	0,002
Γερμανία	0,921 (17)	0,916 (15)	0,749 (8)	0,005
Ελλάδα	0,881 (23)	0,874 (24)	0,502 (39)	0,007
Ιταλία	0,909 (20)	0,903 (20)	0,536 (29)	0,006
Ισπανία	0,908 (21)	0,901 (21)	0,688 (15)	0,007
Πορτογαλία	0,874 (28)	0,870 (28)	0,629 (20)	0,004
Σουηδία	0,936 (4)	0,931 (5)	0,809 (3)	0,005
Δανία	0,921 (15)	0,920 (13)	0,705 (12)	0,001
Φιλανδία	0,925 (10)	0,923 (9)	0,783 (4)	0,002
Ολλανδία	0,931 (8)	0,926 (8)	0,755 (7)	0,005
Βέλγιο	0,935 (5)	0,928 (7)	0,692 (14)	0,007
Αυστρία	0,921 (16)	0,916 (16)	0,723 (11)	0,005
Κύπρος	0,877 (25)	0,872 (25)	...	0,005
Τσεχία	0,844 (33)	0,842 (32)	0,546 (26)	0,002
Ουγγαρία	0,829 (36)	0,826 (36)	0,493 (41)	0,003
Πολωνία	0,828 (38)	0,826 (37)	0,512 (32)	0,002

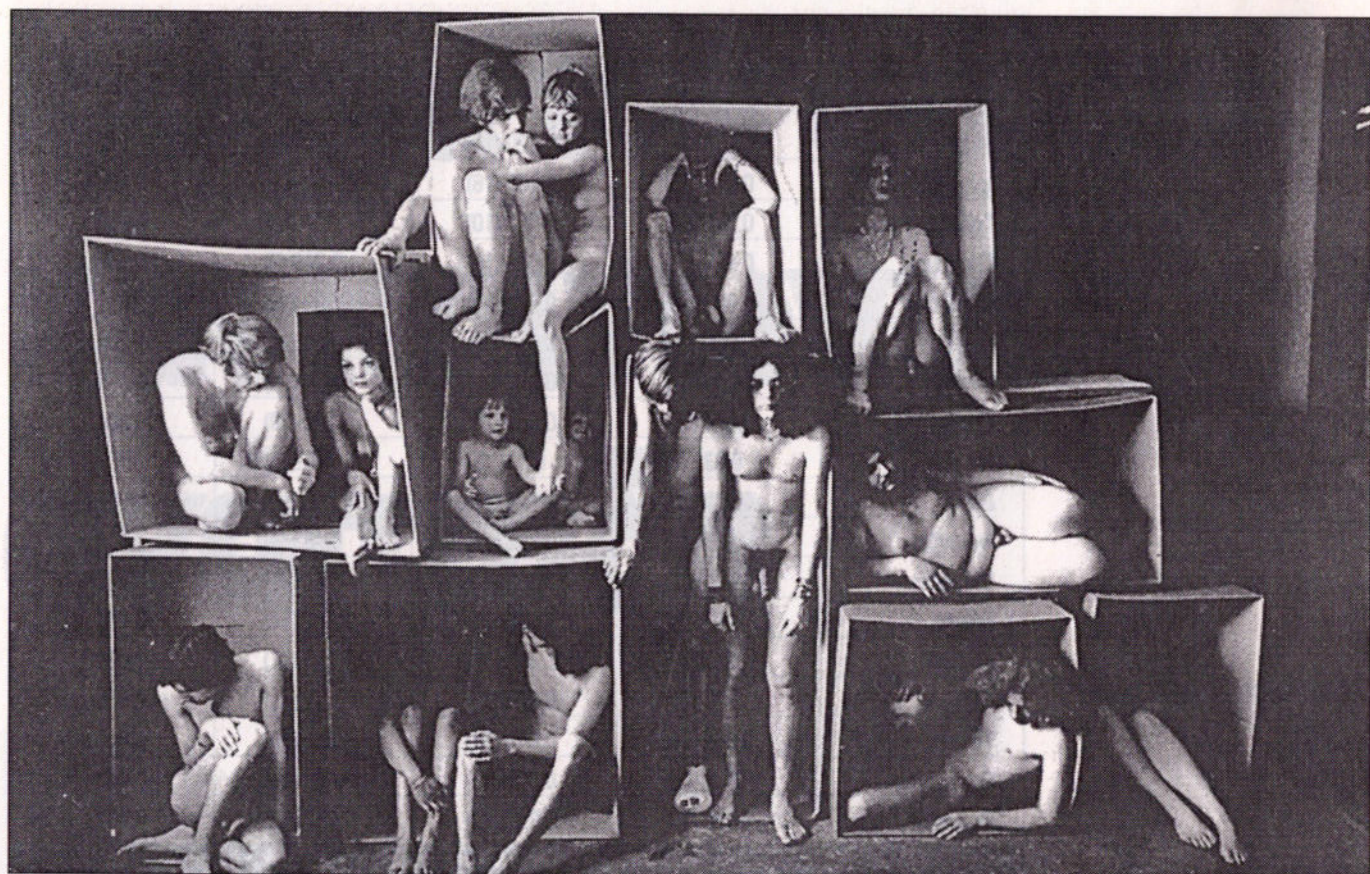
ΔΑΑ: δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης • ΔΑΦΥ: δείκτης ανάπτυξης των φύλων • ΔΓΣ: δείκτης γυναικείας συμμετοχής

οδο. Η οικονομική ανάπτυξη δεν σημαίνει υποχρεωτικά και κοινωνική πρόοδο. Αν η τεχνολογία και η παραγωγικότητα είναι η κινητήρια δύναμη της οικονομικής προόδου, η «κοινωνία των πολιτών» και η αντίσταση στους αυθορμητισμούς και τις υπερβολές της ελεύθερης οικονομίας είναι η κινητήρια δύναμη της κοινωνικής προόδου.

Ο ΔΑΑ όμως δε λαμβάνει υπόψη ούτε τις κοινωνικές ανισότητες, ούτε τις ανισότητες ανάμεσα στα φύλα. Όσον αφορά τις τελευταίες, ο ΟΗΕ προτείνει ένα δεύτερο διορθωτικό δείκτη: το δείκτη ανάπτυξης των φύλων (ΔΑΦΥ). Αυτός ο δείκτης βασίζεται ακριβώς πάνω τα ίδια κριτήρια με τον ΔΑΑ, τα οποία βαθμολογούνται βάσει των ίδιων μαθηματικών τύπων, όπως και στο ΔΑΑ. Η μοναδική διαφορά είναι ότι στην περίπτωση του ΔΑΦΥ βαθμολογείται το

κάθε κριτήριο ξεχωριστά για τους άντρες και τις γυναίκες και υπολογίζεται για κάθε κριτήριο ο μέσος όρος της βαθμολογίας των αντρών και των γυναικών. Η βαθμολογία του κάθε κριτηρίου, που προκύπτει κατ' αυτόν τον τρόπο, ονομάζεται τιμή ίσης κατανομής ανάμεσα στα φύλα. Ο ΔΑΦΥ είναι ο μέσος όρος των τριών τιμών ίσης κατανομής. Σ' όλα τα κράτη, χωρίς καμιά απολύτως εξαίρεση, ο ΔΑΦΥ είναι χαμηλότερος από το ΔΑΑ, γεγονός που καταδεικνύει τον καθολικό χαρακτήρα των ανισοτήτων ανάμεσα στα φύλα. Πώς προκύπτει όμως η διαφορά ανάμεσα στους δύο δείκτες και πώς ακριβώς ερμηνεύεται; Ας συγκεντρωθούμε στο πρώτο κριτήριο, που είναι το κατά κεφαλή εισόδημα, όπου οι ανισότητες των φύλων είναι πιο εμφανείς. Βάσει του μαθηματικού τύπου, με τον οποίο

υπολογίζεται η βαθμολογία ή η τιμή του κριτηρίου, όσο περισσότερο αυξάνεται το κατά κεφαλή εισόδημα τόσο πιο μικρή μεταβολή προκαλεί στην τιμή του κριτηρίου. Ο μαθηματικός τύπος δεν είναι παρά ένα στατιστικό εργαλείο, που βασίζεται ωστόσο σε μια ορθή φιλοσοφία: Αν ένα άτομο π.χ. κερδίζει 30 χιλιάδες δολάρια ετησίως, μια αύξηση του εισοδήματός του της τάξης των 1000 δολαρίων ελάχιστα θα επιδράσει στην κοινωνική του ευμάρεια και επομένως αυτή η αύξηση θα επιδράσει ελάχιστα στη βαθμολογία του εν λόγω κριτηρίου. Αν όμως ένα άτομο, που κερδίζει μόνο 1000 δολάρια, διπλασιάσει το εισόδημα του, η αύξηση αυτή θα επιδράσει καθοριστικά στην κοινωνική του ευμάρεια και επομένως αυτή η αύξηση θα επιδράσει έντονα στη βαθμολογία του εν λόγω κριτηρίου.

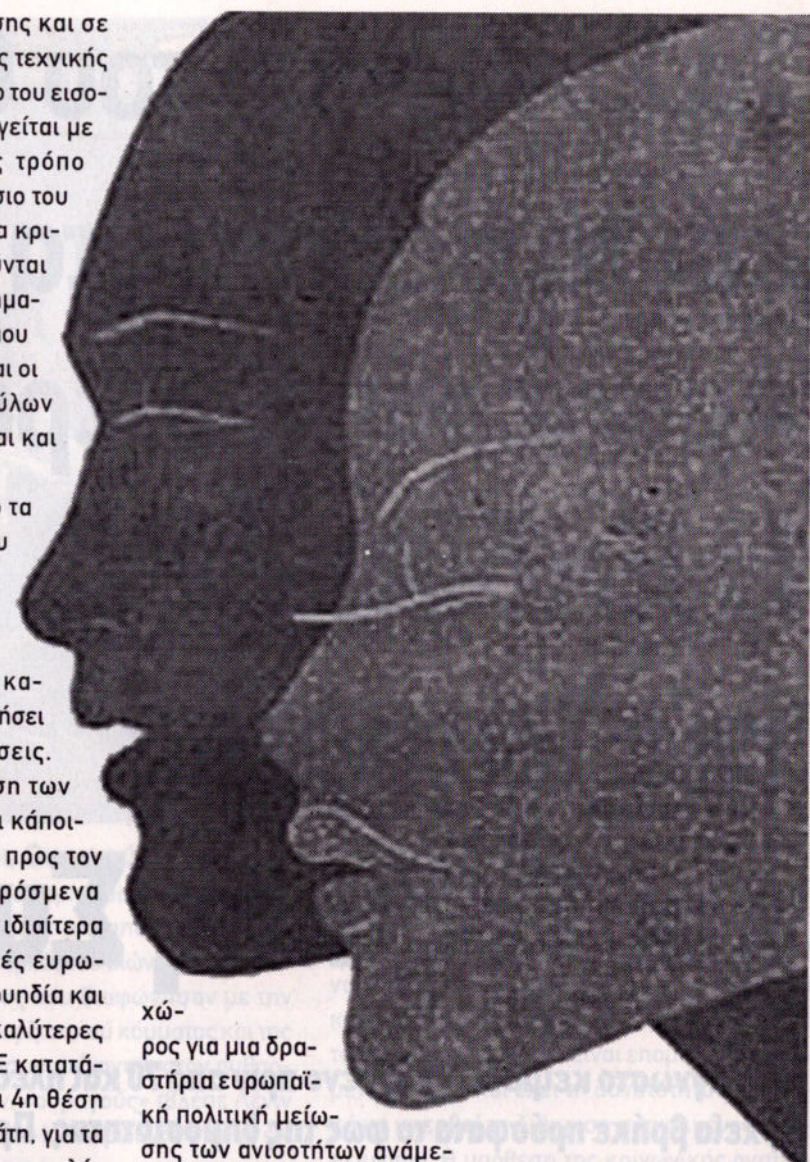
Αυτή η μη γραμμική επίδραση του κατά κεφαλήν εισοδήματος στη βαθμολογία του κριτηρίου είναι και ο λόγος που ο ΔΑΑ και ο ΔΑΦΥ παρουσιάζουν απόκλιση. Το «μειον» στην ανθρώπινη ανάπτυξη των γυναικών, που προκύπτει από το χαμηλότερο μέσο όρο του γυναικείου κατά κεφαλήν εισοδήματος ως προς το μέσο εισόδημα, δεν εξουδετερώνεται πλήρως από το «πλεον» της ανθρώπινης ανάπτυξης των αντρών που προκύπτει από το μεγαλύτερο μέσο όρο του αντρικού κατά κεφαλήν εισοδήματος ως προς το μέσο εισόδημα. Συνεπώς, ο ΔΑΦΥ είναι η αναθεώρηση του ΔΑΑ προς τα κάτω, αφού ληφθούν υπόψη κάποιες ανισότητες ανάμεσα στα φύλα. Η απόκλιση των δύο δεικτών καταδεικνύει ακριβώς το βαθμό ανορθολογισμού ενός συστήματος που δεν ξεπέρασε ακόμη τις ανισότητες ανάμεσα στα

φύλα. Αυτή η απόκλιση δεν είναι παρά η χαμένη ανθρώπινη ανάπτυξη λόγω των ανισοτήτων ανάμεσα στα φύλα. Στις χώρες της Ε.Ε και τις υποψήφιες χώρες που εξετάζουμε η απόκλιση ανάμεσα στο ΔΑΑ και ΔΑΑ κυμαίνεται από το 0,001 στη Δανία μέχρι το 0,008 στην Ιρλανδία. Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς ότι μερικές υποψήφιες χώρες παρουσιάζουν πολύ μικρή απόκλιση. Στη Τσεχία και την Ουγγαρία η απόκλιση είναι μόνο 0,002, στην Πολωνία μόνο 0,003. Η Κύπρος παρουσιάζει ενδιαμέση τιμή, 0,005, ενώ η Ελλάδα με απόκλιση 0,007 κατατάσσεται στην κατηγορία των ευρωπαϊκών χωρών με τις μεγαλύτερες αποκλίσεις. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι χώρες με πολύ χαμηλότερο εισόδημα και ΔΑΑ από τις Ευρωπαϊκές χώρες παρουσιάζουν αξιοζήλευτα αποτελέσματα για πολ-

λές ευρωπαϊκές χώρες. Στη Σρι Λάνκα και την Αρμενία η απόκλιση είναι μόνο 0,003. Αυτά τα παραδείγματα δείχνουν ακριβώς ότι η μείωση της ανισότητας ανάμεσα στα φύλα δεν είναι το μηχανικό αποτέλεσμα της οικονομικής προόδου. Ο ΔΑΦΥ βασίζεται πάνω σε κριτήρια σχετικά με την κοινωνική ευμάρεια, δεν λαμβάνει όμως υπόψη άλλα κριτήρια σχετικά με τις ιεραρχικές δομές της κοινωνικής συγκρότησης. Είναι για αυτό που ο ΟΗΕ προτείνει και ένα δεύτερο δείκτη σχετικό με τις ανισότητες των φύλων: το Δείκτη Γυναικείας Συμμετοχής (ΔΓΣ). Αυτός ο δείκτης περιλαμβάνει τρία κριτήρια. Το εισόδημα που βαθμολογείται όπως στα πλαίσια του ΔΑΦΥ, το ποσοστό συμμετοχής της γυναίκας στο κοινοβούλιο και το ποσοστό συμμετοχής της γυναίκας σε ψηλές θέσεις δι-

Η Κύπρος παρουσιάζει ενδιαμέση τιμή, 0,005, ενώ η Ελλάδα με απόκλιση 0,007 κατατάσσεται στην κατηγορία των ευρωπαϊκών χωρών με τις μεγαλύτερες αποκλίσεις.

οίκησης-διεύθυνσης και σε νευραλγικές θέσεις τεχνικής φύσης. Το κριτήριο του εισοδήματος βαθμολογείται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως και στο πλαίσιο του ΔΑΦΥ. Τα δύο άλλα κριτήρια βαθμολογούνται βάσει τέτοιων μαθηματικών τύπων, έτσι που όσο πιο μικρές είναι οι ανισότητες των φύλων τόσο πιο ψηλή είναι και η βαθμολογία. Επειδή τα δύο από τα τρία κριτήρια του ΔΓΣ είναι διαφορετικά από αυτά του ΔΑΑ και του ΔΑΦΥ δεν θα είχε κανένα νόημα να μετρήσει κανείς τις αποκλίσεις. Ωστόσο η σύγκριση των χωρών της Ε.Ε. και κάποιων υποψηφίων ως προς τον ΔΓΣ οδηγεί σε απρόσμενα αποτελέσματα, όχι ιδιαίτερα τιμητικά για μερικές ευρωπαϊκές χώρες. Η Σουηδία και η Φιλανδία με τις καλύτερες επιδόσεις στην Ε.Ε κατατάχθηκαν στη 3η και 4η θέση ανάμεσα στα 64 κράτη, για τα οποία υπολογίσθηκε ο εν λόγω δείκτης. Η Ιταλία κατατάχθηκε 29η. Χώρες με πολύ χαμηλότερο εισόδημα όπως π.χ. η Κόστα Ρίκα, η Σλοβενία ή η Λετονία κατατάχθηκαν σε πολύ καλύτερες θέσεις. Όμως η Ιταλία δεν είναι το κράτος-μέλος με τις χειρότερες επιδόσεις. Αυτό το θλιβερό πρόνομο έχει η Ελλάδα, η οποία κατατάχθηκε στην 39η θέση για να την προσπεράσουν κράτη με πολύ χαμηλό εισόδημα όπως το Περού και το Μεξικό. Αυτές οι συγκρίσεις καταδεικνύουν με σαφή τρόπο ότι στην Ε.Ε δεν υπάρχει σύγκλιση όσον αφορά στην ισότητα των φύλων και ότι υπάρχει

χώρος για μια δραστήρια ευρωπαϊκή πολιτική μείωσης των ανισοτήτων ανάμεσα στα φύλα. Κλείνοντας θα ήθελα απλώς να συνοψίσω το κεντρικό συμπέρασμα αυτής της παρουσίασης. Όπως η οικονομική ανάπτυξη με τη στενή έννοια δεν οδηγεί αυτόματα ούτε σε κοινωνική ευμάρεια, ούτε σε μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, δεν οδηγεί αυτόματα ούτε στην κοινωνική και πολιτική ισότητα ανάμεσα στα φύλα. Η μετουσίωση του στενά οικονομικού κεκτημένου σε κοινωνικό κεκτημένο, η μείωση των ανισοτήτων ανάμεσα στα φύλα και των κοινωνικών ανισοτήτων ευρύτερα είναι θέμα πολιτικής παρέμβασης και διεκδίκησης

Είναι καιρός να ξεφύγουμε από τα κατεστημένα πλαίσια σκέψης που ταυτίζουν μια στενά οικονομική αντίληψη της προόδου με τη ίδια την κοινωνική πρόοδο. Αυστηρά ομιλούντες, είναι δυνατόν να υπάρξει μαθηματικά μετρήσιμη κοινωνική πρόοδος, χωρίς αύξηση του ΑΕΠ, όπως είναι δυνατό να υπάρξει αύξηση του ΑΕΠ χωρίς να υπάρξει κοινωνική πρόοδος. Η ορθότερη και δικαιότερη κατανομή των οικονομικών κεκτημένων ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις και τα φύλα είναι σήμερα, κυρίως στα ανεπτυγμένα κράτη, η κινητήρια δύναμη της κοινωνικής προόδου.

Αυστηρά ομιλούντες, είναι δυνατόν να υπάρξει μαθηματικά μετρήσιμη κοινωνική πρόοδος, χωρίς αύξηση του ΑΕΠ, όπως είναι δυνατόν να υπάρξει αύξηση του ΑΕΠ χωρίς να υπάρξει κοινωνική πρόοδος.

Το Σύνδρομο του Ουραγού και τα Καθήκοντα της Αριστεράς Σήμερα - Η Εκδίκηση της Ιστορίας και Ταξικής Συνειδήσης

Ένα άγνωστο κείμενο, γραμμένο πριν από 70 και πλέον χρόνια, χαμένο μέσα στα Σοβιετικά αρχεία βρήκε πρόσφατα το φως της δημοσιότητας. Πρόκειται για το κείμενο *Ο Ουραγός και η Διαλεκτική* του Ούγγρου φιλοσόφου Γκεόργκ Λούκατς, με το οποίο υπεραμύνεται τις θέσεις που ανέπτυξε στο αφορισμένο αριστούργημα του *Ιστορία και Ταξική Συνειδήση*. Το βιβλίο *Ο Ουραγός και η Διαλεκτική*, γραμμένο γύρω στα 1923-24 και δημοσιευμένο μέχρι το 1996 στα Ουγγαρέζικα και το 2000 στα Αγγλικά, αποτελεί απάντηση στους επικριτές του Λούκατς, ενώ ρίχνει φως σε σύγχρονα ερωτήματα για την Αριστερά. Αντηχεί σαν εκδίκηση της ιστορίας σε ένα θρυμματισμένο κόσμο μετά την κατάρρευση του «υπαρκτού» σοσιαλισμού, τη μοιρολατρία και την πτοπάθεια της Αριστεράς με τη μονοκρατορία του αμερικανό-δυτικού ιμπεριαλισμού.

Σκοπός τούτου του άρθρου είναι πρώτιστα να αντλήσει από τις συζητήσεις ορισμένα πράγματα που, παρόλη την παρέλευση τόσων ετών, παραμένουν ζωντανά και σχετικά με τη σημερινή πραγματικότητα και τις σημερινές ιδιόμορφες και καθ' όλα δυσμενείς συζητήσεις για τη διεθνή Αριστερά. Ίσως μας δώσουν και κάποιες ιδέες στη διαμόρφωση της στρατηγικής της Αριστεράς σήμερα.

Του Νίκου Τριμπκλιγιώτη

Διαλεκτική και Ταξική Συνειδήση

Η προβληματική του Λούκατς είναι ακριβώς η διαδικασία ταξικής συνειδήσης μέσω του κομμουνιστικού κόμματος, αφού δέχεται τη βασική θέση του Λένιν ότι «αυτή μπορούσε να έρθει από έξω» δεδομένου ότι:

«... η εργατική τάξη αποκλειστικά με τις δικές της δυνάμεις δεν είναι σε θέση να αναπτύξει παρά μόνο μια τρέιντ-γιουνιονιστική συνειδήση, δηλαδή την πεποίθηση ότι είναι ανάγκη να ενωθεί σε σωματεία, να παλεύει για να αποσπάσει από την κυβέρνηση τον άλφα ή το βήτα απαραίτητο νόμο για τους εργάτες» (*Τι Να Κάνουμε*; σελ. 39).

Όχι όμως μόνο ως «μάθημα» ή μηχανιστική ιδεολογική επιμόρφωση από πάνω ή από τα έξω, αλλά μέσα από τη συνειδητή δράση στους καθημερινούς κοινωνικούς αγώνες των εργατών, όπου οι κομμουνιστές θα αποτελούν την πρωτοπόρο δύναμη, την εμπροσθοφυλακή. Αυτή η δυνατότητα, που αποτελεί αναγκαιότητα στο πέρασμα σε μια ανώτερη αταξική κοινωνία, δίνεται στην εργατική τάξη, σύμφωνα με τον Λούκατς, γιατί είναι η μοναδική τάξη στον καπιταλισμό η οποία μπορεί, λόγω ακριβώς της κοινωνικής της θέσης στις σχέσεις παραγωγής, να συνειδητοποιήσει έμπρακτα την ολότητα της κοινωνικής πραγματικότητας και να ανατρέψει το κοινωνικό σύστημα. Είναι επομένως «οικουμενική» τάξη και έχει τη δυνατότητα διαλεκτικά να υπερβεί τη διάκριση αντικειμένου-υποκειμένου. Η υπόθεση της κοινωνικής ανατροπής, του μετασχηματισμού της κοινωνίας, έστω κι αν τίθεται ως αναγκαιότητα και δυνατότητα, δεν είναι παρά αποτέλεσμα της ελεύθερης βούλησης της εργατικής τάξης για αυτο-απελευθέρωση από τον καπιταλιστικό ζυγό, που συνάμα απελευθερώνει και την κοινωνία. Ο Καστοριάδης, από πολύ νωρίς, επικαλούμενος τον Λούκατς, μας υπενθυμίζει ότι είναι εντελώς παράλογο να ισχυριζόμαστε ότι «κατέχουμε επιτέλους το μυστικό της παρελθούσας και παρούσας (και ως ενός σημείου της μέλλουσας) ιστορίας» (Καστοριάδης 1978: 52).

Η σημασία του έργου του Λούκατς είναι η διαλεκτική αντίληψη που πρόβαλε για το υποκείμενο-αντικείμενο, το ρόλο του κόμματος και της εργατικής τάξης στην επαναστατική πάλη. Η ήττα στην επανάσταση της Ουγγαρίας σύμφωνα με τον Λούκατς (2001) αποδίδεται στην απουσία του Κομμουνιστικού Κόμματος, που είχε αυτοδιαλυθεί, κι όχι σε όποιες αντικειμενικές συν-

Το Σύνδρομο του Ουραγού

Ο όρος «ουραγός» που χρησιμοποιεί ο Λούκατς έχει ρωσικές ρίζες: Σε μια από τις διαμάχες της Αριστεράς στις αρχές του αιώνα, ο Λένιν χαρακτήρισε εκείνους που διαφώνησαν με την αναγκαιότητα του μαρξιστικού κόμματος και της ταξικής συνειδήσης, επιμένοντας στον αυθορμητισμό των μαζών, «ουραγούς» (βλέπε Λένιν (1902) *Τί Να Κάνουμε*;). Στα ρωσικά ο όρος είναι khvost.

Το ενδιαφέρον των συζητήσεων για το ζήτημα της ταξικής πάλης και της στρατηγικής του κομμουνιστικού κόμματος από την εποχή του Μαρξ μέχρι και παρέμεινε επίκαιρο σήμερα: Πώς η εργατική τάξη θα κατακτήσει την εξουσία; Πώς θα οργανώσει την «αντι-ηγεμονία» με τους συμμάχους της και να επιτύχει την ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος, δεδομένης και της υπεροχής της αστικής τάξης μέσω του κράτους; Με ποιες πολιτικοκοινωνικές διεργασίες η εργατική τάξη «αφ' εαυτής» μετατρέπεται σε εργατική τάξη «δια αυτήν», δηλαδή πώς θα αποκτήσει ταξική συνειδήση; Εξού και οι συζητήσεις περί «αντικειμενικών» και «υποκειμενικών» παραγόντων αναγκαιών για την επαναστατική αλλαγή της κοινωνίας. Πώς αντιλαμβανόμαστε σήμερα την ιδέα της εμπροσθοφυλακής, του σύγχρονου vanguard στους ταξικούς και κοινωνικούς αγώνες;

θήκες, που ήταν στο κάτω-κάτω παρούσες και στην Οκτωβριανή Επανάσταση δύο χρόνια πριν, και αν μη τι άλλο ακόμα πιο δυσμενείς. Αλλά, αφήσουμε κατά μέρος την ειδική κατάσταση της προπολεμικής Ουγγαρίας για μια άλλη φορά. Ο Σλάβο Ζίζεκ εύστοχα χαρακτηρίζει τον Λούκατς αυτής της περιόδου σαν τον «φιλόσοφο του Λενινισμού»:

«... αν ποτέ υπήρξε ένας φιλόσοφος του Λενινισμού, του Λενινιστικού κόμματος, αυτός είναι ο νεαρός (early) Μαρξιστής Λούκατς που τράβηξε μέχρι τα όρια αυτής της κατεύθυνσης, υπερασπιζόμενος τα «αντιδημοκρατικά» στοιχεία των πρώτων χρόνων της σοβιετικής εξουσίας απέναντι στη κριτική της Ρόζας Λουξεμπουργκ, κατηγορώντας την ότι αντικρίζει με φετιχισμό την τυπική δημοκρατία, αντί να την αντιμετωπίζει ως μια πιθανή στρατηγική την οποία θα αποδέχεται ή θα απορρίπτει ανάλογα με τις απαιτήσεις της συγκεκριμένης κατάστασης (Postface: Georg Lukacs as the Philosopher of Leninism, σελ. 153).

Ο Λούκατς μαζί με τον Αντώνιο Γκράμισι και τον Καρλ Κορς (1981) δίκαια θεωρούνται ως οι πιο αυθεντικοί Μαρξιστές του αιώνα μετά τον Λένιν με σημαντικότερη προσφορά στην ανάπτυξη του Μαρξισμού, ιδιαίτερα στην ανάπτυξη του λεγόμενου «Δυτικού Μαρξισμού» (βλ. Άντερσον 1984). Το αξιοσημείωτο είναι ότι ενώ ήταν «ακαδημαϊκοί Μαρξιστές», ήσαν έντονα πολιτικά δραστηριοποιημένοι, σε ηγετικά πόστα μάλιστα, κι είναι ακριβώς δια μέσου αυτής της εμπλοκής τους στους λαϊκούς αγώνες που μπόρεσαν να γράψουν αυτό το αξιόλογο έργο. Ήταν η πρώτη γενιά του «Δυτικού Μαρξισμού» η οποία είχε άμεση επαφή με το κίνημα, οι μετέπειτα γενιές από «δυτικούς Μαρξιστές» αποσύρθηκαν στη ακαδημία (Anderson 1984). Κι όμως το εξαιρετικό έργο των Λούκατς και Γκράμισι θα θεωρείται για πολλά χρόνια αιρετικό από την νέα «ορθοδοξία» του Στάλιν. Δεν θα ήθελα βέβαια να εμπλακώ σε «ορθοδοξολογίες», εξάλλου η πολεμική του Λένιν και της Λούξεμπουργκ κατά της Δεύτερης Διεθνούς του Κάουτσκι και ο εξορκισμός του Λούκατς για την επικράτηση του λεγόμενου «ορθόδοξου μαρξισμού», που σε τελική ανάλυση ευνοούσαν τον Μαρξισμό υποτάσσοντας τον στον οικονομισμό, έπρεπε να μας κάνουν τουλάχιστον καχύποπτους για τις διάφορες «ορθοδοξίες». Η μετέπειτα επικράτηση της σταλινικής ορθοδοξίας πρέπει να μας κάνει πολέμιους κάθε προσπάθειας να ανάγουμε τον Μαρξισμό ή τον Λενινισμό σε οποιαδήποτε μορφή «δοξασία», δηλαδή σε σύ-

στημα πίστης με «αιρέσεις» και «ορθοδοξίες». Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι εγκαταλείπουμε το ζωντανό, δηλαδή αυτό που ο Λένιν ονόμαζε «αληθινό» στο Μαρξισμό. Ως παρένθεση αισθάνομαι την ανάγκη να απευθυνθώ και σε εκείνους που θεωρούν εαυτούς «μετα-κάτι», οι οποίοι «αδειάζουν» όλες τις Μαρξιστικές έννοιες ως μέρος της «ξύλινης γλώσσας». Γι' αυτό θα τους ονομάσω «μετα-ξύλινους». Οι «μετα-ξύλινοι» λοιπόν έχουν ως ένα σημείο δίκαιο για την κατάχρηση των μαρξιστικών όρων και των τσιτάτων επί Σοβιετικής Ένωσης, που ρίχνονταν πληθωρικά εδώ κι εκεί ως νομιμοποιητικά μέσα. Η χρήση και κατάχρηση των όρων όπως προλεταριάτο, κομμουνισμός, ιμπεριαλισμός κ.ο.κ. σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα των «μετα-ξύλινων», που απλά εγκατέλειψαν το πλούσιο εννοιολογικό και θεωρητικό οπλοστάσιο του Μαρξισμού περνώντας έτσι με το μέρος της φιλελεύθερης (καπιταλιστικής) ορθοδοξίας. Για τούτο το λόγο και επιμένουμε στη συζήτηση με βάση τις μαρξιστικές θέσεις, όρους και μεθόδους.

Οι Αντικειμενικές Συνθήκες και ο Ρόλος του Υποκειμένου

Είναι ίσως αυτονόητο για μας σήμερα ότι ο διαχωρισμός του «υποκειμενικού» από τον «αντικειμενικό» παράγοντα δεν πρέπει να πάρει σχολαστικό χαρακτήρα αλλά διαλεκτικό: Αφού συμμετέχουμε ενεργά στη δημιουργία του «αντικειμενικού» (των συνθηκών, συγκυριών, πολιτικο-κοινωνικών πεπραγμένων) ως υποκείμενα, συμμετέχουμε έτσι στη δημιουργία των συνθηκών εκείνων για την επανάσταση. Οι δεξιοί οπορτουνιστές (Μπέρσαϊν, Κάουτσκι κ.τ.λ.) πάντα επικαλούνταν τις «ανώριμες» συνθήκες ή τους «αντικειμενικούς νόμους της ιστορίας» (θεωρίες αντι-διαλεκτικές και τελικά αντεπαναστατικές). Αυτός ο σχολαστικισμός, ο εξελικτισμός και ο δογματικός οικονομισμός ήταν χαρακτηριστικό τόσο της Δεύτερης Διεθνούς, όσο και της σταλινικής και μετα-σταλινικής προσέγγισης στο θέμα. Πολλές φορές τα ίδια τα αριστερά κόμματα με τη δεξιά στροφή τους (σοσιαλδημοκρατία-δογματικό κοινοβουλευτισμό, ή εθνοκεντρισμό και «εθνική-πατριωτική ενότητα») συμβάλλουν στην ήττα του σοσιαλιστικού οράματος και τη διαμόρφωση των αντικειμενικών συνθηκών για νέους κοινωνικούς αγώνες, νέες κοινωνικές κατακτήσεις, ενώ δέχονται απανωτές επιθέσεις από το κεφάλαιο και την παγκοσμιοποιημένη ιμπεριαλιστική τάξη πραγμάτων. Εδώ μπορούμε να αναφερθούμε σε

συγκεκριμένα παραδείγματα από τη δυτική Ευρώπη, π.χ. το Κ.Κ. Ιταλίας, που μετά το λεγόμενο «ιστορικό συμβιβασμό» ακολούθησε τη γνωστή δεξιά πορεία του μέχρι την αυτοδιάλυσή του και την καθαρά δεξιά σοσιαλδημοκρατία του ΚΔΑ, όπου επί διακυβέρνησης Νταλέμα η Ιταλία συμμετείχε στους βομβαρδισμούς κατά της Γιουγκοσλαβίας (το ευτύχημα είναι η γένεση της Κομμουνιστικής Επανάδρουσης). Από την ανατολική Ευρώπη η κίνηση των κομμάτων ήταν προς τα δεξιά και πάλι: εθνικισμός, δεξιά σοσιαλδημοκρατία μέχρι και νεοφιλελευθερισμός, αλλά και Ευρω-λαγνεία και ΝΑΤΟ-λαγνεία. Είναι ενδιαφέρον ότι, εν πολλοίς, τόσο «ευρωκομμουνιστές», όσο και «σοβιετοκεντρικοί» κινήθηκαν προς την ίδια κατεύθυνση στην πράξη, ανεξάρτητα από δογματικές διαφορές. Τα δε σοσιαλδημοκρατικά κόμματα π.χ. Γερμανικό, Γαλλικό και το Βρετανικό Εργατικό Κόμμα «προσπλητίστηκαν» σήμερα στη νεοφιλελεύθερη παράδοση με ιδιωτικοποιήσεις, ελευθεροποιήσεις, απορρυθμίσεις και επιθέσεις κατά του κοινωνικού κράτους και των εργατικών κεκτημένων. Η θέση βέβαια ότι η ταξική συνειδηση «θα έρθει από τα έξω» (βλ. Λένιν, *Τι Να Κάνουμε*;) πρέπει να γίνει αντιληπτή μέσα στο πλαίσιο όπου γράφτηκε πριν από 100 και πλέον χρόνια, στη τσαρική Ρωσία και την ευρωπαϊκή αυτοκρατορία κατά τα τέλη του 19ου και αρχές του 20ου

αιώνα. Εκτός αυτού πρέπει να κατανοήσουμε τη θέση αυτή μέσα στη ταξική πάλη και τον πολιτικό αγώνα. Υπάρχει μάλιστα και η άποψη ότι η συμβολή αυτού του συστήματος που ονομάζουμε Λενινισμό, δηλαδή τον περίπλοκο ρόλο του κόμματος στη σκέψη και την αντίληψη του Λένιν για την επαναστατική πράξη, εντοπίζεται ανάμεσα σε τρία αλληλοσχετιζόμενα στοιχεία: Τον Μαρξισμό, την εργατική τάξη και τον πολιτικό αγώνα (Chodos and Hay 1998: 35). Αυτή η προσέγγιση μας δίνει τη δυνατότητα να ξεφύγουμε και από αντι-διαλεκτικές προσεγγίσεις των δογματικών που μένουν προσκολλημένοι στον τύπο κι όχι στην ουσία. Η τυπολατρία κι ο δογματισμός οδηγούν είτε στο περιθώριο της «σέκτας», είτε στην ουσιαστική εγκατάλειψη του Μαρξισμού, ενώ τυπικά διατηρούνται οι τύποι, μέχρι την ανοικτή και ρητή εγκατάλειψη του Μαρξισμού και της ταξικής πάλης όπως έκανε το Γερμανικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα μεταπολεμικά.

Είναι ενδιαφέρον ότι ο Λένιν (*Τι Να Κάνουμε*; σελ. 94) βλέπει τα κοινά μεταξύ των «οικονομιστών» και των τρομοκρατών στο ότι και οι δύο «υποκλίνονται» μπροστά στους «δύο διαφορετικούς πόλους του ίδιου ρεύματος, το αυθόρμητο», δηλαδή τον αυθορμητισμό των μαζών. Η αναγκαιότητα να συνδέσουν «σ' ένα ενιαίο σύνολο την επαναστατική δουλειά με το εργατικό κίνημα» και η «πίστη σ' αυτή τη δυνατότητα» αποτελούν συστατικά στοιχεία του επαναστατικού κόμματος κατά τον Λένιν (*Τι Να Κάνουμε*; σελ. 94). Ο Λένιν, μερικά χρόνια αργότερα, σε ένα κείμενο που καταφέρεται ενάντια στους «ανώριμους» κομμουνιστές πάλι καταφέρεται κι ενάντια στη δεξιά οπορτουνιστική στροφή (*Ο Αριστερισμός, Παιδική Αρρώστια του Κομμουνισμού*). Το κείμενο αυτό γράφτηκε τον Απρίλη-Μάη του 1920 για αντιμετώπιση των «αριστεριστικών» τάσεων σε επίμαχα ζητήματα τακτικής των κομμουνιστικών κομμάτων όπως η συμμετοχή σε αστικά κοινοβούλια, σε ρεφορμιστικές συντηχνίες. Το ίδιο το κείμενο στα συμπεράσματα του αναφέρει:

«...το λάθος του αριστερού δογματισμού είναι σήμερα χίλιες φορές λιγότερο επικίνδυνο και λιγότερο σημαντικό παρά το λάθος του δεξιού δογματισμού...» (Λένιν 1986: 90). Εδώ βρίσκεται και η απάντηση στις δεξιές επιλογές ορισμένων ηγεσιών (πρώην) αριστερών κομμάτων σήμερα: Το σύνδρομο του ουραγού, είναι το σύνδρομο πτοπαθείας και υποταγής στη Νέα Τάξη Πραγμάτων, δηλαδή η εγκατάλειψη της σοσιαλιστικής ιδέας ως πραγματοποιήσιμου

...όραματος, και η παραπομπή της σε μια εξω-πραγματική και ρομαντική ουτοπία που. Σήμερα, που η μονοκρατορία των ΗΠΑ είναι γεγονός, μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ και του μοντέλου εκείνου, ίσως το νέο vanguard, η εμπροσθοφυλακή και πρωτοπόρος δύναμη να είναι ήδη εδώ: Οι νέες μορφές αντίστασης σε κάθε χώρο της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Η νέες συμμαχίες αποτελούνται από τα εργατικά κινήματα, ταξικά προσανατολισμένα πολιτικά κόμματα, οι αντιρατσιστικές, αντι-σεξιστικές και αντι-ιμπεριαλιστικές ομάδες κι οργανώσεις. Το ερώτημα για μας ως Μαρξιστές μετά την «κατάρρευση ή κατά άλλους την ανατροπή» είναι ακριβώς το ίδιο που έθεσε πριν 100 χρόνια ο Λένιν: Τι Να Κάνουμε; Θα μπορέσουμε να παρέμβουμε στην καταράχια της Αριστεράς, την ενσωμάτωση της στο καπιταλιστικό σύστημα, την παγίδευση της στην τυπική δημοκρατία; Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από τους ταξικούς και κοινωνικούς αγώνες, όχι απέξω, αλλά ταυτοχρόνως αναπτύσσοντας την θεωρία και κριτική κάτι που απαιτεί την παράλληλη έξωθεν ιδεολογικοπολιτική μόρφωση. Δηλαδή να συμμετέχουμε στους πολιτικούς-κοινωνικούς αγώνες, με τους αναγκαίους τακτικούς ελιγμούς, αλλά παράλληλα να είμαστε καθαροί κι αμείλικτοι στους ιδεολογικούς αγώνες που θα κρίνουν τελικά τη στρατηγική έκβαση των πολιτικών αγώνων μακροπρόθεσμα. Ο Λούκατς, με τη σωστή και δημιουργική εφαρμογή της διαλεκτικής μεθόδου καταφέρνει ένα καίριο κι αποφασιστικό πλήγμα στον «εξελικτισμό», που αντιλαμβάνεται μηχανικά την ταξική πάλη και την ιστορία λίγο-πολύ ως μια ευθύγραμμη ανοδική πορεία. Κατανοεί ο Λούκατς ότι κάθε «ήρεμη» στιγμή εμπεριέχει τις αντιφάσεις εκείνες που δυνητικά μπορούν να τεθούν σε κίνηση είτε προς τα

μπρος, είτε προς τα πίσω. Η ανάλυση της «στιγμής» (moment) δεν αναφέρεται απλά στη χρονική στιγμή, αλλά στην πολιτική στιγμή, σε αντίθεση με την αντι-διαλεκτική και μηχανιστική στιγμή, όπως την αντιλαμβάνονται οι διάφορες θεωρίες του εξελικτισμού, που βλέπουν τα πράγματα απλά ως αντικειμενικά «στάδια». Υπάρχει μεν το «στάδιο», αλλά αυτό δεν είναι μηχανική διαδοχή από στιγμές σε ένα αντικειμενικά δοτό και αμετάβλητο ιστορικό χώρο. Οι λεγόμενοι «νόμοι» της ιστορίας δεν είναι παρά ένα εξωπραγματικός μύθος του θετικισμού. Η Ιστορία συμπυκνώνει την κοινωνική πάλη, αγώνες και συγκρούσεις, μέσω της συμμετοχής του εργατικού κινήματος στη διαμόρφωση της κοινωνίας. Το «αντικειμενικό» παρών είναι πάντα υπό διαμόρφωση κι η ταξική συνείδηση επιδρά στον κόσμο, ένα κόσμο που δυνητικά μπορεί να γίνει όπως τον οραματίζονται οι κομμουνιστές και σοσιαλιστές. Σήμερα στην εποχή της νέας αυτοκρατορίας είναι γεγονός, μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ και του μοντέλου εκείνου, ότι το νέο συλλογικό vanguard ανά το παγκόσμιο είναι υπό διαμόρφωση. Το κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης, (όπου η Αριστερά, η πληθυντική Αριστερά μέσα από τα κοινωνικά φόρουμ, όπως πρόσφατα στο Πόρτο Αλέγκρε, θέτει το όραμα για ένα άλλο κόσμο και στην πράξη μέσω της δράσης της τον κάνει εφικτό) βρίσκεται σε άμυνα. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να μετατραπεί σε πραγματικό vanguard. Ένα ξεχασμένο κείμενο (*Ο Ουραγός και η Διαλεκτική*) λοιπόν μας υπενθυμίζει να ξαναοιζούμε θεωρητικά ζητήματα που ουσιαστικά ουδέποτε έκλεισαν: το αφορισμένο κείμενο του Λούκατς, *Ιστορία και Ταξική Συνείδηση* ίσως παίρνει τελικά την εκδίκηση του ένα αιώνα αργότερα.

Βιβλιογραφία:
 Άντερσον, Π. (1984) *Consideration on Western Marxism*, Verso Press.
 Γκράμσι, Α. (1972) *Selections from Prison Notebooks*, Hoare, Q. and Nowell Smith, G. (ed.) *Selections from Prison Notebooks*, Lawrence and Wishart, London.
 Chodos, H. and Hay, C. (1998) «So the Party's Over? Marxism and Political Strategy After 'the Fall'», *Historical Materialism, research in critical marxist theory*, No.3 Winter 1998, pp. 29-46.
 Καστοριάδης, Κ. (1978) *Η Φαντασιακή Θέσμιση της Κοινωνίας*, Εκδόσεις Ράπνα.
 Κορς, Κ. (1981) *Μαρξισμός και Φιλοσοφία*, Ύψιλον Βιβλία.
 Ζίτσεκ, Σ. (2001) «Postface: Georg Lukacs as the Philosopher of Leninism», Λούκατς, Γκ. (2001) *Tailism and the Dialectic (Ο Ουραγός και η Διαλεκτική)*, Verso Press, σελ. 151-182.
 Λένιν, Β. Ι. (1986) *Ο Αριστερισμός, Παιδική Αρρώστια του Κομμουνισμού, Σύγχρονη Εποχή*.
 Λένιν, Β. Ι. *Τί να Κάνουμε; Σπούτνικ, Λευκωσία*.
 Λούκατς, Γκ. (1990) *Η Σκέψη του Λένιν, Σύγχρονη Εποχή*.
 Λούκατς, Γκ. (1990) *Ιστορία και Ταξική Συνείδηση, εκδόσεις Οδυσσεάς*.
 Λούκατς, Γκ. (2001) *Tailism and the Dialectic (Ο Ουραγός και η Διαλεκτική)*, Verso Press.

Truly, Truly I tell you
 "αν θέλεις να με βρεις ψάξε κάτω από τις πατούσες των παπουτσιών σου"

Μιχάλη Χατζηπεριά

Σκόνη στην σκόνη
 Σκούρο και λειώμα
 Ψυχή στην ψυχή
 Υπάρχεις; σώμα ερωτικό,
 Αναλλοίωτη
 Εικόνα αμαλαγμινή
 Φωνή στον απέραντο χρόνο
 Φωνή στην φωνή μου

"Εν ανάγκη να στρωθούν και πτώματα"
 ήταν η διαταγή.
 Εφτά νέοι από την Καλαμάτα
 σήκωσαν τους γλάρους ψηλά
 Για δουλειά και ψωμί
 Τα κορμιά τους κόπικαν στα δυο κι έπεσαν
 βαριά σαν μολύβι στα νερά
 Στα πίσω του Ιόνιου πέλαγος
 Μάης καινούργιος του 1934
 Παλιά ημερομηνία όσο τ' άδικο
 Για δουλειά και ψωμί
 Τότε στην Καλαμάτα
 Το φεγγάρι πριν χαθεί κόπικε στα δυο
 κι έπεσε βαρύ σαν μολύβι στα νερά
 του Ιόνιου πέλαγος

Περπάτησα πάνω από την θλίψη
 των ποταμών
 Να βρω τον ίσκιο της ειρήνης
 Και έκλαψαν ξανά τα άλογα
 του Αχιλλέα τον Πάτροκλο
 τόσες χιλιάδες χρόνια μετά.

Πετάξτε πουλιά· περιστερία πετάξτε
 Ανάγκη να ζήσουμε
 Κι έτσι παρακάτω στους βρυκνημούς του σύμπαντος,
 στους κλαυθμούς της θάλασσας,
 στους αγάπηνθους
 Καθώς οδηγούμε σπαραζόμενοι,
 καθώς μας σέρνουν τ' άλογα κυκλωτικά
 στο μεγάλο αλώνι,
 Ας αντέξουμε το άγονο
 Περπατώντας στις πορφύρες, ακατανόμαστοι
 Άγνωστοι θιασώτες,
 αναγνώριστοι ηθοποιοί
 Στους αγάπηνθους της θάλασσας
 στους βρυκνημούς και στην αντάρα του νερού
 που φέρνει η ζωή κι η υπέρβαση

15.10.2001

Αφήστε την φωνή σας να τραγουδήσει
 Ω! σκλάβοι κι ελεύθεροι
 στις λέξεις μην κρατείστε
 οι σκέψεις σας
 οι λογαριασμοί σας κρατούν μονάχα
 μια στιγμή

Αφήστε τα χέρια σας ν' αγκαλιάσουν
 Ω! φρόνιμες μέρες
 στα λόγια μην πιστεύετε
 -είναι αέρας και σκόνη-
 παρά στα χέρια σας

Αφήστε το κορμί σας γυμνό
 Γυμνό πάνω στην πέτρα
 Γυμνό μέσα στα σπία που κατοικούν
 γυμνά παιδιά
 Γυμνό άνθρωποι
 Ω! φόβος της αγάπης

1.3.2002

Θα μου περάσετε χαλκάδες στη μύτη λοιπόν
 κι αλυσίδες στο μυαλό μου λοιπόν,
 θα με κατονομάζετε με δυο και τρία και
 δέκα ονόματα λοιπόν
 Με τόσα ψέματα λοιπόν
 Με τόσες σφαίρες λοιπόν
 θα μου τραγουδήσετε πατριωτικά τραγούδια λοιπόν
 και θα με κομματιάσετε σε μπλε και κόκκινο
 και κίτρινο λοιπόν
 Και τα πλούτη σας θα θέλετε ν' αποκτήσετε λοιπόν
 Αυτά που πετάξαμε στο κύμα
 Εκεί που ακούμπαγε η άμμος στο σπήθως μας λοιπόν
 Αυτά που χαρίσαμε στα πουλιά των πλατύφυλλων δέντρων
 καθώς αγγίζαμε τα χείλη μας στα χείλη τους λοιπόν
 Πώς θα μας γνωρίσετε λοιπόν
 Που εμείς πήραμε την όψη ανθρώπου σ' ένα
 νησί που γεννήθηκε ολόκορμο στη μέση του πέλαγος
 Ποιοι χαλκάδες στο μυαλό μας χωράνε λοιπόν
 Κι ο αγέρας δεν μοιράζεται λοιπόν
 Όπως η ζωή μας το ξέρει
 Που ελεύθερα σκέφτεται

Η άλλη πλευρά της Διαλεκτικής

Του Σάββα Μενοίκου

«...μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που “έρχονται” από τη Δύση και που έχουν σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία, την έννοια του πολίτη, την ισότητα των φύλων και την κοσμικότητα της παιδείας είναι μεταρρυθμίσεις τις οποίες το κυπριακό κρατίδιο υποχρεώνεται να υιοθετήσει λόγω ανάγκης ευθυγράμμισης με τα διεθνή κεκτημένα. [...] Αυτές όμως οι μεταρρυθμίσεις είναι πολλές φορές αποτέλεσμα των αγώνων της Αριστεράς των προηγμένων καπιταλιστικών χωρών της Δύσης». [Καφενείο, Εξ Υπαρχής, τ.33]

Θέλω να συνεχίσω τη συζήτηση για τη σχέση μας με τη Δύση – αλλά και τον υπόλοιπο κόσμο. Και το παραπάνω απόσπασμα εκφράζει νομίζω πολύ καθαρά τη μια πλευρά της διαλεκτικής – την ελπίδα για εκμοντερνισμό μέσω της ένταξης στην ΕΕ... Αυτό άλλωστε δεν εκφράζει και αλλαγή του ονόματος της τουρκοκυπριακής εφημερίδας Αβρούπα [Ευρώπη] σε Αφρική [Αφρική] σαν ένδειξη διαμαρτυρίας; Η Κύπρος μπορεί να παράξει πολλή μοναξιά και η ελπίδα για ένα πλοίο που θα φέρει τη μεταμόρφωση ίσως να είναι και μέρος της νησιώτικης εμπειρίας. Το πρόβλημα μου με αυτή τη λογική δεν είναι αν θα γίνουν όντως κάποιες αλλαγές λόγω της ένταξης μας στο κλαμπ των μέχρι πρόσφατα αποικιοκρατών – θα γίνουν βεβαίως. Και η ίδια η αγγλική αποικιακή εμπειρία στην Κύπρο είναι εκφραστική – ένα μεγάλο μέρος της δημοκρατικής μας παράδοσης (λ.χ. το ότι ακόμα και τους μητροπολίτες τους εκλέγουμε) το οφείλουμε στην επίδραση του αγγλικού φιλελευθερισμού. Νομίζω όμως ότι υπάρχουν ουσιαστικά προβλήματα με την λογική του εκμοντερνισμού μέσα από εισαγωγή νόμων και κεκτημένων: η λογική των «προηγμένων/υπανάπτυκτων» συνυπάγεται μια μορφή ιεραρχίας/εξουσίας που παράγει και μιας μορφής δουλοπρέπεια. Καθώς αναπόφευκτα επεκτείνεται αυτή η λογική από την τεχνολογία/οικονομία στην κουλτούρα θέτει τις σχέσεις μεταξύ διάφορων κοινωνιών σε μια κλίμακα εξελικτικής αξιολόγησης όπου οι δυτικές είναι μπροστά/κορυφαίες/ανώτερες. Αυτή όμως η ιεραρχική κλίμακα είναι προϊόν της εκμετάλλευσης των φτωχών χωρών και θα πρέπει ουσιαστικά να μιλούμε για ένα σύστημα και όχι για μια κλίμακα/ιεραρχία ανάπτυξης. Και σε ένα ιεραρχικό σύστημα ο πλούτος των μεν σημαίνει και τη φτώχεια των δε. Αλλά και η ευρύτερη συστηματική (πολιτική και πολιτιστική) ανάπτυξη είναι προϊόν αλληλεπίδρασης: πολλά λ.χ. από τα «κεκτημένα» της Δύσης είναι αποτελέσματα της Νέας Αριστεράς η οποία γεννήθηκε τη δεκαετία του 60 από τα κινήματα αλληλεγγύης με τα απελευθερωτικά και αντιαποικιακά κινήματα – με το κίνημα των Μαύρων στις ΗΠΑ, την Αλγερία, το Βιετνάμ... Σε αυτό το πλαίσιο δεν μπορούμε να καμωνόμαστε ότι η προσπάθεια ένταξης στην Ευρώπη είναι απλά εκουχρονιστική – είναι κάτι περισσότερο: θέ-

λουμε να μπούμε σε ένα από τα κλαμπ των δυνατών της γης. Και ποιο είναι το αντίτιμο που καλούμαστε να πληρώσουμε; Οι λαοί της ανατολικής Ευρώπης λ.χ. υποβάλλονται για 13 χρόνια τώρα σε εξευτελισμούς για να γίνουν αποδεκτοί στο κλαμπ της ΕΕ. Εμείς έχουμε γλιτώσει τους εξευτελισμούς – έχουμε βέβαια και τα σημάδια επί του εδάφους του δυτικού «δώρου» του 74. Όμως αν δεν το απαιτεί η Ευρώπη, εμείς έχουμε ήδη εσωτερικευμένους μηχανισμούς εξουσίας και αυτοεξευτελισμού. Ποιο άλλο κόμπλεξ, παρά ο μηχανισμός εξουσίας που θέλει τον ιθαγενή να μισά τον εαυτό του, οδηγά στη δουλοπρέπεια απέναντι στα σύμβολα (σημαία, ύμνο) του ελληνικού κράτους; Διότι η σχέση με τον ελληνικό εθνικισμό είναι εκφραστική των εσωτερικευμένων μηχανισμών εξουσίας που συνοδεύουν την «ελπίδα» για εκμοντερνισμό από τα έξω. Και η Ελλάδα εμφανίστηκε σε διάφορες φάσεις του 20ου αιώνα σαν μια κοινωνία που θα μας εκμοντέρνιζε, απελευθέρωνε, κ.λπ. Και φτάσαμε στο 74. Έχουμε εδώ τη βαθύτερη ουσία της εξουσίας – την καλλιέργεια της «επιθυμίας για υπακοή/υποταγή», της «ανάγκης για ανώτερους».

Το ευρύτερο πλαίσιο της συζήτησης για τον εκμοντερνισμό τίθεται συχνά σαν ανάγκη να δημιουργήσουμε θεσμούς της «κοινωνίας των πολιτών». Νομίζω ότι συχνά το πρόβλημα είναι ότι μέσα στην ιεραρχική σχέση που φτιάχνουμε με τους δυτικούς, έχουμε την τάση (γιατί ακριβώς τοποθετούμε τον εαυτό μας στη θέση του ημιβάρβαρου που χρειάζεται εκπολιτισμό) να υποτιμούμε το τι συμβαίνει γύρω μας. Και υποτιμούμε έτσι την καθημερινότητα, την κυπριακότητά μας, την ανατολή μέσα μας, την αφρική μας. Βρέθηκα τον περασμένο μήνα σε μια θέση που με ένταξε σε μια ιθαγενή παράδοση αντίστασης στην εξουσία και διεκδίκησης μιας άλλης μορφής «κοινωνίας των πολιτών», η οποία συνήθως αγνοείται. Ήρθε ο γιος μου σπίτι με αυτόν τον αγγλικό ρυθμό/τραγουδάκι που μεταγλώττισαν οι εθνικόφρονες μας για τον «αγώνα» τους: «Ήταν πρώτη Απριλίου... κ.λπ.». Εγώ νιώθω ότι το τραγούδι είναι ανόητη προπαγάνδα και η ίδια η επέτειος παραπλανητική. Θα μπορούσε βέβαια να πει κάποιος ότι ένα τραγουδάκι είναι - και τι έγινε; Γιατί όμως δεν υπάρχει στα σχολεία και ένα τραγούδι για τις απεργίες του 48 η για τον Καβάζογλου; Αν ήταν να ονομάσουμε κάτι «απελευθερωτικό αγώνα» θα έπρεπε να ξεκινούσαμε από το 1944 – και οι πρώτοι νεκροί ήταν αυτοί που σκοτώθηκαν στο Λευκόνοικο τον Μάρτη του 45. Αλλά αυτοί δεν μνημονεύονται γιατί ήταν Αριστεροί. Είναι όμως αυτό ένα τοπικό σύνδρομο ή μήπως είναι αποτέλεσμα της δυτικής πολιτικής; Ποιες γεωπολιτικές δυνάμεις σπύριξαν τον Γρίβα και στηρίζουν μέχρι σήμερα αυτούς που πάνε στα παναούρα/μνημόσυνα; Άφισσα να τελειώσει το σχολικό παναούρι και μετά εξήγησα στον μιτσά ότι ο Διγενής ήταν ένας τύπος της εποχής του Ρόμπιν Χουντ, αλλά ο

Διγενής στον οποίο αναφερόταν το τραγούδι ήταν ένας άνθρωπος που έκαμε «μεγάλο κακό» – και ότι γενικά το σχολείο δεν διδάσκει μόνο χρήσιμα ή σωστά πράγματα. Καθώς προσπαθούσα να βρω έννοιες και λέξεις για να καταλάβει ο μιτσάς ένιωσα ότι συμμετείχα σε μια παράδοση αντίστασης στην εξουσία μέσα από την καθημερινότητα – είναι η παράδοση των Αριστερών που εξηγούσαν στα παιδιά τους την άλλη ιστορία... Έτσι μεγάλωσα ξέροντας ότι ο Σάββας Μενοίκου όχι μόνο δεν ήταν προδότης, αλλά ήταν ένας μάρτυρας του «έθνους της Αριστεράς». Αυτή είναι και η ιστορία της αντίστασης της κυπριακής γλώσσας. Καθώς προσπαθούσα να εξηγήσω στο γιο μου τη διαφορά ανάμεσα στον Διγενή και τον Γρίβα, τον μύθο και το έγκλημα, η σκιά της Παλαιστήνης πλανιόταν από πάνω μας όπως ένα μελαγχολικό σύννεφο. Και η Ευρώπη, που στην Γιουγκοσλαβία έφτασε μέχρι και την ένοπλη επέμβαση για τα «ανθρωπιστικά ιδεώδη», εδώ σκέφτεται ακόμα αν θα επιβάλει εμπορικές κυρώσεις στο Ισραήλ. Και ας μην κρυβόμαστε πίσω από τον μύθο για την αμερικανική υπερδύναμη. Η Μέση Ανατολή έχει επιβεβαιώσει ότι δεν υπάρχει ηγεμόνας στο παγκόσμιο σύστημα σήμερα – υπάρχουν συμμαχίες πόλων/μεγάλων δυνάμεων για τα συμφέροντά τους. Και συχνά οι ιδέες/αρχές της Αριστεράς χρησιμοποιούνται για τη μεγάλη σκακιέρα της εξουσίας. Διαφορετικά ας δηλώσουν οι Παλαιστίνιοι «αλβανόφωνοι κοσσοβαροί» να δούμε αν θα βομβαρδιστεί το Τελ Αβιβ. Η είδηση που με μάγεψε αυτό το μήνα ήταν η ανατροπή του πραξικοπήματος στην Βενεζουέλα. Βλέποντας τα αδιέξοδα στη Μέση Ανατολή και τη διακοπή της παροχής πετρελαίου από το Ιράκ, φαίνεται ότι οι αμερικανοί επιτάχυναν τα σχέδια με στόχο τον έλεγχο των πετρελαίων της Βενεζουέλας, η οποία από το 1998 φαίνεται να αυτονομείται από τις επιλογές τους. Το σχέδιο ανατροπής του Chavez, του

προέφρου της Βενεζουέλας, είχε τα κλασικά χαρακτηριστικά του πραξικοπήματος made in USA των δεκαετιών του 60 και 70, αλλά είχε και στοιχεία από τις θεαματικές «ανατροπές» της προηγούμενης δεκαετίας – όπως την ανατροπή του Μιλόσεβιτς. Έτσι οικοδομήθηκε μια ευρεία συμμαχία κάτω από την ηγεσία της ολιγαρχίας, με ιδεολογική φόρμα την «κοινωνία των πολιτών». Και οι κινητοποιήσεις αυτής της «κοινωνίας των πολιτών» έφτασαν στις 11 Απριλίου στο σημείο μηδέν. Η γενική απεργία που κηρύχτηκε δεν φαινόταν να έχει την απήκηση που ελπίζετο και τότε η... οσία της αντιπολίτευσης έκανε το αναμενόμενο για την λατινοαμερικανική παράδοση – κάλεσε ανοικτά τον στρατό να επέμβει! Και για να ευκολυνθεί η διαδικα-

σία εφαρμόστηκε το γιουγκοσλαβικό κόλπο - μια συγκέντρωση της αντιπολίτευσης ξεκίνησε ουσιαστικά το πραξικόπημα από τον δρόμο με επίθεση ενάντια στο προεδρικό μέγαρο ενώ τα ντόπια και τα ξένα ΜΜΕ (όπως το ισπανόφωνο CNN) κάλυπταν και καθοδηγούσαν τα γεγονότα. Η δικαιολογία του στρατού για να επέμβει ήταν οι πυροβολισμοί που άρχισαν να πέφτουν ξαφνικά. «Σφαγή» ειπώθηκε και έτσι ο στρατός είχε την ευκαιρία να κάμει πραξικόπημα για να εμποδίσει «την καταπίεση του λαού» - παρά το γεγονός ότι πολλά θύματα ήταν οπαδοί του Chavez που έτρεξαν να υπερασπιστούν το προεδρικό. Και τότε η παλιά τάξη επανήλθε. Ο επικεφαλής του συνδέσμου επιχειρηματιών ανάλαβε πρόεδρος, κατήργησε τα πάντα [βουλή, σύνταγμα κ.λπ.] και ανακοίνωσε ότι θα έκανε εκλογές σε ένα χρόνο. Τότε ξαφνικά εμφανίστηκε στο προσκήνιο ένα «άλλος λαός», μια άλλη «κοινωνία των πολιτών», που δεν την κάλυπταν τα ΜΜΕ. Ξεσηκώθηκαν οι παραγκουπόλεις και το Σάββατο το βράδυ οι εξεγέρσεις στις φτωχογειτονιές είχαν κερδίσει την μάχη και είχαν περικυκλώσει το προεδρικό. Το πραξικόπημα ανατράπηκε. Όπως είπα και σε ένα φίλο μου κάνοντας παραλληλισμό με το δικό μας 74 – «αυτή τη φορά νίκησε η Πάφος». Έχει ακόμα άραγε κάτι να μας πει η Παλαιστίνη και η Βενεζουέλα καθώς ονειρευόμαστε τους εαυτούς μας Βερολινέζους και Παριζιάνους; Είναι ή δεν είναι το δικό μας 68 το γεγονός ότι εκείνο τον χρόνο, των χιππών και των γενικών απεργιών, εμείς, οι ιθαγενείς δακατω στην Μεσόγειο, κάναμε την επίσημη στροφή στην ανεξαρτησία με ψήφο για το Εφικτό; Θα κλείσω με μια μικρή λεπτομέρεια από την εξέγερση στην Βενεζουέλα: η «κοινωνία των πολιτών» των φτωχογειτονιών δεν έλεγχε κανένα ΜΜΕ – συντονίστηκε μέσω φορητών τηλεφώνων. Ιδού λοιπόν που ο τρίτος κόσμος μπορεί να δημιουργήσει νέες χρήσεις για την προηγμένη τεχνολογία. ■

Εδώ παπάς εκεί παπάς

■ Σ. Σήμερα λέω να συζητήσουμε για τις εκλογές που μας έρχονται. Πιο συγκεκριμένα με ενδιαφέρει η στάση του ΑΚΕΛ που φαίνεται ότι θα υποστηρίξει τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Φυσικά δεν είναι κάτι καινούργιο το ΑΚΕΛ να ψάχνει για δεξιούς υποψήφιους, αλλά έχω την αίσθηση ότι η υποψηφιότητα του Τάσσου είναι κάτι διαφορετικό. Εκπροσωπεί νομίζω ένα τμήμα της αστικής τάξης με καταβολές στην ΕΟΚΑ, είναι μπλεγμένος, τουλάχιστον όσον αφορά την γενική αίσθηση μέσα στον κόσμο, με τη ληστεία του χρηματιστηρίου και επιπλέον αρκετός κόσμος τον συνδέει με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Δεν έχει σημασία αν όντως έχει ποινικές ευθύνες ή όχι. Το σημαντικό νομίζω είναι ότι μέσα στον κόσμο υπάρχει αυτή η αίσθηση. Επιπλέον, ήταν ένας από τους ηγέτες που εκφράστηκε απορριπτικά σε αντίθεση με την πολιτική του ΑΚΕΛ. Στην οικονομική πολιτική δε οι διαφορές του από οποιοδήποτε άλλο δεξιό πολιτικό είναι ανύπαρκτες. Ποιο μπορεί λοιπόν να είναι το σκεπτικό του ΑΚΕΛ να προωθεί τέτοια υποψηφιότητα, με δεδομένο μάλιστα το γεγονός ότι ένα σημαντικό μέρος των μελών του θα ήθελε υποψηφιότητα Χριστόφια;

■ Κ. Πριν να μπω στη συζήτηση θα ήθελα να σε ρωτήσω το εξής: άσχετα με το ποιος πολιτικός την αντιπροσωπεύει ή ποιοι πολιτικοί την αντιπροσωπεύουν, έχεις την άποψη ότι η αστική τάξη της Κύπρου αποτελείται οργανικά από αντικρουόμενων συμφερόντων υποσύνολα; Κάποιο δηλαδή κομμάτι -σημαντικό βέβαια- της αστικής τάξης θα ζημιωθεί οικονομικά αν ο πρόεδρος είναι ο Τάσος ή ο Κληρίδης;

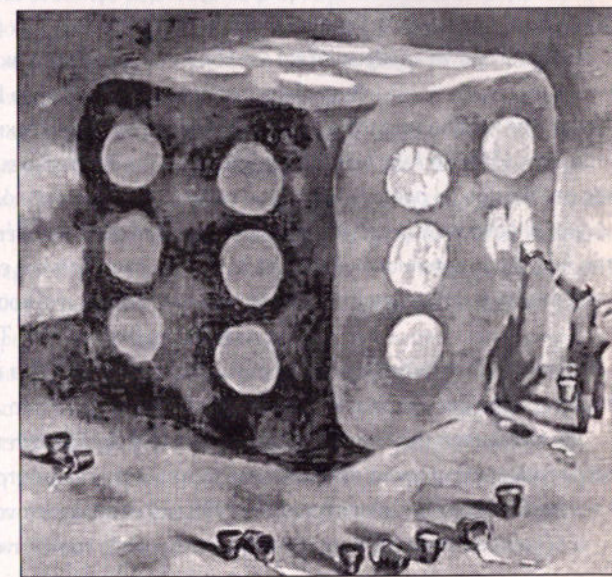
■ Σ. Όχι δεν βλέπω να υπάρχουν τέτοιες οργανικές διαφορές ανάμεσα στην αστική τάξη της Κύπρου. Ούτε θα δούμε οικονομικές επιπτώσεις από το ποιος δεξιός θα είναι ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Φυσικά υπάρχουν διαφορετικές ομάδες στην αστική τάξη της Κύπρου, αλλά δεν βλέπω αυτές οι διαφορές να εκφράζονται πολιτικά μέσα από διαφορετικούς πολιτικούς σχηματισμούς. Επί της ουσίας μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η αστική τάξη της Κύπρου είναι μία, ανεξάρτητη από το ποιος πολιτικός ή κόμμα βρίσκεται στην εξουσία.

■ Κ. Προσωπικά θεωρώ ότι από οικονομικής πλευράς θα πρέπει να θεωρούμε την αστική τάξη της Κύπρου ενιαία, χωρίς να σημαίνει ότι υποτιμώ τις διαφορές πολιτικών απόψεων και στάσεων που υπάρχουν και χωρίς όμως και να τις υπερτιμώ. Πέραν αυτού θα ήθελα να πω πως, σε ότι αφορά την εξωτερική πολιτική

και την πολιτική ασφάλειας, η Κύπρος είναι προτεκτοράτο της Ελλάδας αναφορικά με τους Ελληνοκύπριους όσο σχεδόν είναι για την Τουρκία οι Τουρκοκύπριοι. Είναι σημαντική διαφορά το ότι η Κύπρος των Ελληνοκυπρίων είναι διεθνώς αναγνωρισμένη, αλλά οι υπόλοιποι συσχετισμοί δυνάμεις είναι πολύ πιο ουσιαστικοί εις ότι αφορά τις σημαντικές πολιτικές -στρατιωτικές αποφάσεις.

■ Σ. Πράγματι υπάρχει αυτή η εξάρτηση (δυσκολεύομαι να χρησιμοποιήσω τον όρο προτεκτοράτο), αλλά νομίζω υπάρχει και μια αμφίδρομη σχέση. Η πολιτική στην Κύπρο επηρεάζει την πολιτική στην Ελλάδα. Ένας απορριπτικός πρόεδρος θα επηρεάζει ή καλύτερα θα ενισχύει την εθνικιστική τάση της ελληνικής πολιτικής ελίτ. Όμως, εντάξει, ουσιαστικά μπορούμε να δεχτούμε ότι το παιχνίδι σε πολιτικοστρατιωτικό επίπεδο παίζεται στην Αθήνα, λαμβάνοντας υπόψη και το πώς η κυπριακή πολιτική επηρεάζει τη στάση της Αθήνας. Με αυτή την έννοια ο υποψήφιος του ΑΚΕΛ θα περιμέναμε να είναι τέτοιος ώστε να συμμαχεί με τις «αντιεθνικιστικές» τάσεις της ελληνικής αστικής τάξης.

■ Κ. Γενικά συμφωνώ. Όμως το επόμενο διάστημα τα διλήμματα θα αφήνουν πολύ λίγο χώρο για πολλαπλές επιλογές. Η κυπριακή κυβέρνηση θα παίξει οπωσδήποτε το χαρτί της ένταξης έναντι ανταλλαγμάτων στη λύση όπως δείχνει να αναμένει η κυβέρνηση, ή κατά την άποψη μου έναντι ανταλλαγμάτων, για ένα νέο στάτους κβο, που θα πάρουν οι Τουρκοκύπριοι (άρση του εμπάρ-

γχο, διακίνηση, κάποιου τύπου άμεσες σχέσεις με την Ε.Ε.). Εάν δηλαδή η Τουρκία συγκατανεύσει στην ένταξη ή δεν μπορεί να υποχρεώσει την Ε.Ε. να μη δεχτεί την Κύπρο, η Κύπρος και η Ελλάδα θα δώσουν ότι χρειάζεται αφαιρούμενης της αναγνώρισης τουρκοκυπριακού κράτους. Ισχυρίζομαι ότι ο κ. Παπαδόπουλος θα κάνει ότι θα έκανε και ο κ. Κληρίδης και με την ίδια ας πούμε σοβαρότητα ή σοβαροφάνεια.

■ Σ. Μέσες άκρες συμφωνούμε. Με λίγες μικρές διαφορές, οποιοσδήποτε θα είναι στην εξουσία αύριο θα κάμει περίπου τα ίδια πράγματα σε σχέση με τη λύση, ένταξη κ.τ.λ. Η ουσία όμως νομίζω είναι η επίδραση μέσα στο χώρο της Αριστεράς στην Κύπρο. Το να εκλέξει η Αριστερά κάποιο που συμβολίζει τον απορριπτισμό και την μη συνύπαρξη θα είναι κατά κάποιο τρόπο ήττα της πολιτικής της επαναπροσέγγισης. Θα είναι ήττα των ιδεών που θα διαφοροποιούσαν για χρόνια την κυπριακή Αριστερά από την αστική τάξη. Ακόμα και όταν τμήματα της αστικής τάξης προσχώρησαν ή φλέρταραν με την επαναπροσέγγιση, ξεχώριζε η «αριστερή επαναπροσέγγιση». Ίσως όχι τόσο καθαρά όσο θα θέλαμε, αλλά στις κοινές εκδηλώσεις αριστερών κομμάτων ή ομάδων ξεχώριζε μια διαφορετική προσέγγιση από την προσέγγιση της αστικής τάξης. Το πιο χαρακτηριστικό «οι Τούρκοι της Κύπρου δεν είναι εκθροί μας», οι Τούρκοι της Κύπρου είναι αδελφοί μας» δείχνει έστω και απλοϊκά τη διαφορά της Αριστεράς από την «επαναπροσέγγιση της αστικής τάξης». Πιστεύω ότι με τον Τάσσο υποψήφιο θα αναγκαστεί το ΑΚΕΛ να προσαρμοστεί στην πολιτική της αστικής τάξης και όχι αντίστροφα. Μπορεί για την ηγεσία του ΑΚΕΛ αυτά να είναι θεμιτά παιχνίδια για να μπορέσουν να πάρουν μερίδιο στην εξουσία, αλλά για το κίνημα της επαναπροσέγγισης, για τον κόσμο του ΑΚΕΛ που το στελεχώνει δεν θα είναι παιχνίδι. Θα είναι σύγχυση και αποπροσανατολισμός. Η περίοδος των S-300 είχε δείξει αυτά τα προβλήματα.

■ Κ. Νομίζω ότι αυτό είναι το πιο σημαντικό που έχει να δει κανένας. Πώς στην κάθε περίπτωση θα επηρεαστεί και θα επηρεάζεται η πολιτική συνείδηση της κοινωνίας και ιδιαίτερα της κοινωνικής Αριστεράς. Η οποιαδήποτε συμφωνία που θα υπογράψει και ο κ. Παπαδόπουλος, ίσως μάλιστα με μεγαλύτερη πειστικότητα από ότι οποιοσδήποτε άλλος, είναι η μια πλευρά του νομίσματος. Η άλλη, κι όχι λιγότερο ουσιαστική είναι το πώς θα λειτουργήσει η κοινωνία σε σχέση με την ένταξη ή τη νέα κατάσταση στο Κυπριακό. Αλλά επιτέλους και πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να δούμε πώς και πόσο επιτέλους επηρεάζει την κοινωνία ο κόσμος της Αριστεράς. Πώς αυτός ο κόσμος εντάσσεται στην ευρωπαϊκή Αριστερά, πώς επιτέλους αλλάζουν τα δεδομέ-

να για τους κοινωνικούς αγώνες και στη χώρα μας. Η κύρια ευθύνη ιστορικά για το ότι οι Κύπριοι Αριστεροί καταδικάστηκαν για δεκαετίες να αναλώνουν τον εαυτό τους στο να επιλέγουν το καταλληλότερο δεξιό ή τελευταίως να απορρίπτουν τον χειρότερο πέφτει στο ΑΚΕΛ. Όμως δεν είναι λιγότερο εξευτελιστικό να βλέπεις μέσα σε ό,τι ίσως μπορούμε να αποκαλέσουμε αριστερή διανόηση να επαναλαμβάνεται η ίδια συζήτηση αλλά να υπάρχουν και διαφωνίες στο ποιος δεξιός και μάλιστα στη βάση κατά κανόνα παρωδίας πολιτικού προγράμματος. Όλοι ασχολούνται με τη παλιά ή τη νέα δεξιά. Ποιος επιτέλους θα ασχοληθεί με τη νέα αριστερή πολιτική αν όχι οι Αριστεροί;

■ Σ. Και το σημαντικό στην περίπτωση αυτή δεν είναι η επανάληψη του ποιον δεξιό να ψηφίσουμε. Η συγκεκριμένη υποψηφιότητα προχωρεί ένα βήμα παραπέρα. Μέχρι τώρα η συνείδηση του μέσου αριστερού λειτουργούσε ότι ψήφισε ενάντια στην ΕΟΚΑ Β, ότι ψήφισε τη δημοκρατική παράταξη, ότι ψήφισε αντιφασιστικά, ενάντια στη Δεξιά κ.τ.λ. Υπήρχαν έστω ψήγματα «αριστερότητας» την ώρα που έριχνε τη ψήφο του. Σ' αυτή την περίπτωση χάνονται και αυτά τα ψήγματα. Ψηφίζει ΕΟΚΑ και γιωρκατζικό κράτος, νεοφιλελεύθερες πολιτικές, πλούσιο εκπρόσωπο της αστικής τάξης. Ιδιαίτερα αν ανθυποψήφιος θα είναι κάποιος με τα ίδια προσόντα και χαρακτηριστικά από τους τόσους που εμφανίζονται σαν πιθανοί υποψήφιοι. Για την κοινωνική Αριστερά η επιλογή του ποιος από δύο πανομοιότυπους δεξιούς θα κυβερνήσει τον τόπο δεν απλώς εξευτελιστική. Είναι και θάψιμο της αριστερής προοπτικής της κοινωνίας, είναι και σκότωμα της ελπίδας ότι κάποτε θα μπορέσουμε να ζήσουμε τη σοσιαλιστική αλλαγή.

Νομίζω ότι η επιλογή δεν ψηφίζουμε Δεξιά, όποιοι και αν την υποστηρίζουν, δεν είναι παράλογη, ούτε προδοτική. Στο κάτω-κάτω αν για να γίνει υπουργός το τάδε στέλεχος, θα ψηφίσουμε Δεξιά, γιατί δεν μπήκαν στην κυβέρνηση Κληρίδη, όπως κάποιος άλλος, να ψυχαστούμε.

**Ζούμε
και χωρίς
ορθογραφία**

Φωτογραφίες του Αρτέμη Πούλλου

εξ υπαρχής
τρία χρόνια

εξ υπαρχής

Πολυαγαπημένοι μου
συνδρομητές και συνδρομήτριες,
για τρίτο τώρα Μάιο νιώθω
τη θέρμη των χεριών σας
στο σώμα μου και αντικαθρεφτίζω
το ενδιαφέρον της ματιάς σας
στο πρόσωπό μου.

Θα ήταν άραγε πολύ να σας ζητήσω
να μου βρείτε ακόμα ένα
συνδρομητή/συνδρομήτρια ο καθένας σας
ή η κάθε μια σας; Τώρα που περάσαμε
τις δυσκολίες των βουνών, συνοδέψτε με
για λίγο στις δυσκολίες των πεδιάδων.

